

॥ बृहदारण्यकोपनिषत् ॥

.. Brihadaranyaka Upanishad ..

sanskritdocuments.org

August 20, 2017

.. Brihadaranyaka Upanishad ..

॥ बृहदारण्यकोपनिषत् ॥

Sanskrit Document Information

Text title : bRihadAraNyakopaniShat

File name : bribasic.itx

Category : upanishhat, svara

Location : doc_upanishhat

Author : Vedic Tradition

Language : Sanskrit

Subject : philosophy/religion/hinduism

Transliterated by : Sunder Hattangadi sunderh at hotmail.com

Proofread by : Sunder Hattangadi sunderh at hotmail.com

Latest update : November 28, 2016

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

Site access : <http://sanskritdocuments.org>

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

August 20, 2017

sanskritdocuments.org

॥ బృహదారణ్యకోపనిషత్ ॥

కాణ్య పాఠః ।

A మధు కాణ్ణ [ఉపదేశ కాణ్ణ]

అధ్యాయ I బ్రాహ్మణ i-vi మన్తాః ౮౦ 1-...

అధ్యాయ II బ్రాహ్మణ i-vi మన్తాః ౬౬ 1-...

B ముని [yAj navalkya] కాణ్ణ [ఉపపత్తి కాణ్ణ]

అధ్యాయ III బ్రాహ్మణ i-ix మన్తాః ౯౨ 1-...

అధ్యాయ IV బ్రాహ్మణ i-vi మన్తాః ౯౨ 1-...

C భీల కాణ్ణ[ఉపాసనా కాణ్ణ]

అధ్యాయ V బ్రాహ్మణ i-xv మన్తాః 33 1-...

అధ్యాయ VI బ్రాహ్మణ i-v మన్తాః ౭౫ 1-...

ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్పూర్ణమదుచ్యతే ।

పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే ॥

ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥

అథ ప్రథమోఽధ్యాయః ।

ప్రథమం బ్రాహ్మణమ్ ।

మన్త ౧ [I.i.1]

ఉషా వా అశ్వస్య మేధ్యస్య శిరః ।

సూర్యశ్చక్షుర్

వాతః ప్రాణో

వ్యాత్తమగ్నిర్వైశ్వానరః

సంవత్సర ఆత్మాఽశ్వస్య మేధ్యస్య । ద్యౌః పృష్ఠమ్

అన్తరిక్షముదరమ్

పృథివీ పాజస్యమ్

దిశః పార్శ్వే

అవాన్తరదిశః పర్శవ

ఋతవోఽజాని
 మాసాశ్చార్థమాసాశ్చ పర్వాణ్యో
 అహోరాత్రాణి ప్రతిష్ఠా
 నక్షత్రాణ్యస్థిని
 నభో మాఽసాన్య
 ఊవధ్యోఽసికతాః
 సిన్ధవో గుదా
 యకృచ్చక్లోమానశ్చ పర్వతా
 ఓషధయశ్చ వనస్పతయశ్చ లోమాన్య
 ఉద్యన్పూర్వార్థో
 నిష్టాచజ్జుఘనార్థో
 యద్విజృమ్భతే
 తద్విద్యోతతే
 యద్విధూనుతే
 తత్సనయతి
 యన్మేహతి
 తద్వర్షతి
 వాగేవాస్య వాక్ ॥ ౧ ॥

మన్త ౨ [I.i.2]

అహర్వా అశ్వం పురస్తాన్మహిమాఽన్వజాయత
 తస్య పూర్వే సముద్రే యోనీ
 రాత్రిరేనం పశ్చాన్మహిమాఽన్వజాయత
 తస్యాపరే సముద్రే యోనిర్
 ఏతో వా అశ్వం మహిమానావభితః సమ్భభూవతుర్
 హయో భూత్వా దేవానవహద్
 వాజీ గన్ధర్వాన్
 అర్వాఽసురాన్
 అశ్వో మనుష్యాన్
 సముద్ర ఏవాస్య బన్ధుః
 సముద్రో యోనిః ॥ ౨ ॥ ఇతి ప్రథమం బ్రాహమణమ్ ॥

ద్వితీయం బ్రాహ్మణమ్ ।

మస్త్ర ౧ [I.I.1]

నైవేహ కించనాగ్ర ఆసీన్

మృత్యునైవేదమావృతమాసీదశనాయయాఽశనాయా హి మృత్యుస్

తస్మనోఽకురుతాఽఽత్రస్త్వి స్యామితి ।

సోఽర్చన్నచరత్

తస్యార్చత ఆపోఽజాయంతార్చతే వై మే కమభూదితి ।

తదేవార్క్యస్యార్కత్వమ్ ।

కఽ హ వా అన్తై భవతి

య ఏవమేతదర్కస్యార్కత్వం వేద ॥ ౧ ॥

మస్త్ర ౨ [I.I.2]

ఆపో వా అర్క

తద్యదపాఽ శర ఆసీత్

తత్సమహన్యత ।

సా పృథివ్యభవత్

తస్యమశ్రామ్యత్

తస్య శ్రాస్తస్య తస్తస్య తేజో రసో నిరవర్తతాగ్నిః ॥ ౨ ॥

మస్త్ర ౩ [I.I.3]

స త్రేధాఽఽత్మానం వ్యకురుతాఽఽదిత్యం తృతీయమ్

వాయుం తృతీయః ।

స ఏష ప్రాణస్త్రేధా విహితన్

తస్య ప్రాచీ దిక్షిరోఽసౌ చాసౌ చేర్మావ

అథాస్య ప్రతీచీ దిక్పచ్ఛమ్

అసౌ చాసౌ చ సక్ష్వో

దక్షిణా చోదీచీ చ పార్శ్వే

ద్యౌః పృష్ఠమ్

అన్తరిక్షముదరమ్

ఇయమురః

స ఏషోఽప్పు ప్రతిష్ఠితో

యత్ర క్వ చైతి

తదేవ ప్రతిష్ఠిత్యేవం విద్వాన్ ॥ 3 ॥

మన్త ౪ [I.I.4]

సోఽకామయత

ద్వితీయో మ ఆత్మా జాయేతేతి ।

స మనసా వాచం మిథునః సమభవదశనాయా మృత్యున్

తద్యదేత ఆసీత్

స సంవత్సరోఽభవన్

స హ పురా తతః సంవత్సర ఆస ।

తమేతావన్తం కాలమబిభ్రావాన్సంవత్సరన్

తమేతావతః కాలస్య పరస్తాదస్పృజత ।

తం జాతమభివ్యాదదాత్

స భాణకరోత్

సైవ వాగభవత్ ॥ ౪ ॥

మన్త ౫ [I.I.5]

స ఐక్షత

యది వా ఇమమభిమఃస్యే

కనీయోఽన్నం కరిష్య ఇతి ।

స తయా వాచా తేనాఽఽత్మనేదః సర్వమస్పృజత

యదిదం కింఞ్చరోఽప్య యజ్ఞాఃషి సామాని ఛన్దాః సి యజ్ఞాన్

ప్రజాః పశూన్

స యద్యదేవాస్పృజత

తత్తదత్తుమధ్రియత ।

సర్వం వా అత్తీతి

తదదితేరదితిత్వః ।

సర్వస్యైతస్యాత్తా భవతి

సర్వమస్యాన్నం భవతి

య ఏవమేతదదితేరదితిత్వం వేద ॥ ౫ ॥

మన్త ౬ [I.I.6]

సోఽకామయత
 భూయసా యజ్ఞేన భూయో యజేయేతి ।
 సోఽశ్రామ్యత్
 స తపోఽతప్యత ।
 తస్య శ్రాన్తస్య తప్తస్య యశో వీర్యముదక్రామత్
 ప్రాణా వై యశో వీర్యమ్ ।
 తత్ ప్రాణేషూత్కాన్తైషు శరీరః శ్వయితుమధ్రియత
 తస్య శరీర ఏవ మన ఆసీత్ ॥ ౬ ॥

మన్త ౭ [I.I.7]

సోఽకామయత
 మేధ్యం మ ఇదః స్యాద్
 ఆత్మన్వ్యనేన స్యామితి ।
 తతోఽశ్వః సమభవద్
 యదశ్వత్
 తన్నేధ్యమభూదితి ।
 తదేవాశ్వమేధస్యాశ్వమేధత్వమ్
 ఏష హ వా అశ్వమేధం వేద
 య ఏనమేవం వేద ।
 తమనవరుద్వైవామన్యత ।
 తః సంవత్సరస్య పరస్తాదాత్మన ఆలభత ।
 పశూన్దేవతాభ్యః ప్రత్యోహత్
 తస్మాత్సర్వదేవత్యం ప్రోక్షితం ప్రాజాపత్యమాలభన్త
 ఏష హ వా అశ్వమేధో య ఏష తపతి
 తస్య సంవత్సర ఆత్మాఽయమగ్నిరర్కన్
 తస్యేమే లోకా ఆత్మానన్
 తావేతావర్కాశ్వమేధౌ ।
 సో పునరేకైవ దేవతా భవతి
 మృత్యురేవాప పునర్మృత్యుం జయతి
 వైనం మృత్యురాప్నోతి
 మృత్యురస్యాఽఽత్మా భవత్య

ఏతాసాం దేవతానామేకో భవతి ॥ ౭ ॥ ఇతి ద్వితీయం బ్రాహ్మణమ్ ॥

తృతీయం బ్రాహ్మణమ్ ।

మస్త్ర ౧ [I.Ii.1]

ద్వయా హ ప్రాజాపత్యా

దేవాశ్చాసురాశ్చ ।

తతః కానీయసా ఏవ దేవా

జ్ఞాయసా ఆసురాన్

త ఏషు లోకేష్వస్పర్ధంత ।

తే హ దేవా ఉచుర్

హంతాసురాన్యజ్ఞ ఉద్గీధేనాత్యయామేతి ॥ ౧ ॥

మస్త్ర ౨ [I.Ii.1]

తే హ వాచమూచున్

త్వం న ఉద్గాయేతి ।

తథేతి ।

తేభ్యో వాగుదగాయద్

యో వాచి భోగస్తం దేవేభ్య ఆగాయద్

యత్కల్యాణం వదతి తదాత్మనే ।

తే విదుర్

అనేన వై న ఉద్గాత్రాఽత్యేష్వస్తీతి ।

తమభిద్రుత్య పాప్మనాఽవిధ్యన్

స యః స పాప్మా యదేవేదమప్రతిరూపం వదతి

స ఏవ స పాప్మా ॥ ౨ ॥

మస్త్ర ౩ [I.Ii.3]

అథ హ ప్రాణమూచున్

త్వం న ఉద్గాయేతి ।

తథేతి ।

తేభ్యః ప్రాణ ఉదగాయద్

యః ప్రాణే భోగస్తం దేవేభ్య ఆగాయద్

యత్కల్యాణం జిప్నుతి తదాత్మనే ।

తే విదుర్

అనేన వై న ఉద్ధాత్రాఽత్యేష్యస్తీతి ।

తమభిద్రుత్య పాప్మనాఽవిధ్యన్

స యః స పాప్మా యదేవేదమప్రతిరూపం జిప్తుతి

స ఏవ స పాప్మా ॥ ౩ ॥

మన్త ౪ [I.Ii.4]

అథ హ చక్షురూచున్

త్వం న ఉద్ధాయేతి ।

తథేతి ।

తేభ్యశ్చక్షురుదగాయద్

యశ్చక్షుషి భోగస్తం దేవేభ్య ఆగాయద్

యత్కల్యాణం పశ్యతి తదాత్మనే ।

తే విదుర్

అనేన వై న ఉద్ధాత్రాఽత్యేష్యస్తీతి ।

తమభిద్రుత్య పాప్మనాఽవిధ్యన్

స యః స పాప్మా యదేవేదమప్రతిరూపం పశ్యతి

స ఏవ స పాప్మా ॥ ౪ ॥

మన్త ౫ [I.Ii.5]

అథ హ శ్రోత్రమూచున్

త్వం న ఉద్ధాయేతి ।

తథేతి ।

తేభ్యః శ్రోత్రముదగాయద్

యః శ్రోత్రే భోగస్తం దేవేభ్య ఆగాయద్

యత్కల్యాణం శృణోతి తదాత్మనే ।

తే విదుర్

అనేన వై న ఉద్ధాత్రాఽత్యేష్యస్తీతి ।

తమభిద్రుత్య పాప్మనాఽవిధ్యన్

స యః స పాప్మా యదేవేదమప్రతిరూపం శృణోతి

స ఏవ స పాప్మా ॥ ౫ ॥

మస్త్ర ౬ [I.Ii.6]

అథ హ మన ఉఃచున్

త్వం న ఉద్గాయేతి ।

తథేతి ।

తేభ్యో మన ఉదగాయద్

యో మనసి భోగస్తం దేవేభ్య ఆగాయద్

యత్కల్యాణః సజ్కల్పయతి తదాత్మనే ।

తే విదుర్

అనేన వై న ఉద్గాత్రాఽత్యేష్యన్తితి ।

తమభిద్రుత్య పాప్మనాఽవిధ్యన్

స యః స పాప్మా యదేవేదమప్రతిరూపః సజ్కల్పయతి

స ఏవ స పాప్మైవము ఖల్వేతా దేవతాః పాప్మభిరుపాస్పజన్

పాప్మభిన్ ఉపాస్పజన్

ఏవమేనాః పాప్మనాఽవిధ్యన్ ॥ ౬ ॥

మస్త్ర ౭ [I.Ii.7]

అథ హేమమాసన్యం ప్రాణమూచున్

త్వం న ఉద్గాయేతి ।

తథేతి ।

తేభ్య ఏష ప్రాణ ఉదగాయత్

తే విదుర్

అనేన వై న ఉద్గాత్రాఽత్యేష్యన్తితి ।

తమభిద్రుత్య పాప్మనావిధ్యన్ ।

స యథాశ్మానమృత్వా లోష్టో విధ్యః సేతైవః హైవ

విధ్యః సమానా విష్యశ్చోఽపి వినేశున్

తతో దేవా అభవన్

పరాఽసురాః ।

భవత్యాత్మనా

పరాఽన్య ద్విషన్భ్రాతృవ్యో భవతి

య ఏవం వేద ॥ ౭ ॥

మస్త్ర ౮ [I.Ii.8]

తే హోమః

క్వ ను సోఽభూద్

యో న ఇతమసక్తేత్స్య

అయమాస్యేఽస్తరితి

సోఽయాస్య

ఆఙ్గిరసో

ఽఙ్గానాః హి రసః ॥ ౮ ॥

మస్త్ర ౯ [I.Ii.9]

సా వా ఏషా దేవతా దూర్నామ

దూరః హ్యస్యా మృత్యుర్

దూరః హ వా ఆస్మాన్మృత్యుర్భవతి

య ఏవం వేద ॥ ౯ ॥

మస్త్ర ౧౦ [I.Ii.10]

సా వా ఏషా దేవతైతాసాం దేవతానాం పాప్మానం మృత్యుమపహత్య

యత్రాఽఽసాం దిశామస్తన్

తద్గమయాం చకార

తదాసాం పాప్మనో విన్యదధాత్

తస్మాన్న జనమియాన్

నాస్తమియాన్

నేత్వాప్మానం మృత్యుమన్వవాయాసీతి ॥ ౧౦ ॥

మస్త్ర ౧౧ [I.Ii.11]

సా వా ఏషా దేవతైతాసాం దేవతానాం పాప్మానం మృత్యుమపహత్యాఙ్గైనా

మృత్యుమత్యవహత్ ॥ ౧౧ ॥

మస్త్ర ౧౨ [I.Ii.12]

స వై వాచమేవ ప్రథమామత్యవహత్

సా యదా మృత్యుమత్యముచ్యత

సోఽగ్నిరభవత్

సోఽయమగ్నిః పరేణ మృత్యుమతిక్రాంతో దీప్యతే ॥ ౧౨ ॥

మస్త ౧౩ [I.Ii.13]

అథ ప్రాణమత్యవహత్

స యదా మృత్యుమత్యముచ్యత

స వాయురభవత్

సోఽయం వాయుః పరేణ మృత్యుమతిక్రాంతః పవతే ॥ ౧౩ ॥

మస్త ౧౪ [I.Ii.14]

అథ చక్షురత్యవహత్

తద్యదా మృత్యుమత్యముచ్యత

స ఆదిత్యోఽభవత్

సోఽసావాదిత్యః పరేణ మృత్యుమతిక్రాంతస్తపతి ॥ ౧౪ ॥

మస్త ౧౫ [I.Ii.15]

అథ శ్రోత్రమత్యవహత్

తద్యదా మృత్యుమత్యముచ్యత

తా దిశోఽభవః స

తా ఇమా దిశః పరేణ మృత్యుమతిక్రాంతాః ॥ ౧౫ ॥

మస్త ౧౬ [I.Ii.16]

అథ మనోఽత్యవహత్

తద్యదా మృత్యుమత్యముచ్యత

స చన్ద్రమా అభవత్

సోఽసౌ చన్ద్రః పరేణ మృత్యుమతిక్రాంతో భాత్య

ఏవః హ వా ఏనమేషా దేవతా మృత్యుమతివహతి

య ఏవం వేద ॥ ౧౬ ॥

మస్త ౧౭ [I.Ii.17]

అథాఽఽత్మనేఽన్నాద్యమాగాయద్

యద్ధి కిఞ్చాన్నమద్యతే

ఽనేనైవ తదద్యత

ఇహ ప్రతితిష్ఠతి ॥ ౧౭ ॥

మస్త్ర ౧౮ [I.Ii.18]

తే దేవా అబ్రువన్న్

ఏతావద్వా ఇదః సర్వం యదన్నమ్

తదాత్మన ఆగాసీర్

అను నోఽస్మిన్నన్న ఆభజన్వేతి ।

తే వై మాఽభిసంవిశతేతి ।

తథేతి ।

తః సమస్తం పరిణ్యవిశస్త ।

తస్మాద్ద్యదనేనాన్నమత్తి

తేనైతాస్తుప్యవ్యై

ఏవః హ వా ఏనః స్వా అభిసంవిశన్తి

భర్తా స్వానాః శ్రేష్ఠః పుర ఏతా భవత్యన్నాదోఽధిపతిర్

య ఏవం వేద ।

య ఉ హైవంవిదః స్వేషు ప్రతిప్రతిర్బుభూషతి

న హైవాలం భార్యేభ్యో భవత్య్

అథ య ఏవైతమనుభవతి

యో వైతమను భార్యాన్ బుభూర్షతి

స హైవాలం భార్యేభ్యో భవతి ॥ ౧౮ ॥

మస్త్ర ౧౯ [I.Ii.19]

సోఽయాస్య ఆఙ్గిరసో

ఽఙ్గానాః హి రసః ।

ప్రాణో వా అఙ్గానాః రసః ।

ప్రాణో హి వా అఙ్గానాః రసన్

తస్మాద్ద్యస్మాత్కస్మాచ్ఛ్చాఙ్గాత్ప్రాణ ఉత్కామతి

తదేవ తచ్ఛుష్యత్య్

ఏష హి వా అఙ్గానాః రసః ॥ ౧౯ ॥

మస్త్ర ౨౦ [I.Ii.20]

ఏష ఉ ఏవ బృహస్పతిర్

వాగ్దేవ బృహతీ
తస్యా ఏష పతిన్
తస్మాదు బృహస్పతిః ॥ ౨౦ ॥

మన్త ౨౦ [I.Ii.21]

ఏష ఉ ఏవ బ్రహ్మణస్పతిర్
వాగ్దేవ బ్రహ్మ
తస్యా ఏష పతిన్
తస్మాదు బ్రహ్మణస్పతిః ॥ ౨౦ ॥

మన్త ౨౧ [I.Ii.22]

ఏష ఉ ఏవ సామ
వాగ్దేవ సామైష సా చామశ్చేతి
తత్సామ్నః సామత్వమ్ ।
యద్వేవ సమః ప్లషిణా
సమో మశకేన
సమో నాగేన
సమ ఏభిస్త్రీభిర్లోకైః
సమోనేన సర్వేణ
తస్మాద్వేవ సామాశ్చుతే సామ్నః సాయుజ్యః సలోకతామ్
య ఏవమేతత్సామ వేద ॥ ౨౧ ॥

మన్త ౨౩ [I.Ii.23]

ఏష ఉ వా ఉదీధః ।
ప్రాణో వా ఉత్
ప్రాణేన హీదః సర్వముత్తభమ్ ।
వాగేవ గీఢోచ్చ గీఢా చేతి
స ఉదీధః ॥ ౨౩ ॥

మన్త ౨౪ [I.Ii.24]

తద్ధాపి బ్రహ్మదత్తశ్చైకితానేయో రాజానం భక్షయన్నువాచాయం
త్యస్య రాజా మూర్ధానం విపాతయతాద్

యదితోఽయాస్య ఆఙ్గిరసోఽన్యేనోదగాయదితి ।
వాచా చ హ్యేవ స ప్రాణేన చోదగాయదితి ॥ ౨౪ ॥

మన్త ౨౫ [I.Ii.25]

తస్య హైతస్య సామ్నో యః స్వం వేద
భవతి హాస్య స్వమ్ ।
తస్య వై స్వర ఏవ స్వమ్ ।
తస్మాద్ధార్మిజ్యం కరిష్యన్వాచి స్వరమిచ్ఛేత
తయా వాచా స్వరసమృన్నయాఽఽర్మిజ్యం కుర్యాత్
తస్మాద్ధ్యక్షే స్వరవన్తం దిదృక్షన్త ఏవాథో యస్య స్వం భవతి ।
భవతి హాస్య స్వమ్
య ఏవమేతత్సామ్నః స్వం వేద ॥ ౨౫ ॥

మన్త ౨౬ [I.Ii.26]

తస్య హైతస్య సామ్నో యః సువర్ణం వేద
భవతి హాస్య సువర్ణమ్ ।
తస్య వై స్వర ఏవ సువర్ణమ్ ।
భవతి హాస్య సువర్ణమ్
య ఏవమేతత్సామ్నః సువర్ణం వేద ॥ ౨౬ ॥

మన్త ౨౭ [I.Ii.27]

తస్య హైతస్య సామ్నో యః ప్రతిష్ఠాం వేద
ప్రతి హా తిష్ఠతి ।
తస్య వై వాగేవ ప్రతిష్ఠా
వాచి హి ఖల్వేష ఏతత్ప్రాణః ప్రతిష్ఠితో గీయతే
ఽన్న ఇత్యు హైక ఆహుః ॥ ౨౭ ॥

మన్త ౨౮ [I.Ii.28]

అథాతః పవమానానామేవాభ్యారోహః ।
స వై ఖలు ప్రస్తోతా సామ ప్రస్తౌతి ।
స యత్ర ప్రస్తుయాత్
తదేతాని జపేద్

అసతో మా సద్ గమయ
 తమసో మా జ్యోతిర్గమయ
 మృత్యోర్మామృతం గమయేతి ।
 స యదాహాసతో మా సద్గమయేతి
 మృత్యుర్వా అసత్
 సదమృతమ్
 మృత్యోర్మామృతం గమయామృతం మా కుర్విత్యేవైతదాహ ।
 తమసో మా జ్యోతిర్గమయేతి
 మృత్యుర్వై తమో
 జ్యోతిరమృతమ్
 మృత్యోర్మామృతం గమయామృతం మా కుర్విత్యేవైతదాహ ।
 మృత్యోర్మామృతం గమయేతి
 నాత్ర తిరోహితమివాన్త్య
 అథ యానీతరాణి స్తోత్రాణి
 తేషాత్మనేఽన్నాద్యమాగాయేత్
 తస్మాదు తేషు వరం వృణీత
 యం కామం కామయేత
 తః ।
 స ఏష ఏవంవిదుద్ధాతాఽఽత్మనే వా యజమానాయ వా యం కామం కామయతే
 తమాగాయతి ।
 తద్దైతల్లోకజిదేవ
 న హైవాలోక్యతాయా ఆశాస్తి
 య ఏవమేతత్నామ వేద ॥ ౨౮ ॥ ఇతి తృతీయం బ్రాహ్మణమ్ ॥
 చతుర్థం బ్రాహ్మణమ్ ।
 మస్త్రం [Liv.1]
 ఆత్మైవేదమగ్ర ఆసీత్పురుషవిధః ।
 సోఽనువీక్ష్య నాన్యదాత్మనోఽపశ్యత్
 సోఽహమస్మీత్యగ్రే వ్యాహరత్
 తతోఽహన్నామాభవత్ ।
 తస్మాదప్యేతర్హ్యామస్త్రితో

ఽహమయమిత్యేవార్గ ఉక్త్వాఽథాన్యన్నామ ప్రబ్రూతే యదస్య భవతి ।

స యత్పూర్వోఽస్మాత్సర్వస్మాత్సర్వాన్వాప్నోన ఙ్షోషత్

తస్మాత్పురుషః ।

ఓషతి హ వై స తమ్

యోఽస్మాత్పూర్వో బుభూషతి

య ఏవం వేద ॥ ౧ ॥

మన్త ౨ [I.iv.2]

సోఽబిభేత్

తస్మాదేకాకీ బిభేతి ।

స హాయమీషాం చక్రే

యన్మదస్యన్నాస్తి

కస్మాన్ను బిభేషీతి ।

తత ఏవాస్య భయం వీయాయ ।

కస్మాద్ధ్యభేష్యత్

ద్వితీయాద్వై భయం భవతి ॥ ౨ ॥

మన్త ౩ [I.iv.3]

స వై నైవ రేమే

తస్మాదేకాకీ న రమతే ।

స ద్వితీయమైచ్ఛత్

స హైతావానాస యథా స్త్రీపుమాః సౌ సమ్పరిష్యక్తౌ ।

స ఇమమేవాఽఽత్మానం ద్వేధాఽపాతయత్ ।

తతః పతిశ్చ పత్నీ చాభవతామ్ ।

తస్మాదిదమర్థబృగలమివ స్వ ఇతి హ స్మాఽఽహ యాజ్ఞవల్క్యన్

తస్మాదయమాకాశః స్త్రియా పూర్యత ఏవ ।

తాః సమభవత్

తతో మనుష్యా అజాయంత ॥ ౩ ॥

మన్త ౪ [I.iv.4]

సో హేయమీషాం చక్రే

కథం ను మాఽఽత్మన ఏవ జనయిత్వా సమ్భవతి ।

హస్త తిరోఽసానీతి ।
 సా గౌరభవద్
 ఋషభ ఇతరన్
 తాః సమేవాభవత్
 తతో గావోఽజాయన్త ।
 వడవేతరాఽభవద్
 అశ్వవృష ఇతరో
 గర్దభీతరా
 గర్దభ ఇతరన్
 తాః సమేవాభవత్
 తత ఏకశఫమజాయత
 అజేతరాఽభవద్
 వస్త ఇతరో
 ఽవిరితరా
 మేష ఇతరన్
 తాః సమేవాభవత్
 తతోఽజావయోఽజాయన్తైవమేవ యదిదం కిఞ్చ మిథునమా పిపీలికాభ్యన్
 తత్సర్వమసృజత ॥ ౪ ॥

మస్త్ర × [I.iv.5]

సోఽవేద్
 అహం వావ సృష్టిరస్మ్యై
 అహః హీదః సర్వమసృక్షీతి ।
 తతః సృష్టిరభవత్
 సృష్ట్యాః హ్యస్యైతస్యాం భవతి
 య ఏవం వేద ॥ × ॥

మస్త్ర ౬ [I.iv.6]

అథేత్యభ్యమన్థత్
 స ముఖాచ్చ యోనేర్తస్తాభ్యాం చాగ్నిమసృజత ।
 తస్మాదేతదుభయమలోమకమస్త్రతతో
 ఽలోమకా హి యోనిరస్త్రతన్

తద్యదిదమాహుర్

అముం యజాముం యజేత్సేకైకం దేవమ్

ఏతస్యైవ సా విసృష్టిర్

ఏష ఉ హ్యేవ సర్వే దేవా

అథ యత్కిశ్చోదమార్ద్రమ్

తద్రేతసోఽసృజత

తదు సోమః ।

ఏతావద్వా ఇదః సర్వమన్నం చైవాన్నాదశ్చ

సోమ ఏవాన్నమ్

అగ్నిరన్నాదః ।

సైషా బ్రహ్మణోఽతిసృష్టిర్

యచ్ఛ్రేయసో దేవానసృజతాథ యన్మర్త్యః సన్నమృతానసృజత

తస్మాదతిసృష్టిర్

అతిసృష్ట్యాః హ్యస్యైతస్యాం భవతి

య ఏవం వేద ॥ ౬ ॥

మన్త ౭ [I.iv.7]

తద్దేదం తర్హ్వవ్యాకృతమాసీత్

తన్నామరూపాభ్యామేవ వ్యాక్రియతాసౌ నామాఽయమిదః రూప ఇతి ।

తదిదమప్యేతర్హ్వా నామరూపాభ్యామేవ వ్యాక్రియతేఽసౌ

నామాయమిదః రూప ఇతి ।

స ఏష ఇహ ప్రవిష్ట ఆ నఖాగ్రేభ్యో

యథా క్షురః క్షురధానేఽవహితః స్యాద్

విశ్వమ్భరో వా విశ్వమ్భరకులాయే

తం న పశ్యన్త్యే

అకృతోన్న హి సః

ప్రాణన్నేవ ప్రాణో నామ భవతి

వదన్వాక్

పశ్యంశ్చక్షుః

శృణ్వన్తోత్రమ్

మన్వానో మనస్

తాన్యస్యైతాని కర్మనామాన్యేవ ।
 స యోఽత ఏకైకముపాస్తే
 స స వేదాకృత్స్నో హ్యేషోఽత ఏకైకేన భవత్య
 ఆత్మేత్యేవోపాసీతాత్ర హ్యేతే సర్వ ఏకం భవన్తి ।
 తదేతత్పదసీయమస్య సర్వస్య యదయమాత్మాఽనేన హ్యేతత్సర్వం
 వేద ।

యథా హ వై పదేనానువిన్దేద్
 ఏవం కీర్తిః శ్లోకం విన్దతే
 య ఏవం వేద ॥ ౭ ॥

మన్త ౮ [I.iv.8]

తదేతత్ప్రయః పుత్రాత్
 ప్రేయో విత్తాత్
 ప్రేయోఽన్యస్మాత్ సర్వస్మాద్
 అన్తరతరమ్
 యదయమాత్మా ।
 స యోఽన్యమాత్మనః ప్రియం బ్రువాణం బ్రూయాత్
 ప్రియః రోతస్యతీతీశ్వరో హ తథైవ స్యాద్
 ఆత్మానమేవ ప్రియముపాసీత ।
 స య ఆత్మానమేవ ప్రియముపాస్తే
 స హాస్య ప్రియం ప్రమాయుకం భవతి ॥ ౮ ॥

మన్త ౯ [I.iv.9]

తదాహుర్
 యదబ్రాహ్మవిద్యయా సర్వం భవిష్యన్తో మనుష్యా మన్యన్తే
 కిము తదబ్రాహ్మవేద్
 యస్మాత్తత్సర్వమభవదితి ॥ ౯ ॥

మన్త ౧౦ [I.iv.10]

బ్రహ్మ వా ఇదమగ్ర ఆసీత్
 తదాత్మానమేవావేద్
 అహం బ్రహ్మసీతి ।

తస్మాత్తత్సర్వమభవత్

తద్యో యో దేవానాం ప్రత్యబుధ్యత

స ఏవ తదభవత్

తథరీణామ్

తథా మనుష్యాణామ్ ।

తద్దైతత్ప్రత్యన్నస్పిర్వామదేవః ప్రతివేదే

ఽహం మనురభవః సూర్యశ్చేతి ।

తదిదమప్యేత్హ్లా య ఏవం వేదాహం బ్రహ్మస్మీతి

ఇతి

స ఇదః సర్వం భవతి

తస్య హ న దేవాశ్చనాభూత్యా ఈశత

ఆత్మా హ్యేషాః స భవత్య

అథ యోఽన్యాం దేవతాముపాస్తే

ఽన్యోఽసావ్

అన్యోఽహమస్మీతి

న స వేద ।

యథా పశురేవః స దేవానామ్ ।

యథా హ వై బహవః పశవో మనుష్యం భుజ్జ్యూర్

ఏవమేకైకః పురుషో దేవాన్భువన్క్య

ఏకస్మిన్నేవ పశావాదీయమానేఽప్రియం భవతి

కిము బహుషు

తస్మాదేషాం తన్న ప్రియం యదేతన్మనుష్యా విద్యుః ॥ ౧౦ ॥

మనుష్యాన్ విద్యుర్

మన్త ౧౧ [I.iv.11]

బ్రహ్మ వా ఇదమగ్ర ఆసీదేకమేవ ।

తదేకః సన్న వ్యభవత్

తచ్ఛ్రేయో రూపమత్యస్సృజత క్షత్రమ్

యాన్యేతాని దేవత్రా క్షత్రాణీన్యో వరుణః సోమో రుద్రః పర్ణన్యో యమో

మృత్యురీశాన ఇతి ।

తస్మాత్క్షత్రాత్పరం నాస్తి

తస్మాద్బ్రాహ్మణః క్షత్రియమధస్తాదుపాస్తై రాజసూయే ।
క్షత్ర ఏవ తద్యశో దధాతి
సైషా క్షత్రస్య యోనిర్యద్బ్రాహ్మ ।
తస్మాద్యద్యపి రాజా పరమతాం గచ్ఛతి
బ్రహ్మైవాస్తత ఉపనిశ్రయతి స్వాం యోనిమ్ ।
య ఉ ఏనః హినస్తి
స్వాః స యోనిమృచ్ఛతి ।
స పాపీయాన్భవతి
యథా శ్రేయాః సః హిః సిత్యా ॥ ౧౧ ॥

మన్త ౧౨ [I.iv.12]

స నైవ వ్యభవత్
స విశమస్సృజత
యాన్యేతాని దేవజాతాని గణశ ఆఖ్యాయస్తే
వసవో రుద్రా ఆదిత్యా విశ్వే దేవా మరుత ఇతి ॥ ౧౨ ॥

మన్త ౧౩ [I.iv.13]

స నైవ వ్యభవత్
స శౌద్రం వర్ణమస్సృజత పూషణమ్
ఇయం వై పూషేయః హీదః సర్వం పుష్యతి యదిదం కింఞ్చ ॥

౧౩ ॥

మన్త ౧౪ [I.iv.14]

స నైవ వ్యభవత్
తచ్ఛ్రేయో రూపమత్యస్సృజత ధర్మమ్ ।
తదేతత్క్షత్రస్య క్షత్రం యద్ధర్మన్
తస్మాద్ధర్మాత్ పరం నాస్త్యే
అథో అబలీయాన్ బలీయాః సమాశః సతే ధర్మేణ యథా
రాజైవమ్ ।
యో వై స ధర్మః
సత్యం వై తత్

తస్మాత్సత్యం వదంతమాహుర్
 ధర్మం వదతీతి
 ధర్మం వా వదంతః
 సత్యం వదతీత్య
 ఏతద్ద్యేవైతదుభయం భవతి ॥ ౧౪ ॥

మన్త ౧౫ [I.iv.15]

తదేతద్బ్రహ్మ క్షత్రం విట్ శూద్రన్
 తదగ్నినైవ దేవేషు బ్రహ్మభవద్
 బ్రాహ్మణో మనుష్యేషు
 క్షత్రియేణ క్షత్రియో
 వైశ్యేన వైశ్యః
 శూద్రేణ శూద్రన్
 తస్మాద్గ్నావేవ దేవేషు లోకమిచ్ఛన్తే
 బ్రాహ్మణే మనుష్యేష్వ
 ఏతాభ్యాః హి రూపాభ్యాం బ్రహ్మభవద్
 అథ యో హ వా అస్మాల్లోకాత్స్వం లోకమదృష్ట్వా ప్రైతి
 స ఏనమవిదితో న భునక్తి
 యథా వేదో వాఽననూక్తోఽన్యద్వా కర్మాకృతమ్ ।
 యది హ వా అప్యనేవంవిన్మహత్పుణ్యం కర్మ కరోతి
 తద్ధాన్యాస్తతః క్షీయత ఏవాఽఽత్మానమేవ లోకముపాసీత ।
 స య ఆత్మానమేవ లోకముపాస్తే
 న హాస్య కర్మ క్షీయతే
 ఽస్మాద్ధ్యేవాఽఽత్మనో యద్యత్కామయతే
 తత్తత్సృజతే ॥ ౧౫ ॥

మన్త ౧౬ [I.iv.16]

అథో అయం వా ఆత్మా సర్వేషాం భూతానాం లోకః
 స యజ్ఞహోతి
 యద్యజతే తేన దేవానాం లోకో
 ఽథ యదనుబ్రూతే

తేన ఋషీణామ్
 అథ యత్ పితృభ్యో నిపుణాతి
 అథ యత్ప్రజామిచ్ఛతే
 తేన పితృణామ్
 అథ యన్మనుష్యాన్వాసయతే
 యదేభ్యోఽశనం దదాతి
 తేన మనుష్యాణామ్
 అథ యత్పశుభ్యస్తృణోదకం విన్దతి
 తేన పశూనామ్
 యదస్య గృహేషు శ్వాపదా వయాః స్యా పిపీలికాభ్య ఉపజీవన్తి
 తేన తేషాం లోకో
 యథా హ వై స్వామ్య లోకాయారిష్టిమిచ్ఛేద్
 ఏవః హైవంవిదే సర్వదా సర్వాణి భూతాన్యరిష్టిమిచ్ఛన్తి ।
 తద్వా ఏతద్విదితం మీమాః సితమ్ ॥ ౧౬ ॥

మన్త ౧౭ [I.iv.17]

ఆత్మైవేదమగ్ర ఆసీద్
 ఏక ఏవ ।
 సోఽకామయత
 జాయా మే స్యాద్
 అథ ప్రజాయేయాథ విత్తం మే స్యాత్
 అథ కర్మ కుర్వీయేత్య
 ఏతావన్వై కామో నేచ్ఛనాతో భూయో విన్దేత్
 తస్మాదప్యేతర్వైకాకీ కామయతే
 జాయా మే స్యాద్
 అథ ప్రజాయేయాథ విత్తం మే స్యాద్
 అథ కర్మ కుర్వీయేతి ।
 స యావదప్యేతేషామేకైకం న ప్రాప్నోత్య
 అకృత్స్ను ఏవ తావన్ మన్యతే ।
 తస్యో కృత్స్నతా ।
 మన ఏవాస్యాఽఽత్మా

వాగ్దాయా
 ప్రాణః ప్రజా
 చక్షుర్మానుషం విత్తమ్
 చక్షుషా హి తద్విందతే
 శ్రోత్రం దైవః
 శ్రోత్రేణ హి తచ్ఛ్రుణోత్యే
 ఆత్మైవాస్య కర్మాఽఽత్మనా హి కర్మ కరోతి ।
 స ఏష పాక్ష్యే యజ్ఞః
 పాక్ష్యః పశుః
 పాక్ష్యః పురుషః
 పాక్ష్యమిదః సర్వం యదిదం కింఞ్చ ।
 తదిదః సర్వమాప్నోతి
 య ఏవం వేద ॥ ౧౭ ॥ ఇతి చతుర్థం బ్రాహ్మణమ్ ॥

పఞ్చమం బ్రాహ్మణమ్ ।

మన్త ౧ [I.v.1]

యత్సప్తాన్నాని మేధయా
 తపసాఽఽజనయత్పితా ।
 ఏకమస్య సాధారణమ్
 ద్వే దేవానభాజయత్ ॥

శ్రీణ్యాత్మనేఽకురుత
 పశుభ్య ఏకం ప్రాయచ్ఛత్ ।
 తస్మిన్సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్
 యచ్ఛ ప్రాణీతి యచ్ఛ న ॥

కస్మాత్తాని న క్షీయన్తే
 ఽద్యమానాని సర్వదా ।
 యో వై తామక్షితిం వేద
 సోఽన్నమత్తి ప్రతీకేన
 స దేవానపిగచ్ఛతి
 స ఊర్జముపజీవతీతి శ్లోకాః ॥ ౧ ॥

మస్త్ర ౨ [I.v.1]

యత్సప్తాన్నాని మేధయా తపసాఽజనయత్ప్రతేతి
 మేధయా హి తపసాజనయత్ పితైకమస్య సాధారణమితిదమేవాస్య
 తత్సాధారణమన్నమ్
 యదిదమద్యతే ।
 స య ఏతదుపాస్తే
 న స పాప్మనో వ్యావర్తతే
 మిశ్రః హ్యేతత్ ।
 ద్వే దేవానభాజయదితి
 హుతం చ ప్రహుతం చ
 తస్మాద్ దేవేభ్యో జహ్వతి చ ప్ర చ జహ్వత్వ్య
 అథో ఆహుర్
 దర్శపూర్ణమాసావితి ।
 తస్మాన్నేష్టియాజుకః స్యాత్ ।
 పశుభ్య ఏకం ప్రాయచ్ఛదితి
 తత్ప్రయః ।
 పయో హ్యేవాగ్రే మనుష్యాశ్చ పశవశోపజీవన్తి ।
 తస్మాత్ కుమారం జాతం ఘృతం వై వాగ్రే ప్రతిలేహయన్తి
 స్తనం వాఽనుధాపయన్త్య
 అథ వత్సం జాతమాహుర్
 అత్యణాద ఇతి ।
 తస్మిన్నర్వం ప్రతిష్ఠితం
 యచ్ఛ ప్రాణితి యచ్ఛ నేతి
 పయసి హీదః సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్
 యచ్ఛ ప్రాణితి యచ్ఛ న ।
 తద్యదిదమాహుః
 సంవత్సరం పయసా జహ్వాదప పునర్మృత్యుం జయతీతి
 న తథా విద్వాద్
 యదహరేవ జహోతి
 తదహః పునర్మృత్యుమపజయత్యేవం విద్వాన్
 సర్వః హి దేవేభ్యోఽన్నాద్యం ప్రయచ్ఛతి ।

కస్మాత్తాని న క్షీయంతేఽద్యమానాని సర్వదేతి
 పురుషో వా అక్షితిః
 స హీదమన్నం పునః పునర్జనయతే ।
 యో వై తామక్షితిం వేదేతి
 పురుషో వా అక్షితిః ।
 స హీదమన్నం ధియా ధియా జనయతే కర్మభిర్
 యద్దేతన్న కుర్యాత్
 క్షీయేత హ ।
 సోఽన్నమత్తి ప్రతీకేనేతి
 ముఖం ప్రతీకమ్
 ముఖేనేత్యేతత్
 స దేవానపిగచ్ఛతి
 స ఊర్జముపజివతీతి ప్రశఙ్ సా ॥ ౨ ॥

మన్త ౩ [I.v.3]

శ్రీణ్యాత్మనేఽకురుతేతి
 మనో వాచం ప్రాణమ్
 తాన్యాత్మనేఽకురుతాన్యత్రమనా అభూవమ్
 నాదర్శమ్
 అన్యత్రమనా అభూవమ్
 నాశ్రౌషమితి
 మనసా హ్యేవ పశ్యతి
 మనసా శృణోతి ।
 కామః సజ్కలోఽపి విచికిత్సా శ్రద్ధాఽశ్రద్ధా
 ధృతిరధృతిర్హిర్హిర్భిరిత్యేతత్సర్వం మన ఏవ ।
 తస్మాదపి పృష్ఠత ఉపస్పృష్టో మనసా విజానాతి ।
 యః కశ్చ శబ్దో
 వాగేవ సైషా హ్యన్తమాయత్తైషా హి న ।
 ప్రాణోఽపానో వ్యాన ఉదానః సమానోఽన ఇత్యేతత్సర్వం ప్రాణ
 ఏవైతస్మయో వా అయమాత్మా
 వాఙ్మయో

మనోమయః

ప్రాణమయః ॥ ౩ ॥

మస్త్ర ౪ [I.v.4]

త్రయో లోకా ఏత ఏవ

వాగేవాయం లోకో

మనోఽస్తరిక్షలోకః

ప్రాణోఽసౌ లోకః ॥ ౪ ॥

మస్త్ర ౫ [I.v.5.]

త్రయో వేదా ఏత ఏవ

వాగేవర్షేదో

మనో యజుర్వేదః

ప్రాణః సామవేదః ॥ ౫ ॥

మస్త్ర ౬ [I.v.6]

దేవాః పితరో మనుష్యా ఏత ఏవ వాగేవ దేవా మనః పితరః ప్రాణో

మనుష్యాః ।

మస్త్ర ౭ [I.v.7]

పితా మాతా ప్రజైత ఏవ

మన ఏవ పితా

వాఙ్మతా

ప్రాణః ప్రజా ॥ ౭ ॥

మస్త్ర ౮ [I.v.8]

విజ్ఞాతం విజిజ్ఞాస్యమవిజ్ఞాతమేత ఏవ

యత్కించ విజ్ఞాతం వాచస్తద్రూపమ్

వాగ్విజ్ఞాతా

వాగేనం తద్భూత్వాఽవతి ॥ ౮ ॥

మస్త్ర ౯ [I.v.9]

యత్కించ విజిజ్ఞాస్యం మనస్తద్రూపమ్

మనో హి విజిజ్ఞాస్యమ్
మన ఏనం తద్భూత్వాఽవతి ॥ ౯ ॥

మస్త్ర ౧౦ [I.v.10]

యత్కించావిజ్ఞాతం ప్రాణస్య తద్రూపమ్
ప్రాణో హ్యవిజ్ఞాతః
ప్రాణ ఏనం తద్భూత్వాఽవతి ॥ ౧౦ ॥

మస్త్ర ౧౧ [I.v.11]

తస్యై వాచః పృథివీ శరీరమ్
జ్యోతీ రూపమయమగ్నిన్
తద్యావత్యేవ వాక్
తావతీ పృథివీ
తావానయమగ్నిః ॥ ౧౧ ॥

మస్త్ర ౧౨ [I.v.12]

అథైతస్య మనసో ద్యౌః శరీరమ్
జ్యోతీరూపమసావాదిత్యన్
తద్యావదేవ మనస్తావతీ ద్యౌన్
తావానసావాదిత్యన్
తౌ మిథునః సమైతామ్
తతః ప్రాణోఽజాయత |
స ఇన్ద్రః
స ఏషోఽసపతోన్
ద్వితియో వై సపతోన్
నాస్య సపతోన్ భవతి
య ఏవం వేద ॥ ౧౨ ॥

మస్త్ర ౧౩ [I.v.13]

అథైతస్య ప్రాణస్యాఽఽపః శరీరమ్
జ్యోతీరూపమసౌ చన్ద్రన్
తద్యావానేవ ప్రాణన్

తావత్య ఆపన్
 తావానసౌ చన్ద్రః ।
 త ఏతే సర్వ ఏవ సమాః
 సర్వేఽనన్తాః ।
 స యో హైతానన్తవత ఉపాస్తే
 ఽన్తవన్తః స లోకం జయత్యే
 అథ యో హైతానన్తానుపాస్తే
 ఽనన్తః స లోకం జయతి ॥ ౧౩ ॥

మన్త ౧౪ [I.v.14]

స ఏష సంవత్సరః ప్రజాపతిః షోడశకలన్
 తస్య రాత్రయ ఏవ పఞ్చదశ కలా
 ధ్రువైవాస్య షోడశీ కలా ।
 స రాత్రిభిరేవాఽఽ చ పూర్యతే
 ఽప చ క్షీయతే ।
 సోఽమావాస్యాః రాత్రిమేతయా షోడశ్యా కలయా సర్వమిదం
 ప్రాణభృదనుప్రవిశ్య
 తతః ప్రాతర్జాయతే ।
 తస్మాదేతాః రాత్రిం ప్రాణభృతః ప్రాణం న విచ్ఛిన్ద్యాదపి
 కృకలాసస్యైతస్యా ఏవ దేవతాయా అపచిత్వై ॥ ౧౪ ॥

అపచిత్వై

మన్త ౧౫ [I.v.15]

యో వై స సంవత్సరః ప్రజాపతిః షోడశకలో
 ఽయమేవ స యోఽయమేవంవిత్పురుషన్
 తస్య విత్తమేవ పఞ్చదశ కలా
 ఆత్మైవాస్య షోడశీ కలా ।
 స విత్తేనైవాఽఽ చ పూర్యతే
 ఽప చ క్షీయతే ।
 తదేతన్నభ్యం యదయమాత్మా
 ప్రధిర్విత్తమ్ ।

తస్మాద్వ్యధ్యపి సర్వజ్ఞానిం జీయత
 ఆత్మనా చేజ్జీవతి
 ప్రథినాఽగాదిత్యేవాఽఽహుః ॥ ౧౫ ॥

మస్త్ర ౧౬ [I.v.16]

అథ త్రయో వావ లోకాః
 మనుష్యలోకా
 పితృలోకో
 దేవలోక ఇతి ।
 సోఽయం మనుష్యలోకః పుత్రేణైవ జయ్యో
 నాన్యేన కర్మణా
 కర్మణా పితృలోకో
 విద్యయా దేవలోకో
 దేవలోకో వై లోకానాః శ్రేష్ఠన్
 తస్మాద్విద్యాం ప్రశాసన్తి ॥ ౧౬ ॥

మస్త్ర ౧౭ [I.v.17]

అథాతః సమ్ప్రతిర్
 యదా ప్రైష్యన్మన్యతే
 ఽథ పుత్రమాహ
 త్వం బ్రహ్మ
 త్వం యజ్ఞన్
 త్వం లోక ఇతి ।
 స పుత్రః ప్రత్యాహాహం బ్రహ్మాహం యజ్ఞో
 ఽహమ్ లోక ఇతి ।
 యద్వై కిఞ్చానూక్తమ్
 తస్య సర్వస్య బ్రహ్మాత్యేకతా ।
 యే వై కే చ యజ్ఞాన్
 తేషాః సర్వేషాం యజ్ఞ ఇత్యేకతా ।
 యే వై కేచ లోకాన్
 తేషాః సర్వేషాం లోక ఇత్యేకతైతావద్వా ఇదః సర్వమ్
 ఏతన్మా సర్వః సన్నయమితోఽభునజదితి ।

తస్మాత్ పుత్రమనుశిష్టం లోక్యమాహున్
 తస్మాదేనమనుశాసతి ।
 స యదైవంవిదస్మాల్లోకాత్ప్రైత్య
 అభైభిరేవ ప్రాణైః సహ పుత్రమావిశతి ।
 స యద్యనేన కిఞ్చిదక్షయాఽకృతం భవతి
 తస్మాదేనః సర్వస్మాత్పుత్రో ముఞ్చతి ।
 తస్మాత్ పుత్రో నామ ।
 స పుత్రేణైవాస్మింల్లోకే ప్రతితిష్ఠత్య
 అభైనమేతే దైవాః ప్రాణా అమృతా ఆవిశన్తి ॥ ౧౭ ॥

మన్త ౧౮ [I.v.18]

పృథివ్యై చైనమగ్నేశ్చ దైవీ వాగావిశతి ।
 సా వై దైవీ వాగ్యయా
 యద్యదేవ వదతి
 తత్తద్భవతి ॥ ౧౮ ॥

మన్త ౧౯ [I.v.19]

దివశ్చైనమాదిత్యాచ్చ దైవం మన ఆవిశతి ।
 తద్వై దైవం మనో యేనాఽఽనన్ద్యేవ భవత్య
 అథో న శోచతి ॥ ౧౯ ॥

మన్త ౨౦

అద్భ్యుత్పైనం చన్రమసశ్చ దైవః ప్రాణ ఆవిశతి ।
 స వై దైవః ప్రాణో యః సఞ్చరః శ్చాసఞ్చరః శ్చ న
 వ్యథతే
 ఽథో న రిష్యతి ।
 స ఏవంవిత్సర్వేషాం భూతానామాత్మా భవతి ।
 యథైషా దేవతైవః స
 యథైతాం దేవతాః సర్వాణి భూతాన్యవన్త్య
 ఏవః హైవంవిదః సర్వాణి భూతాన్యవన్తి ।
 యదు కిఞ్చేమాః ప్రజాః శోచన్త్య
 అమైవాఽఽసాం తద్భవతి

పుణ్యమేవాముం గచ్ఛతి
న హ వై దేవాన్వాపం గచ్ఛతి ॥ ౨౦ ॥

మన్త ౨౧ [I.v.21]

అథాతో వ్రతమీమాఁ సా ।
ప్రజాపతిర్హ కర్మాణి సస్సజే ।
తాని సృష్టాన్యన్యోఽన్యేనాస్పర్ధన్త
వదిష్యామ్యేవాహమితి వాగ్దధే
ద్రక్ష్యామ్యహమితి చక్షుః
శ్రోష్యామ్యహమితి శ్రోత్రమ్ ।
ఏవమన్యాని కర్మాణి యథాకర్మ ।
తాని మృత్యుః శ్రమో భూతోపయేమే
తాన్యాప్నోత్
తాన్యాప్తాస్వ మృత్యురవారున్ధ ।
తస్మాచ్ఛ్చామ్యత్యేవ వాక్
శ్రామ్యతి చక్షుః
శ్రామ్యతి శ్రోత్రమ్
అథేమమేవ నాఽఽప్నోద్
యోఽయం మధ్యమః ప్రాణన్
తాని జ్ఞాతుం దధీరే
ఽయం వై నః శ్రేష్ఠో యః సఞ్చరః శ్చాసఞ్చరః శ్చ న
వ్యథతే
ఽథో న రిష్యతి ।
హన్తాస్యైవ సర్వే రూపమసామేతి ।
త ఏతస్యైవ సర్వే రూపమభవఃన్
తస్మాదేత ఏతేనాఽఽఖ్యాయన్తే ప్రాణా ఇతి ।
తేన హ వావ తత్కలమాచక్షతే
యస్మిన్కులే భవతి య ఏవం వేద ।
య ఉ హైవంవిదా స్పర్ధతేఽనుశుష్యత్స్య
అనుశుష్య హైవాన్తతో ప్రియత
ఇత్యధ్యాత్మమ్ ॥ ౨౧ ॥

మస్త్ర ౨౨ [I.v.22]

అథాధిదైవతమ్

జ్వలిష్యామ్యేవాహమిత్యగ్నిర్దధే

తప్స్యోమ్యహమిత్యాదితోఽ

భాస్యామ్యహమితి చన్ద్రమా

ఏవమన్యా దేవతా యథాదైవతః ।

స యథైషాం ప్రాణానాం మధ్యమః ప్రాణ

ఏవమేతాసాం దేవతానాం వాయుర్

నిష్టాచన్తి హ్యన్యా దేవతా

స వాయుః ।

స్థైషాఽనస్తమితా దేవతా యద్వాయుః ॥ ౨౨ ॥

మస్త్ర ౨౩ [I.v.23]

అథైష శ్లోకో భవతి

యతశ్చోదేతి సూర్యో

ఽస్తం యత్ర చ గచ్ఛతీతి

ప్రాణాద్వా ఏష ఉదేతి

ప్రాణేఽస్తమేతి

తం దేవాశ్చక్రీరే ధర్మః,

స ఏవాద్య

స ఉ శ్వ ఇతి ।

యద్వా ఏతేఽముర్ష్యధ్రియన్త

తదేవాప్యద్య కుర్వన్తి ।

తస్మాదేకమేవ వ్రతం చరేత్

ప్రాణ్యాచ్చైవాపాన్యాచ్చ

నేన్మా పాప్మా మృత్యురాప్నవదితి ।

యద్యుః చరేత్

సమాపిపయిషేత్

తేనో ఏతస్యై దేవతాయై సాయుజ్యః సలోకతాం జయతి ॥ ౨౩ ॥ ఇతి

పంచమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

షష్ఠం బ్రాహ్మణమ్ ।

మస్త్ర ౧ [I.vi.1]

త్రయం వా ఇదమ్

నామ రూపం కర్మ ।

తేషాం నామ్నాం వాగిత్యేతదేషాముక్తమ్

అతో హి సర్వాణి నామాన్యత్తిష్ఠన్తి ।

ఏతదేషాః సామైతద్ధి సర్వైర్నామభిః సమమ్

ఏతదేషాం బ్రహ్మైతద్ధి సర్వాణి నామాని బిభర్తి ॥ ౧ ॥

మస్త్ర ౨ [I.vi.1]

అథ రూపాణాం చక్షురిత్యేతదేషాముక్తమ్

అతో హి సర్వాణి రూపాణ్యత్తిష్ఠన్తి ।

ఏతదేషాః సామైతద్ధి సర్వై రూపైః సమమ్ ।

ఏతదేషాం బ్రహ్మైతద్ధి సర్వాణి రూపాణి బిభర్తి ॥ ౨ ॥

మస్త్ర ౩ [I.vi.3]

అథ కర్మణామాత్మేత్యేతదేషాముక్తమ్

అతో హి సర్వాణి కర్మాణ్యత్తిష్ఠన్త్యై

ఏతదేషాః సామైతద్ధి సర్వైః కర్మభిః సమమ్

ఏతదేషాం బ్రహ్మైతద్ధి సర్వాణి కర్మాణి బిభర్తి ।

తదేతత్త్రయః సదేకమయమాత్మాఽఽత్మో ఏకః సన్నేతత్త్రయమ్ ।

తదేతదమృతః సత్యేన ఛన్నమ్ ।

ప్రాణో వా అమృతమ్

నామరూపే సత్యమ్

తాభ్యామయం ప్రాణశ్చన్నః ॥ ౩ ॥ ఇతి షష్ఠం బ్రాహ్మణమ్ ॥

ఇతి బృహదారణ్యకోపనిషది ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

ద్వితీయోఽధ్యాయః ।

ప్రథమం బ్రాహ్మణమ్

మస్త్ర ౧ [II.i.1]

ఓం దృప్తబాలాకిర్వానూచానో గార్గ్య ఆస ।
 స హోవాచాజాతశత్రుం కాశ్యమ్
 బ్రహ్మ తే బ్రవాణీతి ।
 స హోవాచాజాతశత్రుః
 సహస్రమేతస్యాం వాచి దదోమ్
 జనకో
 జనక ఇతి వై జనా ధావనీతి ॥ ౧ ॥

మస్త్ర ౨ [II.i.2]

స హోవాచ గార్గ్యో
 య ఏవాసావాదిత్యే పురుష
 ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస ఇతి ।
 స హోవాచాజాతశత్రుర్
 మా మైతస్మిన్నంవదిష్టా ।
 అతిష్ఠాః సర్వేషాం భూతానాం మూర్ధా రాజేతి వా అహమేతముపాస ఇతి ।
 స య ఏతమేవముపాస్తే
 ౭తిష్ఠాః సర్వేషాం భూతానాం మూర్ధా రాజా భవతి ॥ ౨ ॥

మస్త్ర ౩ [II.i.3]

స హోవాచ గార్గ్యో
 య ఏవాసౌ చన్ద్రో పురుష
 ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస ఇతి ।
 స హోవాచాజాతశత్రుర్
 మా మైతస్మిన్నంవదిష్టా ।
 బృహస్ పాణ్డరవాసాః సోమో రాజేతి వా అహమేతముపాస ఇతి ।
 స య ఏతమేవముపాస్తే
 ౭హరహర్ష సుతః ప్రసుతో భవతి
 నాస్యాన్నం క్షీయతే ॥ ౩ ॥

మస్త్ర ౪ [II.i.4]

స హోవాచ గార్గ్యో
 య ఏవాసౌ విద్యుతి పురుష

ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస ఇతి ।
 స హోవాచాజాతశత్రుర్
 మా మైతస్మిన్సంవదిష్ఠాన్
 తేజస్వీతి వా అహమేతముపాస ఇతి ।
 స య ఏతమేవముపాస్తే
 తేజస్వీ హ భవతి
 తేజస్వినీ హాస్య ప్రజా భవతి ॥ ౪ ॥

మన్త ౫ [II.i.5]

స హోవాచ గార్గ్యో
 య ఏవాయమాకాశే పురుష
 ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస ఇతి ।
 స హోవాచాజాతశత్రుర్
 మా మైతస్మిన్సంవదిష్ఠాః ।
 పూర్ణమప్రవర్తీతి వా అహమేతముపాస ఇతి ।
 స య ఏతమేవముపాస్తే
 పూర్యతే ప్రజయా పశుభిర్
 నాస్యాస్మాల్లోకాత్ప్రజోద్వర్తతే ॥ ౫ ॥

మన్త ౬ [II.i.6]

స హోవాచ గార్గ్యో
 య ఏవాయం వాయో పురుష
 ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస ఇతి ।
 స హోవాచాజాతశత్రుర్
 మా మైతస్మిన్సంవదిష్ఠా ।
 ఇన్ద్రో వైకుణ్ఠోఽపరాజితా నేనేతి వా అహమేతముపాస ఇతి ।
 స య ఏతమేవముపాస్తే
 జిష్ణుర్ధాపరాజిష్ణుర్భవత్యన్యతస్త్వజాయీ ॥ ౬ ॥

మన్త ౭ [II.i.7]

స హోవాచ గార్గ్యో
 య ఏవాయమగ్నో పురుష

ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస ఇతి ।
 స హోవాచాజాతశత్రుర్
 మా మైతస్మిన్సంవదిష్ఠా ।
 విషాసహిరితి వా అహమేతముపాస ఇతి ।
 స య ఏతమేవముపాస్తే
 విషాసహిర్హ భవతి
 విషాసహిర్హాస్య ప్రజా భవతి ॥ ౭ ॥

మన్త ౮ [II.i.8]

స హోవాచ గార్గ్యో
 య ఏవాయమప్పు పురుష
 ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస ఇతి ।
 స హోవాచాజాతశత్రుర్
 మా మైతస్మిన్సంవదిష్ఠాః ।
 ప్రతిరూప ఇతి వా అహమేతముపాస ఇతి ।
 స య ఏతమేవముపాస్తే
 ప్రతిరూపః హైవైనముపగచ్ఛతి
 నాప్రతిరూపమ్
 అథో ప్రతిరూపోఽస్మాజ్జాయతే ॥ ౮ ॥

మన్త ౯ [II.i.9]

స హోవాచ గార్గ్యో
 య ఏవాయమాదర్శే పురుష
 ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస ఇతి ।
 స హోవాచాజాతశత్రుర్
 మా మైతస్మిన్సంవదిష్ఠా ।
 రోచిష్ఠురితి వా అహమేతముపాస ఇతి ।
 స య ఏతమేవముపాస్తే
 రోచిష్ఠుర్హ భవతి
 రోచిష్ఠుర్హాస్య ప్రజా భవత్స్య
 అథో యైః సన్నిగచ్ఛతి
 సర్వాః స్తానతిరోచతే ॥ ౯ ॥

మస్త్ర ౧౦ [II.i.10]

స హోవాచ గార్గ్యో
 య ఏవాయం యస్తం పశ్చాభ్యోఽనూదేత్యో
 ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస ఇతి ।
 స హోవాచాజాతశత్రుర్
 మా మైతస్మిన్సంవదిష్ఠా ।
 ఆసురితి వా అహమేతముపాస ఇతి ।
 స య ఏతమేవముపాస్తే
 సర్వః హైవాస్మిన్లోక ఆయురేతి
 నైనం పురా కాలాత్ప్రాణో జహాతి ॥ ౧౦ ॥

మస్త్ర ౧౧ [II.i.11]

స హోవాచ గార్గ్యో
 య ఏవాయం దిక్షు పురుష
 ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస ఇతి ।
 స హోవాచాజాతశత్రుర్
 మా మైతస్మిన్సంవదిష్ఠా ।
 ద్వితీయోఽనపగ ఇతి వా అహమేతముపాస ఇతి ।
 స య ఏతమేవముపాస్తే
 ద్వితీయవాన్త భవతి
 నాస్మాద్ గణశ్చిద్యతే ॥ ౧౧ ॥

మస్త్ర ౧౨ [II.i.12]

స హోవాచ గార్గ్యో
 య ఏవాయం ఛాయామయః పురుష
 ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస ఇతి ।
 స హోవాచాజాతశత్రుర్
 మా మైతస్మిన్సంవదిష్ఠా ।
 మృత్యురితి వా అహమేతముపాస ఇతి ।
 స య ఏతమేవముపాస్తే

సర్వః హైవాస్మిన్లోక ఆయురేతి
వైనం పురా కాలాన్మృత్యురాగచ్ఛతి ॥ ౧౨ ॥

మన్త ౧౩ [II.i.13]

స హోవాచ గార్గ్యో
య ఏవాయమాత్మని పురుష
ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస ఇతి ।
స హోవాచాజాతశత్రుర్
మా మైతస్మిన్సంవదిష్ఠా
ఆత్మన్వీతి వా అహమేతముపాస ఇతి ।
స య ఏతమేవముపాస్త
ఆత్మన్వీ హ భవత్స్య
ఆత్మన్వినీ హోస్య ప్రజా భవతి ।
స హ తూష్ణీమాస గార్గ్యః ॥ ౧౩ ॥

మన్త ౧౪ [II.i.14]

స హోవాచాజాతశత్రుర్
ఏతావన్నూ ౩ ఇత్స్య
ఏతావద్ధీతి ।
వైతావతా విదితం భవతీతి ।
స హోవాచ గార్గ్య
ఉప త్వా యానీతి ॥ ౧౪ ॥

మన్త ౧౫ [II.i.15]

స హోవాచాజాతశత్రుః
ప్రతిలోమం వైతద్యద్భ్రాహ్మణః క్షత్రియముపేయాద్
బ్రహ్మ మే వక్ష్యతీతి ।
వ్యేవ త్వా జ్ఞుపయిష్యామీతి ।
తం పాణావాదాయోత్తస్థౌ ।
తౌ హ పురుషః సుప్తమాజగ్మతున్
తమేతైర్నామభిరామన్తయాంచక్రే
బృహన్నాణ్ణరవాసః

సోమ రాజన్నితి ।

స నోత్తస్థా ।

తం పాణినాఽఽపేషం బోధయాంచకార ।

స హోత్తస్థా ॥ ౧౫ ॥

మన్త ౧౬ [II.i.16]

స హోవాచాజాతశత్రుర్

యత్రైష ఏతత్ సుప్తోఽభూద్

య ఏష విజ్ఞానమయః పురుషః

త్వైష తదాఽభూత్

కుత ఏతదాగాదితి ।

తదు హ న మేనే గార్గ్యః ॥ ౧౬ ॥

మన్త ౧౭ [II.i.17]

స హోవాచాజాతశత్రుర్

యత్రైష ఏతత్ సుప్తోఽభూద్

య ఏష విజ్ఞానమయః పురుషన్

తదేషాం ప్రాణానాం విజ్ఞానేన విజ్ఞానమాదాయ

య ఏషోఽన్తర్హృదయ ఆకాశన్

తస్మిణ్ఛేతే ।

తాని యదా గృహ్లాతి

అథ హైతతుపురుషః స్వపితి నామ ।

తద్గృహీత ఏవ ప్రాణో భవతి

గృహీతా వాగ్

గృహీతం చక్షుర్

గృహీతః శ్రోత్రం

గృహీతం మనః ॥ ౧౭ ॥

మన్త ౧౮ [II.i.18]

స యత్రైతత్స్వప్నయా చరతి

తే హాస్య లోకాన్

తదుతేవ మహారాజో భవత్య్

ఉతేవ మహాబ్రాహ్మణ

ఉతేవోచ్ఛావచం నిగచ్ఛతి ।

స యథా మహారాజో జానపదాన్సృహీత్వా స్వే జనపదే యథాకామం

పరివర్తేవమేవైష ఏతత్ప్రాణాన్సృహీత్వా స్వే శరీరే

యథాకామం పరివర్తతే ॥ ౧౮ ॥

గృహీత్వా స్వే శరీరే యథాకామమ్ పరివర్తతే

మన్త ౧౯ [II.i.19]

అథ యదా సుషుప్తో భవతి

యదా న కస్యచన వేద

హితా నామ నాడ్యో ద్వాసప్తతిః సహస్రాణి

హృదయాత్పురీతతమభిప్రతిష్ఠన్తే ।

తాభిః ప్రత్యవసృప్య పురీతతి శేతే ।

స యథా కుమారో వా మహారాజో

వా మహాబ్రాహ్మణో వాఽతిఘ్నీమానస్తస్య గత్వా శయితైవమేవైష

ఏతచ్ఛేతే ॥ ౧౯ ॥

మన్త ౨౦ [II.i.20]

స యథోర్ణభిస్తన్తునోచ్ఛరేద్

యథాఽగ్నేః ఊద్రా విష్ఫులిక్ఖౌ వ్యుచ్ఛరన్వ్యే

ఏవమేవాస్మాదాత్మనః సర్వే ప్రాణాః సర్వే లోకాః సర్వే దేవాః సర్వాణి

భూతాని వ్యుచ్ఛరన్తి ।

సర్వే ॥ వ్యుచ్ఛరన్తి

తస్యోపనిషత్సత్యస్య సత్యమితి

ప్రాణా వై సత్యం

తేషామేష సత్యమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఇతి ప్రథమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

ద్వితీయం బ్రాహ్మణమ్

మన్త ౧ [II.I.1]

యో హ వై శిశుః సాధానః సప్రత్యాధానః సస్థూణః

సదామం వేద

సప్త హ ద్విషతో భ్రాతృవ్యానవరుణధ్వే
 ఆయం వావ శిశురోఽయం మధ్యమః ప్రాణన్
 తస్యేదమేవాఽఽధానమ్
 ఇదం ప్రత్యాధానం
 ప్రాణః స్థాణాఽన్నం దామ ॥ ౧ ॥

మన్త ౨ [II.1.2]

తమేతాః సప్తాక్షితయ ఉపతిష్ఠన్తే
 తద్వ్యా ఇమా అక్షః శ్లోహిన్యో రాజయన్
 తాభిరేనః రుద్రోఽన్వాయతో
 ఽథ యా అక్షన్నాపన్
 తాభిః పర్జన్యో
 యా కనీనకా
 తయాఽఽదిత్యో
 యత్కృష్ణం,
 తేనాగ్నిర్
 యచ్ఛుక్లం
 తేనేన్ద్రో
 ఽథరయేనం వర్తన్యా పృథివ్యన్వాయతా
 ద్యౌరుత్తరయా ।
 నాస్యాన్నం క్షీయతే
 య ఏవం వేద ॥ ౨ ॥

మన్త ౩ [II.1.3]

తదేష శ్లోకో భవతి ।
 ఆర్వాగ్భిలశ్చమస ఊర్ధ్వబుధ్నన్
 తస్మిన్యశో నిహితం విశ్వరూపమ్ ।
 తస్యాఽఽసత ఋషయః సప్త తీరే
 వాగష్టమీ బ్రహ్మణా సంవిదానేతి ।
 ఆర్వాగ్భిలశ్చమస ఊర్ధ్వబుధ్న ఇతీదం తచ్చిరః
 ఏష హ్యార్వాగ్భిలశ్చమస ఊర్ధ్వబుధ్నః ।

తస్మిన్యశో నిహితం విశ్వరూపమితి
ప్రాణా వై యశో నిహితం విశ్వరూపమ్
ప్రాణానేతదాహ ।

తస్యాఽఽసత ఋషయః సప్త తీర ఇతి
ప్రాణా వా ఋషయః
ప్రాణాణేతదాహ ।

వాగష్టమీ బ్రహ్మణా సంవిదానేతి
వాగ్స్యష్టమీ బ్రహ్మణా సంవిత్తే ॥ 3 ॥

మన్త ౪ [II.I.4]

ఇమావేవ గోతమభరద్వాజావ్
అయమేవ గోతమో

ఽయం భరద్వాజ

ఇమావేవ విశ్వామిత్రజమదగ్నీ

అయమేవ విశ్వామిత్రో

ఽయం జమదగ్నీర్

ఇమావేవ వసిష్ఠకశ్యపావ్

అయమేవ వసిష్ఠో

ఽయం కశ్యపో

వాగేవత్తీర్

వాచా హ్యన్నమద్యతే

ఽత్తిర్లవై నామైతద్యదత్తిరితి ।

సర్వస్యాత్తా భవతి

సర్వమస్యాన్నం భవతి

య ఏవం వేద ॥ ౪ ॥ ఇతి ద్వితీయం బ్రాహ్మణమ్ ॥

తృతీయం బ్రాహ్మణమ్ ।

మన్త ౧ [II.Ii.1]

దేవీ వావ బ్రహ్మణో రూపే

మూర్తం చైవామూర్తం చ

మర్త్యం చామృతం చ

స్థితం చ యచ్చ
సచ్చ త్యచ్చ ॥ ౧ ॥

మస్త్ర ౨ [II.Ii.2]

తదేతన్మూర్తం యదన్యద్వాయోశ్చాన్తరిజ్ఞాచ్చైతన్మర్త్యమ్

ఏతత్స్థితమ్

ఏతత్సత్ ॥

తస్యైతస్య మూర్తస్యైతస్య మర్త్యస్యైతస్య స్థితస్యైతస్య సత

ఏష రసో య ఏష తపతి

సతో హ్యేష రసః ॥ ౨ ॥

మస్త్ర ౩ [II.Ii.3]

అథామూర్తం వాయుశ్చాన్తరిక్షం చైతదమృతమ్

ఏతద్యద్

ఏతత్త్యత్

తస్యైతస్యామూర్తస్యై

తస్యామృతస్యైతస్య యత

ఏతస్య త్యస్యైష రసో య ఏష ఏతస్మిన్మణ్ణలే పురుషన్

తస్య హ్యేష రసః ॥

ఇత్యధిదైవతమ్ ॥ ౩ ॥

మస్త్ర ౪ [II.Ii.4]

అథాధ్యాత్మమ్

ఇదమేవ మూర్తం యదన్యతాప్రాణాచ్చ యశ్చాయమన్తరాత్మన్నాకాశ

ఏతన్మర్త్యమ్

ఏతత్స్థితమ్

ఏతత్సత్

తస్యైతస్య మూర్తస్యై

తస్య మర్త్యస్యైతస్య స్థితస్యైతస్య సత ఏష రసో యచ్చక్షుః

సతో హ్యేష రసః ॥ ౪ ॥

మస్త్ర ౫ [II.Ii.5]

అథామూర్తమ్

ప్రాణశ్చ యశ్చాయమస్తరాత్మన్నాకాశ

ఏతదమృతమ్

ఏతద్యద్

ఏతత్త్యం

తస్యైతస్యామూర్తస్యైతస్యామృతస్యైతస్య యత

ఏతస్య తస్యైష రసో యోఽయం దక్షిణేఽక్షన్పరుషన్

తస్యస్య హ్యేష రసః ॥ ౫ ॥

మన్త ౬ [II.ii.6]

తస్య హైతస్య పురుషస్య రూపమ్ । యథా మాహారజనం వాసో

యథా పాణ్డ్యావికమ్

యథేన్ద్రగోపో

యథాఽగ్న్యర్చిర్

యథా పుణ్డరీకమ్

యథా సకృద్విద్యుద్యుత్తః ।

సకృద్విద్యుత్తేవ హ వా ఆస్య శ్రీర్భవతి

య ఏవం వేదా

థాత ఆదేశో

నేతి నేతి

న హ్యేతస్మాదితి నేత్యన్యత్ పరమన్వై

అథ నామధేయః సత్యస్య సత్యమితి

ప్రాణా వై సత్యమ్

తేషామేష సత్యమ్ ॥ ౬ ॥ ఇతి తృతీయం బ్రాహ్మణమ్ ॥

చతుర్థం బ్రాహ్మణమ్ ।

మన్త ౭ [II.iv.1]

మైత్రేయీతి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్య

ఉద్యాస్యన్వా అరేఽహమస్మాత్థానాదస్మి ।

హస్త తేఽనయా కాత్యాయన్యాఽన్తం కరవాణీతి ॥ ౭ ॥

మన్త ౮ [II.iv.1]

సా హోవాచ మైత్రేయీ

యన్ను మ ఇయమ్

భగోః

సర్వా పృథివీ విత్తేన పూర్ణా స్యాత్

కథం తేనామృతా స్యామితి ।

నేతి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః

యథైవోపకరణవతాం జీవితమ్

తథైవ తే జీవితః స్యాద్

అమృతత్వస్య తు నాఽఽశాఽస్తి విత్తేనేతి ॥ ౨ ॥

మన్త ౩ [II.iv.3]

సా హోవాచ మైత్రేయీ

యేనాహం నామృతా స్యామ్

కిమహం తేన కుర్యామ్ ।

యదేవ భగవాన్వేద

తదేవ మే బ్రూహీతి ॥ ౩ ॥

మన్త ౪ [II.iv.4]

స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః

ప్రియా బతారే నః సతీ ప్రియం భాషస

ఏహ్యః

ఆసస్వి

వ్యాఖ్యాస్యామి తే ।

వ్యాచక్షాణస్య తు మే నిదిధ్యాసన్వేతి ॥ ౪ ॥

మన్త ౫ [II.iv.5]

స హోవాచ

న వా అరే పత్యుః కామాయ పతిః ప్రియో భవత్స్య

ఆత్మనస్తు కామాయ పతిః ప్రియో భవతి ।

న వా అరే జాయాయై కామాయ జాయా ప్రియా భవత్స్య

ఆత్మనస్తు కామాయ జాయా ప్రియా భవతి ।

న వా అరే పుత్రాణాం కామాయ పుత్రాః ప్రియా భవన్వ్య

ఆత్మనస్తు కామాయ పుత్రాః ప్రియా భవన్తి ।
 న వా ఆరే విత్తస్య కామాయ విత్తం ప్రియం భవత్స్య
 ఆత్మనస్తు కామాయ విత్తం ప్రియం భవతి ।
 న వా ఆరే బ్రహ్మణః కామాయ బ్రహ్మ ప్రియం భవత్స్య
 ఆత్మనస్తు కామాయ బ్రహ్మ ప్రియం భవతి ।
 న వా ఆరే క్షత్రస్య కామాయ క్షత్రం ప్రియం భవత్స్య
 ఆత్మనస్తు కామాయ క్షత్రం ప్రియం భవతి ।
 న వా ఆరే లోకానాం కామాయ లోకాః ప్రియా భవన్త్య
 ఆత్మనస్తు కామాయ లోకాః ప్రియా భవన్తి ।
 న వా ఆరే దేవానాం కామాయ దేవాః ప్రియా భవన్త్య
 ఆత్మనస్తు కామాయ దేవాః ప్రియా భవన్తి ।
 న వా ఆరే భూతానాం కామాయ భూతాని ప్రియాణి భవన్త్య
 ఆత్మనస్తు కామాయ భూతాని ప్రియాణి భవన్తి ।
 న వా ఆరే సర్వస్య కామాయ సర్వం ప్రియం భవత్స్య
 ఆత్మనస్తు కామాయ సర్వం ప్రియం భవత్స్య
 ఆత్మా వా ఆరే ద్రష్టవ్యః శ్రోతవ్యో మన్తవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యో ।
 మైత్రేయ్యో
 ఆత్మనో వా ఆరే దర్శనేన శ్రవణేన మత్యా విజ్ఞానేనేదః సర్వం
 విదితమ్ ॥ ౫ ॥

మన్త ౬ [II.iv.6]

బ్రహ్మ తం పరాదాద్యోఽన్యత్రాఽఽత్మనో బ్రహ్మ వేద
 క్షత్రం తం పరాదాద్యోఽన్యత్రాఽఽత్మనః క్షత్రం వేద
 లోకాస్తం పరాదుర్యోఽన్యత్రాత్మనో లోకాన్వేద
 దేవాస్తం పరాదుర్యోఽన్యత్రాత్మనో దేవాన్వేద
 భూతాని తం పరాదుర్యోఽన్యత్రాత్మనో భూతాని వేద
 సర్వం తం పరాదాద్ యోఽన్యత్రాత్మనః సర్వం వేదేదం బ్రహ్మేదం
 క్షత్రమ్
 ఇమే లోకా
 ఇమే దేవా
 ఇమాని భూతానీదః సర్వమ్

యదయమాత్మా ॥ ౬ ॥

మస్త్ర ౭ [II.iv.7]

స యథా దున్దుభేర్హన్యమానస్య న బాహ్యోఽఞ్చబ్ధాఞ్చక్నుయాద్
గ్రహణాయ
దున్దుభేస్తు గ్రహణేన దున్దుభ్యాఘాతస్య వా శబ్దో గృహీతః ॥ ౭ ॥

మస్త్ర ౮ [II.iv.8]

స యథా శక్తిస్య ధ్మాయమానస్య న బాహ్యోఽఞ్చబ్ధాఞ్చక్నుయాద్
గ్రహణాయ
శక్తిస్య తు గ్రహణేన శక్తిధ్మస్య వా శబ్దో గృహీతః ॥ ౮ ॥

మస్త్ర ౯ [II.iv.9]

స యథా వీణాయై వాద్యమానాయై న బాహ్యోఽఞ్చబ్ధాఞ్చక్నుయాద్
గ్రహణాయ
వీణాయై తు గ్రహణేన వీణావాదస్య వా శబ్దో గృహీతః ॥ ౯ ॥

మస్త్ర ౧౦

స యథాఽఽర్చైధాగ్నేరభ్యాఃహితాత్పుథగ్నూమా
వినిశ్చరన్త్య
ఏవం వా అరేఽస్య మహతో భూతస్య నిఃశ్చసితమేతద్
యద్యగ్వేదో యజుర్వేదః సామవేదోఽథర్వాఙ్గిరస ఇతిహాసః పురాణం
విద్యా ఉపనిషదః శ్లోకాః సూత్రాణ్యనువ్యాఖ్యానాని వ్యాఖ్యానాన్య
సామవేదన్ అథర్వాఙ్గిరసన్ ఇతిహాసన్ పురాణమ్ విద్యాన్
ఉపనిషదన్ శ్లోకాన్ సూత్రాణి అనువ్యాఖ్యానాని వ్యాఖ్యానాని
అస్యైవైతాని నిఃశ్చసితాని ॥ ౧౦ ॥

మస్త్ర ౧౧ [II.iv.11]

స యథా సర్వాసామపాః సముద్ర ఏకాయనమ్
ఏవః సర్వేషాః స్పర్శానాం త్వగేకాయనమ్
ఏవః సర్వేషాం గన్ధానాం నాసికైకాయనమ్
ఏవః సర్వేషాః రసానాం జిహ్వైకాయనమ్
ఏవః సర్వేషాః రూపాణాం చక్షురేకాయనమ్

ఏవః సర్వేషాః శబ్దానాః శ్రోత్రమేకాయనమ్
 ఏవః సర్వేషాః సంకల్పానాం మన ఏకాయనమ్
 ఏవః సర్వాసాం విద్యానాః హృదయమేకాయనమ్
 ఏవః సర్వేషాం కర్మణాః హస్తావేకాయనమ్
 ఏవః సర్వేషామానన్దానాముపస్థ ఏకాయనమ్
 ఏవః సర్వేషాం విసర్గాణాం పాయురేకాయనమ్
 ఏవః సర్వేషామధ్వనాం పాదావేకాయనమ్
 ఏవః సర్వేషాం వదానాం వాగేకాయనమ్ ॥ ౧౧ ॥

మన్త ౧౨ [II.iv.12]

స యథా సైన్ధవఖిల్య ఉదకే ప్రాస్త ఉదకమేవానువివీయేత
 న హాస్యోద్గ్రహణాయేవ న హాస్యోద్గ్రహణాయైవ స్యాద్
 యతో యతస్త్యాదదీత లవణమేవైవం వా ఆర ఇదం మహద్
 భూతమనన్తమపారం విజ్ఞానఘన ఏవైతేభ్యో భూతేభ్యః సముత్థాయ
 ఏతేభ్యన్ భూతేభ్యన్ సముత్థాయ
 తాన్యేవానువినశ్యతి
 న ప్రేత్య సజ్ఞాఽస్తీత్యరే బ్రవీమీతి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ ౧౨ ॥

మన్త ౧౩ [II.iv.13]

సా హోవాచ మైత్రేయ్య
 అత్రైవ మా భగవానమూముహద్
 న ప్రేత్య సజ్ఞాఽస్తీతి ।
 స హోవాచ
 న వా ఆరేఽహం మోహం బ్రవీమ్య
 అలం వా ఆర ఇదం విజ్ఞానాయ ॥ ౧౩ ॥

మన్త ౧౪ [II.iv.14]

యత్ర హి ద్వైతమివ భవతి
 తదితర ఇతరం జిప్సుతి
 తదితర ఇతరం పశ్యతి
 తదితర ఇతరః శృణోతి
 తదితర ఇతరమభివదతి

తదితర ఇతరం మనుతే
 తదితర ఇతరం విజానాతి ।
 యత్ర వా అస్య సర్వమాత్మైవాభూత్
 తత్కేన కం జిహ్మేత్
 తత్కేన కం పశ్యేత్
 తత్కేన కః శృణుయాత్
 తత్కేన కమభివదేత్
 తత్కేన కం మన్వీత
 తత్కేన కం విజానీయాత్ ।
 యేనేదః సర్వం విజానాతి
 తం కేన విజానీయాద్
 విజ్ఞాతారమరే కేన విజానీయాదితి ॥ ౧౪ ॥ ఇతి చతుర్థం
 బ్రాహ్మణమ్ ॥

పంచమం బ్రాహ్మణమ్

మన్త ౧ [II.v.1]

ఇయం పృథివీ సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ
 అస్యై పృథివ్యై సర్వాణి భూతాని మధు
 యశ్చాయమస్యాం పృథివ్యాం తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 యశ్చాయమధ్యాత్మాః శారీరస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషః
 అమృతమయస్ పురుషన్
 అయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమ్
 ఇదం బ్రహ్మ
 ఏదః సర్వమ్ ॥ ౧ ॥

మన్త ౨ [II.v.2]

ఇమా ఆపః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ
 అసామపాః సర్వాణి భూతాని మధు
 యశ్చాయమాస్వప్సు తేజోమయోఽమృతమయః పురుషః
 యశ్చాయమధ్యాత్మాః రైతసస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 ఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమ్

ఇదం బ్రహ్మ

ఏదః సర్వమ్ ॥ ౨ ॥

మన్త ౩ [II.v.3]

అయమగ్నిః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ

అస్యాగ్నేః సర్వాణి భూతాని మధు

యశ్చాయమస్మిన్నగ్నౌ తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో

యశ్చాయమధ్యాత్మం వాఙ్మయస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో

ఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమ్

ఇదం బ్రహ్మ

ఏదః సర్వమ్ ॥ ౩ ॥

మన్త ౪ [II.v.4]

అయం వాయుః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ

అస్య వాయోః సర్వాణి భూతాని మధు

యశ్చాయమస్మిన్వాయౌ తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో

యశ్చాయమధ్యాత్మం ప్రాణస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో

ఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదం అమృతమ్

ఇదం బ్రహ్మేదః సర్వమ్ ॥ ౪ ॥

మన్త ౫ [II.v.5]

అయమాదిత్యః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ

అస్యాఽఽదిత్యస్య సర్వాణి భూతాని మధు

యశ్చాయమస్మిన్నాదిత్యే తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో

యశ్చాయమధ్యాత్మం చాక్షుషస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో

ఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమ్

ఇదం బ్రహ్మేదః సర్వమ్ ॥ ౫ ॥

మన్త ౬ [II.v.6]

ఇమా దిశః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ

ఆసాం దిశాః సర్వాణి భూతాని మధు

యశ్చాయమాసు దిక్షు తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో

యశ్చాయమధ్యాత్మః శ్రౌత్రః ప్రాతిశ్రుత్సన్తేజోమయోఽమృతమయః
పురుషో

ఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమ్

ఇదం బ్రహ్మేదః సర్వమ్ ॥ ౬ ॥

మస్త్ర ౭ [II.v.7]

అయం చన్ద్రః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ

అస్య చన్ద్రస్య సర్వాణి భూతాని మధు

యశ్చాయమస్మింశ్చన్ద్రే తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో

యశ్చాయమధ్యాత్మం మానసన్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో

ఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమ్

ఇదం బ్రహ్మేదః సర్వమ్ ॥ ౭ ॥

మస్త్ర ౮ [II.v.8]

ఇయం విద్యుత్సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ

అస్యై విద్యుతః సర్వాణి భూతాని మధు

యశ్చాయమస్యాం విద్యుతి తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో

యశ్చాయమధ్యాత్మం తైజసన్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో

ఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమ్

ఇదం బ్రహ్మేదః సర్వమ్ ॥ ౮ ॥

మస్త్ర ౯ [II.v.9]

అయః స్తనయిత్నుః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ

అస్య స్తనయితోః సర్వాణి భూతాని మధు

యశ్చాయమస్మిన్స్తనయితౌ తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో

యశ్చాయమధ్యాత్మః శాబ్దః సౌవరన్తేజోమయోఽమృతమయః

పురుషో

ఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమ్

ఇదం బ్రహ్మేదః సర్వమ్ ॥ ౯ ॥

మస్త్ర ౧౦ [II.v.10]

అయమాకాశః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ

అస్యాఽఽకాశస్య సర్వాణి భూతాని మధు
 యశ్చాయమస్మిన్నాకాశే తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 యశ్చాయమధ్యాత్మః హృద్యాకాశస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషః
 ఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమ్
 ఇదం బ్రహ్మాదః సర్వమ్ ॥ ౧౦ ॥

మన్త ౧౧ [II.v.11]

అయం ధర్మః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ
 అస్య ధర్మస్య సర్వాణి భూతాని మధు
 యశ్చాయమస్మిన్ధర్మే తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 యశ్చాయమధ్యాత్మం ధార్మస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 ఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమ్
 ఇదం బ్రహ్మాదః సర్వమ్ ॥ ౧౧ ॥

మన్త ౧౨ [II.v.12]

ఇదః సత్యః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ
 అస్య సత్యస్య సర్వాణి భూతాని మధు
 యశ్చాయమస్మిన్సత్యే తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 యశ్చాయమధ్యాత్మః సాత్యస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 ఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమ్
 ఇదం బ్రహ్మాదః సర్వమ్ ॥ ౧౨ ॥

మన్త ౧౩ [II.v.13]

ఇదం మానుషః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ
 అస్య మానుషస్య సర్వాణి భూతాని మధు
 యశ్చాయమస్మిన్నానుషే తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 యశ్చాయమధ్యాత్మం మానుషస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 ఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమ్
 ఇదం బ్రహ్మాదః సర్వమ్ ॥ ౧౩ ॥

మన్త ౧౪ [II.v.14]

అయమాత్మా సర్వేషాం భూతానాం మధ్వ

అస్యాఽఽత్మనః సర్వాణి భూతాని మధు
 యశ్చాయమస్మిన్నాత్మని తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 యశ్చాయమాత్మా తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 ఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమ్
 ఇదం బ్రహ్మాదః సర్వమ్ ॥ ౧౪ ॥

మస్త్ర ౧౫ [II.v.15]

స వా అయమాత్మా సర్వేషాం భూతానామధిపతిః
 సర్వేషాం భూతానాః రాజా ।
 తద్యథా రథనాభౌ చ రథనేమౌ చారాః సర్వే సమర్పితా
 ఏవమేవాస్మిన్నాత్మని సర్వాణి భూతాని సర్వే దేవాః సర్వే లోకాః సర్వే
 ప్రాణాః సర్వ ఏత ఆత్మానః సమర్పితాః ॥ ౧౫ ॥

మస్త్ర ౧౬ [II.v.16]

ఇదం వై తస్మధు దధ్యజ్ఞాథర్వణోఽశ్విభ్యామువాచ ।
 ఉవాచ
 తదేతద్ృషిః పశ్యన్నవోచత్ ।
 తద్వామ్
 నరా
 సనయే దః స ఉగ్రమ్
 ఆవిష్కృణోమి
 తస్యతుర్ను వృష్టిమ్ ।
 దధ్యజ్ఞే హ యన్మధ్వాథర్వణో వామ్
 అశ్వస్య శీర్షా ప్ర యదీమువాచేతి ॥ ౧౬ ॥

మస్త్ర ౧౭ [II.v.17]

ఇదం వై తస్మధు దధ్యజ్ఞాథర్వణోఽశ్విభ్యామువాచ ।
 తదేతద్ృషిః పశ్యన్నవోచత్ ।
 ఆథర్వణాయాశ్వినౌ దధీచేఽశ్వ్యః శిరః ప్రత్యైరయతమ్ ।
 స వాం మధు ప్రవోచద్ృతాయన్
 త్వాష్ట్రం యద్
 దస్త్రావ్

అపి కక్ష్యం వామితి ॥ ౧౭ ॥

మస్త్ర ౧౮ [II.v.18]

ఇదం వై తన్మధు దధ్యజ్ఞాథర్వణోఽశ్విభ్యామువాచ ।

తదేతద్దృషిః పశ్యన్నవోచత్

పురశ్చక్రే ద్విపదః

పురశ్చక్రే చతుష్పదః ।

పురః స

పక్షీ భూత్వా

పురః పురుష ఆవిశదితి ।

స వా అయం పురుషః సర్వాసు పూర్షు పురిశయో

నైనేన కించనానావృతమ్

నైనేన కించనాసంవృతమ్ ॥ ౧౮ ॥

మస్త్ర ౧౯ [II.v.19]

ఇదం వై తన్మధు దధ్యజ్ఞాథర్వణోఽశ్విభ్యామువాచ ।

తదేతద్దృషిః పశ్యన్నవోచత్ ।

రూపం రూపం ప్రతిరూపో బభూవ

తదస్య రూపం ప్రతిచక్షణాయ ।

ఇన్ద్రో మాయాభిః పురురూప ఈయతే

యుక్తా హ్యస్య హరయః శతా దశేతియ్

అయం వై హరయో

ఽయం వై దశ చ సహస్రణి బహూని చానంతాని చ ।

తదేతద్బ్రహ్మపూర్వమనపరమనస్తరమబ్రాహ్మ్యమ్

అయమాత్మా బ్రహ్మ సర్వానుభూరిత్యనుశాసనమ్ ॥ ౧౯ ॥ ఇతి పంచమం

బ్రాహ్మణమ్ ॥

షష్ఠం బ్రాహ్మణమ్

మస్త్ర ౧ [II.vi.1]

అథ వః శః

పౌతిమాష్యో గౌపవనాద్

గౌపవనః పౌతిమాష్యోత్

పౌతిమాష్యో గౌపవనాద్
 గౌపవనః కౌశికాత్
 కౌశికః కౌణ్డిన్యాత్
 కౌణ్డిన్యః శాణ్డిల్యాచ్
 ఛాణ్డిల్యః కౌశికాచ్ఛ గౌతమాచ్ఛ
 గౌతమః ॥ ౧ ॥

మస్త్ర ౨ [II.vi.2]

ఆగ్నివేశ్యాద్
 ఆగ్నివేశ్యః శాణ్డిల్యాచ్ఛానభిష్టుతాచ్ఛ
 ఆనభిష్టుత ఆనభిష్టుతాద్
 అనభిష్టుత అనభిష్టుతాద్
 అనభిష్టుతో గౌతమాద్
 గౌతమః సైతవప్రాచీనయోగ్యాభ్యాః,
 సైతవప్రాచీనయోగ్యౌ పారాశర్యాత్
 పారాశర్యో భారద్వాజాద్
 భారద్వాజో భారద్వాజాచ్ఛ గౌతమాచ్ఛ
 గౌతమో భారద్వాజాద్
 భారద్వాజః పారాశర్యాత్
 పారాశర్యో వైజవాపాయనాద్
 వైజవాపాయనః కౌశికాయనేః
 కౌశికాయనిః ॥ ౨ ॥

మస్త్ర ౩ [II.vi.3]

ఘృతకౌశికాద్
 ఘృతకౌశికః పారాశర్యాయణాత్
 పారశర్యాయణః పారాశర్యాత్
 పారాశర్యో జాతూకర్ణ్యజ్జే
 జాతూకర్ణ్య ఆసురాయణాచ్ఛ యాస్కాచ్ఛ
 ౨౨ సురాయణస్త్రవణేన్
 త్రైవణిరౌపజన్తేన్

ఔపజన్ధనిరాసుర్
 ఆసురిర్భారద్వాజాద్
 భారద్వాజ ఆత్రేయాద్
 ఆత్రేయో మాణ్డేర్
 మాణ్డేర్గౌతమాద్
 గౌతమో గౌతమాద్
 గౌతమో వాత్స్యాద్
 వాత్స్యః శాణ్డిల్యాచ్
 ఛాణ్డిల్యః కైశోర్యాత్కాప్యాత్
 కైశోర్యః కాప్యః కుమారహారితాత్
 కుమారహారితో గాలవాద్
 గాలవో విదర్భీకౌణ్డిన్యాద్
 విదర్భీకౌణ్డిన్యో వత్సనపాతో బాభ్రవాద్
 వత్సనపాద్బాభ్రవః పథః సౌభరాత్
 పథాః సౌభరోఽయాస్యాదాజ్గిరసాద్
 ఆయాస్య ఆజ్గిరస ఆభూతేస్తాప్తాప్తాద్
 ఆభూతిస్తాప్తాప్తో విశ్వరూపాత్తాప్తాప్తాద్
 విశ్వరూపస్తాప్తాప్తోఽశ్విభ్యామ్
 అశ్వినౌ దధీచ ఆథర్వణాద్
 దధ్యజ్ఞాథర్వణోఽథర్వణో దైవాద్
 అథర్వా దైవో మృత్యోః ప్రాధ్వః సనాన్
 మృత్యుః ప్రాధ్వః సనః ప్రధ్వః సనాత్
 ప్రధ్వః సన ఏకర్షేః
 ఏకర్షేరిప్రచిత్రేర్
 విప్రచిత్రిర్వ్యష్టేర్
 వ్యష్టిః సనారోః
 సనారుః సనాతనాత్
 సనాతనః సనగాత్
 సనగః పరమేష్ఠినః
 పరమేష్ఠీ బ్రహ్మణో
 బ్రహ్మ స్వయముభ

బ్రహ్మణే నమః ॥ 3 ॥ ఇతి షష్ఠం బ్రాహ్మణమ్ ॥

॥ ఇతి బృహదారణ్యకోపనిషది ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

అథ తృతీయోధ్యాయః ॥

ప్రథమం బ్రాహ్మణమ్ ।

మన్త ౧ [III.i.1]

ఓం జనకో హ వైదేహో బహుదక్షిణేన యజ్ఞేనేజే ।

తత్ర హ కురుపశ్చాలానాం బ్రాహ్మణా అభినమేతా బభూవున్

తస్య హ జనకస్య వైదేహస్య విజిజ్ఞాసా బభూవ

కః స్విదేషాం బ్రాహ్మణానామనూచానతమ ఇతి ।

స హ గవాః సహస్రమవరురోధ

దశదశ పాదా ఏకైకస్యాః శృంజయోరాబద్ధా బభూవుః ॥ ౧ ॥

మన్త ౨ [III.i.2]

తాన్తోవాచ

బ్రాహ్మణా భగవన్తో

యో వో బ్రహ్మిష్ఠః

స ఏతా గా ఉదజతామితి ।

తే హ బ్రాహ్మణా న దధృషుర్

అథ హ యాజ్ఞవల్క్యః స్వమేవ బ్రహ్మచారిణమువాచైతాః

సౌమ్యోదజ

సామశ్రవా3 ఇతి ।

తా హోదాచకార ।

తే హ బ్రాహ్మణాశ్చుక్రుధుః

కథం ను నో బ్రహ్మిష్ఠో బ్రువీతేత్స్య

అథ హ జనకస్య వైదేహస్య హోతాఽశ్వలో బభూవ ।

స హైనం పప్రచ్ఛ

త్వం ను ఖలు నో

యాజ్ఞవల్క్య

బ్రహ్మిష్ఠోఽసీ3 ఇతి ।

స హోవాచ

నమో వయం బ్రహ్మిష్ఠాయ కుర్మో
గోకామా ఏవ వయః సృ ఇతి ।
తః హ తత ఏవ ప్రస్తుం దధ్రే హోతాఽశ్వలః ॥ ౨ ॥

మన్త ౩ [III.i.3]

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
యదిదః సర్వం మృత్యునాఽఽప్తః,
సర్వం మృత్యునాఽభిపన్నం
కేన యజమానో మృత్యోరాప్తిమతిముచ్యత ఇతి ।
హోత్రర్షిజాఽఇనా వాచా
వాగ్వై యజ్ఞస్య హోతా ।
తద్ద్యేయం వాక్ సోఽయమగ్నిః స హోతా సా ముక్తిః సాఽతిముక్తిః ॥ ౩ ॥

మన్త ౪ [III.i.4]

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
యదిదః సర్వమహోరాత్రాభ్యామాప్తః,
సర్వమహోరాత్రాభ్యామభిపన్నం
కేన యజమానోఽహోరాత్రయోరాప్తిమతిముచ్యత ఇత్స్య
అధ్వర్యుణర్షిజా చక్షుషాఽఽదిత్యేన
చక్షుర్వై యజ్ఞస్యాధ్వర్యున్
తద్వ్యదిదం చక్షుః
సోఽసావాదిత్యః
సోఽధ్వర్యుః సా ముక్తిః సాఽతిముక్తిః ॥ ౪ ॥

మన్త ౫ [III.i.5]

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
యదిదః సర్వం పూర్వపక్షాపరపక్షాభ్యామాప్తః,
సర్వం పూర్వపక్షాపరపక్షాభ్యామభిపన్నం
కేన యజమానః పూర్వపక్షాపరపక్షయోరాప్తిమతిముచ్యత ఇత్స్య
ఉద్ధాత్రర్షిజా వాయునా ప్రాణేన
ప్రాణో వై యజ్ఞస్యోద్ధాతా ।
తద్ద్యోఽయం ప్రాణః

స వాయుః స ఉదాతా సా ముక్తిః సాఽతిముక్తిః ॥ ౫ ॥

మస్త ౬ [III.i.6]

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
 యదిదమస్తరిక్షమనారమ్భణమివ
 కేనాఽఽక్రమేన యజమానః స్వర్గం లోకమాక్రమత ఇతి
 బ్రహ్మణర్త్విజా మనసా చన్ద్రేణ
 మనో వై యజ్ఞస్య బ్రహ్మ ।
 తద్యదిదం మనః సోఽసౌ చన్ద్రః స బ్రహ్మ సా ముక్తిః సాతిముక్తిర్
 ఇత్యతిమోక్షా
 అథ సమృదః ॥ ౬ ॥

మస్త ౭ [III.i.7]

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
 కతిభిరయమద్యర్థిర్హోతాస్మిన్యజ్ఞే కరిష్యతీతి ।
 తిస్మభిరితి ।
 కతమాస్తాస్తిస్ ఇతి ।
 పురోనువాక్యా చ యాజ్ఞా చ శస్వేవ తృతీయా ।
 కిం తాభిరయతీతి ।
 యత్ కిఞ్చేదం ప్రాణభృద్ ఇతి ॥ ౭ ॥

మస్త ౮ [III.i.8]

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
 కత్యయమద్యాధ్వర్యురస్మిన్యజ్ఞ ఆహతీర్హోష్యతీతి ।
 తిస్ ఇతి ।
 కతమాస్తాస్తిస్ ఇతి ।
 యా హుతా ఉజ్జ్వలన్తి
 యా హుతా అతినేదన్తే
 యా హుతా అధిశేరతే ।
 కిం తాభిరయతీతి ।
 యా హుతా ఉజ్జ్వలన్తి
 దేవలోకమేవ తాభిరయతి

దీప్యత ఇవ హి దేవలోకో ।
 యా హుతా అతినేదన్తే
 పితృలోకమేవ తాభిరయత్య
 అతివ హి పితృలోకో ।
 యా హుతా అధిశేరతే
 మనుష్యలోకమేవ తాభిరయత్య
 అథ ఇవ హి మనుష్యలోకః ॥ ౮ ॥

మన్త ౯ [III.i.9]

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
 కతిభిరయమద్య బ్రహ్మ యజ్ఞం దక్షిణతో దేవతాభిర్గోపాయతీత్య
 ఏకమేతి ।
 కతమా సైకేతి ।
 మన ఏవేత్య
 అనన్తం వై మనో
 ంఅన్తా విశ్వే దేవా
 అనన్తమేవ స తేన లోకం జయతి ॥ ౯ ॥

మన్త ౧౦ [III.i.10]

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
 కత్యయమద్యోద్ధాతాఽస్మిన్యజ్ఞే స్తోత్రియాః స్తోష్యతీతి ।
 తిస్ర ఇతి ।
 కతమాస్తాస్తిస్ర ఇతి ।
 పురోనువాక్యా చ యాజ్ఞా చ శస్వైవ తృతీయా
 కతమాస్తా యా అధ్యాత్మమితి ।
 ప్రాణ ఏవ పురోనువాక్యాఽపానో యాజ్ఞా
 వ్యానః శస్యా ।
 కిం తాభిరయతీతి ।
 పృథివీలోకమేవ పురోనువాక్యయా జయత్య
 అన్తరిక్షలోకం యాజ్ఞయా
 ద్యులోకః శస్యయా
 తతో హ హోతాఽశ్వల ఉపరరామ ॥ ౧౦ ॥ ఇతి ప్రథమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

ద్వితీయం బ్రాహ్మణమ్ ।

మస్త్రం [III.I.1]

అథ హైనం జారత్కారవ ఆర్తభాగః పప్రచ్ఛ ।

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ

కతి గ్రహః

కత్యతిగ్రహో ఇత్యే

అష్టా గ్రహః

అష్టావతిగ్రహో ఇతి

యే తేఽష్టా గ్రహః

అష్టావతిగ్రహః

కతమే త ఇతి ॥ ౧ ॥

మస్త్రం ౨ [III.I.2]

ప్రాణో వై గ్రహః ।

సోఽపానేనాతిగ్రాహేణ గృహీతో

ఽపానేన హి గన్ధాజ్ఞాప్రుతి ॥ ౨ ॥

మస్త్రం ౩ [III.I.3]

వాగ్వై గ్రహః ।

స నామ్నాతిగ్రాహేణ గృహీతో

వాచా హి నామాస్యభివదతి ॥ ౩ ॥

మస్త్రం ౪ [III.I.4]

జిహ్వో వై గ్రహః ।

స రనేనాతిగ్రాహేణ గృహీతో

జిహ్వాయా హి రసాన్విజానాతి ॥ ౪ ॥

మస్త్రం ౫ [III.I.5]

చక్షుర్వై గ్రహః ।

స రూపేణాతిగ్రాహేణ గృహీతౌ

చక్షుషా హి రూపాణి పశ్యతి ॥ ౫ ॥

మస్త్ర ౬ [III.I.6]

శ్రోత్రం వై గ్రహః ।

స శబ్దేనాతిగ్రాహణ గృహీతః

శ్రోత్రేణ హి శబ్దాఙ్శ్చుణోతి ।

మస్త్ర ౭ [III.I.7]

మనో వై గ్రహః ।

స కామేనాతిగ్రాహణ గృహీతో

మనసా హి కామాన్కామయతే ॥ ౭ ॥

మస్త్ర ౮ [III.I.8]

హస్తా వై గ్రహః ।

స కర్మణాతిగ్రాహణ గృహీతో

హస్తాభ్యాః హి కర్మ కరోతి ॥ ౮ ॥

మస్త్ర ౯ [III.I.9]

త్వగ్వై గ్రహః ।

స స్పర్శేనాతిగ్రాహణ గృహీతన్

త్వచా హి స్పర్శాన్వేదయత ।

ఇత్యేతేఽష్టా గ్రహా

అష్టావతిగ్రహః ॥ ౯ ॥

మస్త్ర ౧౦ [III.I.10]

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ

యదిదః సర్వం మృత్యోరన్నం

కా స్విత్సా దేవతా

యస్యా మృత్యురన్నమిత్స్య

అగ్నిరైవ మృత్యుః

సోఽపామన్నమ్

అప పునర్మృత్యుం జయతి ॥ ౧౦ ॥

మస్త్ర ౧౧ [III.I.11]

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
 యత్రాయం పురుషో మ్రియత
 ఉదస్మాత్ప్రాణాః క్రామన్త్య
 అహో౩ నేతి
 నేతి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యే
 ౭త్రైవ సమవనీయన్తే
 స ఉచ్యయన్త్య
 ఆధ్మాయతి
 ఆధ్మతో మృతః శేతే ॥ ౧౧ ॥

మన్త ౧౨ [III.I.12]

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
 యత్రాయం పురుషో మ్రియతే
 కిమేనం న జహాతీతి ।
 నామేత్య
 అనన్తం వై నామానన్తా విశ్వే దేవా
 అనన్తమేవ స తేన లోకం జయతి ॥ ౧౨ ॥

మన్త ౧౩ [III.I.13]

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
 యత్రాస్య పురుషస్య మృతస్యాగ్నిం వాగప్యేతి
 వాతం ప్రాణశ్
 చక్షురాదిత్యమ్
 మనశ్చన్ద్రం
 దిశః శ్రోత్రమ్
 స్పృథిపీః శరీరమ్
 ఆకాశమాత్మాషధీర్లమాని
 వనస్పతీన్కేశా
 అప్పు లోహితం చ రేతశ్చ నిధీయతే
 క్షాయం తదా పురుషో భవతీత్య
 అహర

సౌమ్య

హస్తమ్

ఆర్తభాగేతి హోవాఽఽచావామేవైతస్య వేదిష్యావో

న నావేతత్సజన ఇతి ।

తౌ హోక్త్రమ్య మస్త్రయాం చక్రాతే

తౌ హ యదూచతుః

కర్మ హైవ తదూచతుర్

అథ హ యత్ప్రశః సతుః

కర్మ హైవ తత్ ప్రశః సతుః

పుణ్యోవై పుణ్యేన కర్మణా భవతి

పాపః పాపేనేతి ।

తతో హ జారత్కారవ ఆర్తభాగ ఉపరరామ ॥ ౧౩ ॥ ఇతి ద్వితీయం

రాహ్మణమ్ ॥

తృతీయం బ్రాహ్మణమ్ ।

మస్త్ర ౧ [III.li.1]

అథ హైనం భుజ్యర్థాహ్యాయనిః పప్రచ్ఛ ।

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ

మద్రేషు చరకాః పర్యవ్రజామ

తే పతఞ్చలస్య కాప్యస్య గృహోనైమ ।

తస్యాఽఽసీద్ దుహితా గన్ధర్వగృహీతా

తమప్రచ్ఛామ

కోఽసీతి ।

సోఽబ్రవీత్

సుధన్వాఽఽఙ్గీరస ఇతి ।

తం యదా లోకానామన్తానప్రచ్ఛామాత్తైతదత్తైనమబ్రూమ

క్వ పారిక్షితా అభవన్నితి

క్వ పారిక్షితా అభవన్

స త్వా ప్రచ్ఛామి

యాజ్ఞవల్క్య

క్వ పారిక్షితా అభవన్నితి ॥ ౧ ॥

మస్త్ర ౨ [III.Ii.2]

స హోవాచోవాచ వై సో

౭గచ్ఛన్వై తే తద్

యత్రాశ్వమేధయాజనో గచ్ఛన్తీతి ।

క్వ న్వశ్వమేధయాజనో గచ్ఛన్తీతి ।

ద్వాత్రిశతం వై దేవరథాహ్వ్యన్యయం తోకన్

తః సమన్తం పృథివీ ద్విస్తావత్పర్యేతి

తాః సమన్తం పృథివీ ద్విస్తావత్సముద్రః పర్యేతి ।

తద్వావతీ క్షురస్య ధారా

యావద్వా మక్షికాయాః పత్రం

తావానన్తరేణా౭౭కాశన్

తాన్ ఇన్ద్రః సుపర్ణో భూత్వా వాయవే ప్రాయచ్ఛత్

తాన్ వాయురాత్మని ధిత్వా తత్రాగమయద్యత్ర

అశ్వమేధయాజనో౭భవన్నిత్య

ఏవమివ వై స వాయుమేవ ప్రశశః స

తస్మాద్వాయురేవ వ్యష్టిర్

వాయుః సమష్టిర్

అప పునర్మృత్యుం జయతి

య ఏవం వేద ।

తతో హ భుజ్యర్లాహ్వయనిరుపరరామ ॥ ౨ ॥ ఇతి తృతీయం

బ్రాహ్మణమ్ ॥

చతుర్థం బ్రహ్మణమ్ ।

మస్త్ర ౧ [III.iv.1]

అథ హైనమూషస్తశ్చాక్రాయణః పప్రచ్ఛ ।

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ

యత్యాజ్ఞాదపరోజ్ఞాద్భ్రూహ్మ య ఆత్మా సర్వాన్తరన్

తం మే వ్యాచక్షేత్స్య

ఏష త ఆత్మా సర్వాన్తరః ।

కతమో

యాజ్ఞవల్క్య

సర్వాస్తరో ।

యః ప్రాణేన ప్రాణితి

స త ఆత్మా సర్వాస్తరో

యోఽపానేనాపానితి

స త ఆత్మా సర్వాస్తరో

యో వ్యానేన వ్యానితి

స త ఆత్మా సర్వాస్తరో

య ఉదానేనోదానితి

స త ఆత్మా సర్వాస్తర ఏష త ఆత్మా సర్వాస్తరః ॥ ౧ ॥

మన్త ౨ [III.iv.2]

స హోవాచోషస్తశ్చాక్రాయణః

యథా విబ్రూయాదసౌ గౌర్

అసావశ్వ ఇత్స్య

ఏవమేవైతద్వ్యపదిష్టం భవతి ।

యదేవ సాక్షాదపరోక్షాద్ బ్రహ్మ య ఆత్మా సర్వాస్తరః

తం మే వ్యాచక్షేతి ।

ఏష త ఆత్మా సర్వాస్తరః ।

కతమో

యాజ్ఞవల్క్య

సర్వాస్తరో ।

న దృష్టేర్దృష్టారం పశ్యేర్

న శ్రుతేః శ్రోతారః శృణుయా

న మతేర్మంతారం మన్వీథా

న విజ్ఞాతేర్విజ్ఞాతారం విజానీయా

ఏష త ఆత్మా సర్వాస్తరో

ఽతోఽన్యదార్తం

తతో హోషస్తస్పాక్రాయణ ఉపరరామ ॥ ౨ ॥ ఇతి చతుర్థం

బ్రాహ్మణమ్ ॥

పంచమం బ్రాహ్మణమ్ ।

మన్త ౧ [III.v.1]

అథ హైనం కహోలః కౌషీతకేయః పప్రచ్ఛ
 పప్రచ్ఛ
 యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
 యదేవ సాక్షాదపరోక్షాద్బ్రహ్మ య ఆత్మా సర్వాన్తరన్
 తం మే వ్యాచక్షేత్స్య
 ఏష త ఆత్మా సర్వాన్తరః ।
 కతమో
 యాజ్ఞవల్క్య
 సర్వాన్తరో ।
 యోఽశనాయాపిపాసే శోకం మోహం జరాం మృత్యుమత్యేత్స్య
 ఏతం వై తమాత్మానం విదిత్వా
 బ్రాహ్మణాః పుత్రైషణాయాశ్చ విత్తైషణాయాశ్చ లోకైషణాయాశ్చ
 వ్యుత్థాయాథ భిక్షాచర్యం చరన్తి ।
 యా హ్యేవ పుత్రైషణా సా విత్తైషణా
 యా విత్తైషణా సా లోకైషణోభే హ్యేతే ఏషణే ఏవ భవతన్
 తస్మాద్బ్రాహ్మణః
 పాణ్డిత్యం నిర్విద్య
 బాల్యేన తిష్ఠానేత్ ।
 బాల్యం చ పాణ్డిత్యం చ నిర్విద్యాథ మునిర్
 అమానం చ మౌనం చ నిర్విద్యాథ బ్రాహ్మణః ।
 స బ్రాహ్మణః కేన స్యాద్
 యేన స్యాత్
 తేనేదృశ ఏవాతోఽన్యదార్తమ్ ।
 య ఏవం వేద ఏవాతోఽన్యదార్తమ్ ।
 తతో హ కహోలః కౌషీతకేయ ఉపరరామ ॥ ౧ ॥ ఇతి పంచమం
 బ్రాహ్మణమ్ ॥
 షష్ఠం బ్రాహ్మణమ్ ।
 మన్త ౧ [III.vi.1]
 అథ హైనం గార్గీ వాచక్ష్వవీ పప్రచ్ఛ

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ

యదిదా సర్వమప్స్వితం చ ప్రోతం చ

కస్మిన్ను ఖల్వాప ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి ।

వాయౌ

గార్గీతి ।

కస్మిన్ను ఖలు వాయురోతశ్చ ప్రోతశ్చేత్స్య

అన్తరిక్షలోకేషు

గార్గీతి ।

కస్మిన్ను ఖల్వన్తరిక్షలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి ।

గన్ధర్వలోకేషు

గార్గీతి ।

కస్మిన్ను గన్ధర్వలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేత్స్య

ఆదిత్యలోకేషు

గార్గీతి ।

కస్మిన్ ను ఖల్వాదిత్యలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి ।

చన్ద్రలోకేషు

గార్గీతి ।

కస్మిన్ను ఖలు చన్ద్రలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి ।

నక్షత్రలోకేషు

గార్గీతి ।

కస్మిన్ను ఖలు నక్షత్రలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి ।

దేవలోకేషు

గార్గీతి ।

కస్మిన్ను ఖలు దేవలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి

ఇన్ద్రలోకేషు

గార్గీతి ।

కస్మిన్ను ఖల్విన్ద్రలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి ।

ప్రజాపతిలోకేషు

గార్గీతి ।

కస్మిన్ను ఖలు ప్రజాపతిలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి ।

బ్రహ్మలోకేషు

గార్గీతి ।

కస్మిన్ను ఖలు బ్రహ్మలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి ।

స హోవాచ

గార్గీ

మాతిప్రాక్షీర్

మా తే మూర్ధా వ్యపప్తద్

అనతిప్రశ్నాం వై దేవతామతిపృచ్ఛసి ।

గార్గీ

మాఽతిప్రాక్షీరితి ।

తతో హ గార్గీ వాచక్ష్మవ్యపరరామ ॥ ౧ ॥ ఇతి షష్ఠం

బ్రాహ్మణమ్ ॥

సప్తమం బ్రాహ్మణమ్ ।

మన్త ౧ [III.vI.1]

అథ హైనమూర్ధాలక ఆరుణిః పప్రచ్ఛ

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ

మద్రేష్వవసామ పతఞ్చులస్య కాప్యస్య గృహేషు

యజ్ఞమధీయానాన్

తస్యాఽఽసీద్భార్య గన్ధర్వగృహీతా ।

తమపృచ్ఛామ

కోఽసీతి ।

సోఽబ్రవీత్

కబన్ధ ఆధర్వణ ఇతి ।

సోఽబ్రవీత్పతఞ్చులం కాప్యం యాజ్ఞికాః శ్చ

వేత్థ ను త్వమ్

కాప్య

తత్సూత్రం యేనాయం చ లోకః పరశ్చ లోకః సర్వాణి చ

భూతాని సన్ద్భాని భవన్తీతి ।

సోఽబ్రవీత్పతఞ్చులః కాప్యో

నాహం తద్

భగవన్

వేదేతి ।

సోఽబ్రవీత్ పతञ్చలం కాప్యం యాజ్ఞికాః శ్చః

వేత్త ను త్వమ్

కాప్య

తమస్తర్యామిణమ్

య ఇమం చ లోకం పరం చ లోకః సర్వాణి చ భూతాని యోఽస్తరో

యమయతీతి ।

సోఽబ్రవీత్ పతञ్చలః కాప్యో

నాహం తం

భగవన్

వేదేతి ।

సోఽబ్రవీత్ పతञ్చలం కాప్యం యాజ్ఞికాః శ్చ

యో వై తత్

కాప్య

సూత్రం విద్యాత్తం చాస్తర్యామిణమితి

స బ్రహ్మవిత్

స లోకవిత్

స దేవవిత్

స వేదవిత్

స భూతవిత్

స ఆత్మవిత్

స సర్వవిదితి తేభ్యోఽబ్రవీత్

తదహం వేద ।

తచ్ఛేత్త్వమ్

యాజ్ఞవల్క్య

సూత్రమవిద్వాః స్తం చాస్తర్యామిణం బ్రహ్మగవీరుదజనే

మూర్ధా తే విపతిష్యతీతి ।

వేద వా అహమ్

గౌతమ

తత్సూత్రం తం చాస్తర్యామిణమితి ।

యో వా ఇదం కశ్చిద్బ్రూయాత్

వేద వేదేతి ।

యథా వేత్త

తథా బ్రూహీతి ॥ ౧ ॥

మస్త్ర ౨ [III.vI.2]

స హోవాచ వాయుర్వై

గౌతమ

తత్సూత్రమ్

వాయునా వై

గౌతమ

సూత్రేణాయం చ లోకః పరశ్చ లోకః సర్వాణి చ భూతాని

సస్సృజ్ధాని భవంతి ।

తస్మాద్వై

గౌతమ

పురుషం ప్రేతమాహుర్

వ్యస్త్రా సిషతాస్యాఙ్గానీతి

వాయునా హి

గౌతమ

సూత్రేణ సందృభ్ధాని భవంతీత్య

ఏవమేవైతద్

యాఙ్జవల్క్యాన్తర్యామిణం బ్రూహీతి ॥ ౨ ॥

మస్త్ర ౩ [III.vI.3]

యః పృథివ్యాం తిష్ఠన్నృథివ్యా అన్తరో

యం పృథివీ న వేద

యస్య పృథివీ శరీరం

యః పృథివీమన్తరో యమయత్య

ఏష త ఆత్మాన్తర్యామ్యమృతః ॥ ౩ ॥

మస్త్ర ౪ [III.vI.4]

యోఽపు తిష్ఠన్నద్ధోఽన్తరో

యమాపో న విదుః

यस्यापः शरीरम्
 योऽपोऽन्तरो यमयत्यै
 एष त आत्माऽन्तर्याम्यमुपतः ॥ ४ ॥

मन्त्र × [III.vI.5]

योऽग्नौ तिष्ठन्नुग्नेरन्तरो
 यमग्नीर्न वेद
 यस्याग्निः शरीरम्
 योऽग्निमन्तरो यमयति
 एष त आत्माऽन्तर्याम्यमुपतः ॥ × ॥

मन्त्र ६ [III.vI.6]

योऽन्तरीक्षे तिष्ठन्नुन्तरीक्षादन्तरो
 यमन्तरीक्षं न वेद
 यस्यान्तरीक्षः शरीरम्
 योऽन्तरीक्षमन्तरो यमयत्यै
 एष त आत्माऽन्तर्याम्यमुपतः ॥ ६ ॥

मन्त्र ७ [III.vI.7]

यो वायौ तिष्ठन्वायोरन्तरो
 यं वायुर्न वेद
 यस्य वायुः शरीरम्
 यो वायुमन्तरो यमयत्यै
 एष त आत्माऽन्तर्याम्यमुपतः ॥ ७ ॥

मन्त्र ८ [III.vI.8]

यो दिवि तिष्ठन्निवोऽन्तरो
 यं द्यौर्न वेद
 यस्य द्यौः शरीरम्
 यो दिवमन्तरो यमयत्यै
 एष त आत्माऽन्तर्याम्यमुपतः ॥ ८ ॥

मन्त्र ९ [III.vI.9]

య ఆదిత్యే తిష్ఠన్నాదిత్యాదస్తరో
 యమాదిత్యో న వేద
 యస్యాఽఽదిత్యః శరీరమ్
 య ఆదిత్యమస్తరో యమయత్య
 ఏష త ఆత్మాఽస్తర్యామ్యమృతః ॥ ౯ ॥

మస్త్ర ౧౦ [III.vI.10]

యో దిక్షు తిష్ఠన్దిగ్భ్యోఽస్తరో
 యం దిశో న విదుర్
 యస్య దిశః శరీరం
 యో దిశోఽస్తరో యమయత్య
 ఏష త ఆత్మాఽస్తర్యామ్యమృతః ॥ ౧౦ ॥

మస్త్ర ౧౧ [III.vI.11]

యశ్చన్ద్రతారకే తిష్ఠః చన్ద్రతారకాదస్తరో
 యం చన్ద్రతారకం న వేద
 యస్య చన్ద్రతారకః శరీరం
 యశ్చన్ద్రతారకమస్తరో యమయత్య
 ఏష త ఆత్మాఽస్తర్యామ్యమృతః ॥ ౧౧ ॥

మస్త్ర ౧౨ [III.vI.12]

య ఆకాశే తిష్ఠన్నాకాశాదస్తరో
 యమాకాశో న వేద
 యస్యాఽఽకాశః శరీరం
 య ఆకాశమస్తరో యమయత్య
 ఏష త ఆత్మాఽస్తర్యామ్యమృతః ॥ ౧౨ ॥

మస్త్ర ౧౩ [III.vI.13]

యస్తమసి తిష్ఠః స్తమసోఽస్తరో
 యం తమో న వేద
 యస్య తమః శరీరం
 యస్తమోఽస్తరో యమయత్య

ఏష త ఆత్మాన్తర్యామ్యమృతః ॥ ౧౩ ॥

మన్త ౧౪ [III.vI.14]

యన్దేజసి తిష్ఠన్దేజసోఽన్తరో
 యం తేజో న వేద
 యస్య తేజః శరీరమ్
 యన్దేజోఽన్తరో యమయత్స్య
 స ఏష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృత
 ఇత్యధిదైవతమ్
 అథాధిభూతమ్ ॥ ౧౪ ॥

మన్త ౧౫ [III.vI.15]

యః సర్వేషు భూతేషు తిష్ఠన్సర్వేభ్యో భూతేభ్యోఽన్తరో
 యః సర్వాణి భూతాని న విదుర్
 యస్య సర్వాణి భూతాని శరీరం
 యః సర్వాణి భూతాన్యన్తరో యమయత్స్య
 ఏష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృత
 ఇత్యధిభూతమ్
 అథాధ్యాత్మమ్ ॥ ౧౫ ॥

మన్త ౧౬ [III.vI.16]

యః ప్రాణే తిష్ఠన్ప్రాణాదన్తరో
 యం ప్రాణో న వేద
 యస్య ప్రాణః శరీరం
 యః ప్రాణమన్తరో యమయత్స్య
 ఏష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృతః ॥ ౧౬ ॥

మన్త ౧౭ [III.vI.17]

యో వాచి తిష్ఠన్వాచోఽన్తరో
 యం వాఙ్మ వేద
 యస్య వాక్ శరీరం
 యో వాచమన్తరో యమయత్స్య

ఏష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృతః ॥ ౧౭ ॥

మన్త ౧౮ [III.vI.18]

యశ్చక్షుషి తిష్ఠః శ్చక్షుషోఽన్తరో

యం చక్షుర్న వేద

యస్య చక్షుః శరీరం

యశ్చక్షురన్తరో యమయత్య

ఏష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృతః ॥ ౧౮ ॥

మన్త ౧౯ [III.vI.19]

యః శ్రోత్రే తిష్ఠఞ్చోత్రాదన్తరో

యః శ్రోత్రం న వేద

యస్య శ్రోత్రః శరీరం

యః శ్రోత్రమన్తరో యమయత్య

స ఏష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృతః ॥ ౧౯ ॥

మన్త ౨౦ [III.vI.20]

యో మనసి తిష్ఠన్మనసోఽన్తరో

యం మనో న వేద

యస్య మనః శరీరమ్

యో మనోఽన్తరో యమయత్య

ఏష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృతః ॥ ౨౦ ॥

మన్త ౨౧ [III.vI.21]

యస్త్యచి తిష్ఠః స్త్యచోఽన్తరో

యం త్వజ్న వేద

యస్య త్వక్ శరీరమ్

యస్త్యచమన్తరో యమయత్య

ఏష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృతః ॥ ౨౧ ॥

మన్త ౨౨ [III.vI.22]

యో విజ్ఞానే తిష్ఠన్విజ్ఞానాదన్తరో

యః విజ్ఞానం న వేద

యస్య విజ్ఞానః శరీరం
యో విజ్ఞానమస్తరో యమయత్స్య
ఏష త ఆత్మాఽస్తర్యామ్యమృతః ॥ ౨౨ ॥

మస్త్ర ౨౩ [III.vI.23]

యో రేతసి తిష్ఠన్ రేతసోఽస్తరో
యః రేతో న వేద
యస్య రేతః శరీరమ్
యో రేతోఽస్తరో యమయత్స్య
ఏష త ఆత్మాఽస్తర్యామ్యమృతో
ఽదృష్టో ద్రష్టాఽశ్రుతః శ్రోతాఽమతో మంతాఽవిజ్ఞతో విజ్ఞాతా ।
నాన్యోఽతోఽస్తి ద్రష్టా
నాన్యోఽతోఽస్తి శ్రోతా
నాన్యోఽతోఽస్తి మంతా
నాన్యోఽతోఽస్తి విజ్ఞాతైష త ఆత్మాఽస్తర్యామ్యమృతో
ఽతోఽన్యదార్తం
తతో హోద్ధాలక ఆరుణిరుపరరామ ॥ ౨౩ ॥ ఇతి సప్తమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

అష్టమం బ్రాహ్మణమ్ ।

మస్త్ర ౧ [III.vIi.1]

అథ హ వాచక్నవ్యవాచ
బ్రాహ్మణా భగవన్తో
హంతాహమిమం ద్వా ప్రశ్నౌ ప్రవ్యమి
తా చేన్మే వక్ష్యతి
న వై జాతు యుష్మాకమిమం కశ్చిద్బ్రహ్మాద్యం జేతేతి ।
పుచ్చ గార్గీతి ॥ ౧ ॥

మస్త్ర ౨ [III.vIi.2]

సా హోవాచాహం వై త్వా యాజ్ఞవల్క్య
యథా కాశ్యో వా వైదేహో వోగ్రపుత్ర
ఉజ్జ్యం ధనురధిజ్యం కృత్వా
ద్వా బాణవన్తౌ సపత్నాతివ్యాధినౌ హస్తే కృత్వోపోత్తిషేద్

ఏవమేవాహం త్వా ద్వాభ్యాం ప్రశ్నాభ్యాముపోదఢ్ఢామ్ ।

తౌ మే బ్రూహీతి ।

పుచ్చ గార్గీతి ॥ ౨ ॥

మస్త్ర ౩ [III.vli.3]

సా హోవాచ

యదూర్ధ్వమ్

యాఙ్మివల్యు

దివో

యదవాక్పృథివ్యా

యదన్తరా ద్యావాపృథివీ ఇమే

యద్భూతం చ భవచ్చ భవిష్యచ్చేత్యాచక్షతే

కస్మిన్స్తదోతం చ ప్రోతం చేతి ॥ ౩ ॥

మస్త్ర ౪ [III.vli.4]

స హోవాచ

యదూర్ధ్వమ్

గార్గీ

దివో

యదవాక్పృథివ్యా

యదన్తరా ద్యావాపృథివీ ఇమే

యద్భూతం చ భవచ్చ భవిష్యచ్చేత్యాచక్షత

ఆకాశే తదోతం చ ప్రోతం చేతి ॥ ౪ ॥

మస్త్ర ౫ [III.vli.5]

సా హోవాచ

నమస్తేఽస్తు

యాఙ్మివల్యు

యో మ ఏతం వ్యవోచో

ఽపరస్మై ధారయస్వేతి ।

పుచ్చ గార్గీతి ॥ ౫ ॥

మస్త్ర ౬ [III.vli.6]

సా హోవాచ
యదూర్ధ్వమ్
యాజ్ఞవల్క్య
ద్వివో

యదవాక్ పృథివ్యాః
యదస్తరా ద్యావాపృథివీ ఇమే
యద్భూతం చ భవచ్చ భవిష్యచ్చేత్యాచక్షతే
ఆచక్షతే
కస్మిన్స్తదోతం చ ప్రోతం చేతి ॥ ౬ ॥

మన్త ౭ [III.vli.7]

స హోవాచ
యదూర్ధ్వమ్
గారి
ద్వివో

యదవాక్పృథివ్యా
యదస్తరా ద్యావాపృథివీ ఇమే
యద్భూతం చ భవచ్చ భవిష్యచ్చేత్యాచక్షత
ఆకాశ ఏవ తదోతం చ ప్రోతం చేతి ।
కస్మిన్ను ఖల్వాకాశ ఓతశ్చ ప్రోతశ్చేతి ॥ ౭ ॥

మన్త ౮ [III.vli.8]

స హోవాచైతద్వై తదక్షర౭
గారి
బ్రాహ్మణా అభివదన్వ్య
అస్థూలమనన్వ్య
అహ్రాస్వమదీర్ఘమ్
అలోహితమన్నేహమ్
అచ్ఛాయమతమో
౭వాయ్వనాకాశమ్

అసజ్గమ్
 అచక్షుష్కమ్
 అశ్రోత్రమ్
 అవాగ్
 అమనో
 ఽతేజస్కమ్
 అప్రాణమ్
 అముఖమ్
 అమాత్రమ్
 అనన్తరమ్
 అబాహ్యం
 న తదస్మాతి కిం చన
 న తదస్మాతి కశచన ।

మన్త = [III.vli.9]

ఏతస్య వా అక్షరస్య ప్రశాసనే
 గార్గి
 సూర్యాచన్ద్రమసౌ విధృతౌ తిష్ఠత
 ఏతస్య వా అక్షరస్య ప్రశాసనే గార్గి
 ద్యావాపృథివ్యౌ విధృతే తిష్ఠత
 ఏతస్య వా అక్షరస్య ప్రశాసనే
 గార్గి
 నిమేషా ముహూర్తా అహోరాత్రాణ్యర్థమాసా
 మాసా ఋతవః సంవత్సరా ఇతి విధృతాస్త్యిష్ఠన్త్యై
 ఏతస్య వా అక్షరస్య ప్రశాసనే
 గార్గి
 ప్రాచ్యోఽన్య నద్యః స్యన్దన్తే శ్వేతేభ్యః పర్వతేభ్యః
 ప్రతీచ్యోఽన్య
 యాం యాం చ దిశమన్వ
 ఏతస్య వా అక్షరస్య ప్రశాసనే
 గార్గి

దదతో మనుష్యాః ప్రశః సన్తి
 యజమానం దేవా
 దర్శిం పితరోఽన్వాయతాః ॥ ౯ ॥

మస్త ౧౦ [III.vli.10]

యో వా ఏతదక్షరం
 గార్గ్యవిదిత్వా
 ఽస్మిన్లోకే జహోతి
 యజతే
 తపస్తప్యతే బహూని వర్షసహస్రాణ్యే
 అస్తవదేవాస్య తద్భవతి
 లోకో భవతి

యో వా ఏతదక్షరమ్
 గార్గ్యవిదిత్వాఽస్మాల్లోకాత్ప్రైతి
 స కృపణో
 ఽథ య ఏతదక్షరం
 గార్గీ
 విదిత్వాఽస్మాల్లోకాత్ప్రైతి
 స బ్రాహ్మణః ॥ ౧౦ ॥

మస్త ౧౧ [III.vli.11]

తద్వా ఏతదక్షరం
 గార్గ్యే
 ఆదృష్టం ద్రష్టశ్రుతః శ్రోత్రమతం మస్తవిజ్ఞాతం
 విజ్ఞాతృ
 నాన్యదతోఽస్తి ద్రష్ట
 నాన్యదతోఽస్తి శ్రోతృ
 నాన్యదతోఽస్తి మస్తృ
 నాన్యదతోఽస్తి విజ్ఞాత్రే
 ఏతస్మిన్ను ఖల్వక్షరే గార్గ్యే
 ఆకాశ ఓతశ్చ ప్రోతశ్చేతి ॥ ౧౧ ॥

మన్త ౧౨ [III.vii.12]

సా హోవాచ

బ్రాహ్మణా భగవన్తన్

తదేవ బహు మన్యేధ్వమ్

యదస్మాన్నమస్కారేణ ముచ్యేధ్వమ్

న వై జాతు యుష్మాకమిమం కశ్చిద్బ్రహ్మోద్యం జేతేతి

తతో హ వాచక్ష్మన్సుపరరామ ॥ ౧౨ ॥ ఇత్యష్టమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

నవమం బ్రాహ్మణమ్

మన్త ౧ [III.ix.1]

అథ హైనం విదగ్ధః శాకల్యః పప్రచ్ఛ

కతి దేవా

యాజ్ఞవల్క్యేతి ।

న హైతయైవ నివిదా ప్రతివేదే

యావన్తో వైశ్వదేవస్య నివిద్యుచ్ఛన్తే త్రయశ్చ త్రీ చ

శతా త్రయశ్చ త్రీ చ సహస్రేత్య

ఓమితి హోవాచ

కత్యేవ దేవా

యాజ్ఞవల్క్యేతి ।

త్రయస్త్రిశదీత్య

ఓమితి హోవాచ ।

కత్యేవ దేవా

యాజ్ఞవల్క్యేతి ।

షడిత్య

ఓమితి హోవాచ ।

కత్యేవ దేవా

యాజ్ఞవల్క్యేతి ।

త్రయ ఇత్య

ఓమితి హోవాచ ।

కత్యేవ దేవా

యాజ్ఞవల్క్యే
 ద్వావిత్వే
 ఓమితి హోవాచ ।
 కత్యేవ దేవా
 యాజ్ఞవల్క్యే
 అధ్యర్థ ఇత్వే
 ఓమితి హోవాచ ।
 కత్యేవ దేవా
 యాజ్ఞవల్క్యే
 ఏక ఇత్వే
 ఓమితి హోవాచ ।
 కతమే తే త్రయశ్చ త్రీ చ శతా త్రయశ్చ త్రీ చ సహస్రేతి ॥ ౧
 ॥

మన్త ౨ [III.ix.2]

స హోవాచ
 మహిమాన ఏవైషామేతే
 త్రయస్త్రిశత్యేవ దేవా ఇతి
 కతమే తే త్రయస్త్రిశదిత్వే
 అష్టౌ వసవ
 ఏకాదశ రుద్రా
 ద్వాదశాఽఽదిత్యాన్
 తే ఏకత్రిశద్
 ఇన్ద్రశ్చైవ ప్రజాపతిశ్చ త్రయస్త్రిశావితి ॥ ౨ ॥

మన్త ౩ [III.ix.3]

కతమే వసవ ఇత్వే
 అగ్నిశ్చ పృథివీ చ వాయుశ్చాన్తరిక్షం చాఽఽదిత్యశ్చ
 ద్యౌశ్చ
 చన్ద్రమాశ్చ నక్షత్రాణి చైతే వసవ
 ఏతేషు హీదం వసు సర్వం హితమితి
 తస్మాద్వసవ ఇతి ॥ ౩ ॥

మస్త్ర ౪ [III.ix.4]

కతమే రుద్రా ఇతి ।

దశేమే పురుషే ప్రాణా

ఆత్మైకాదశన్

తే యదాఽస్మాచ్ఛరీరాన్మర్త్యార్కదుత్కృమన్వ్య

అథ రోదయన్తి

తద్యద్రోదయన్తి

తస్మాద్రుద్రా ఇతి ॥ ౪ ॥

మస్త్ర ౫ [III.ix.5]

కతమ ఆదిత్యా ఇతి ।

ద్వాదశ వై మాసాః సంవత్సరస్యైత ఆదిత్యా

ఏతే హీదః సర్వమాదదానా యన్తి

తే యదిదః సర్వమాదదానా యన్తి

తస్మాదాదిత్యా ఇతి ॥ ౫ ॥

మస్త్ర ౬ [III.ix.6]

కతమ ఇన్ద్రః

కతమః ప్రజాపతిరితి ।

స్తనయిత్సురేవేన్ద్రో

యజ్ఞః ప్రజాపతిరితి ।

కతమః స్తనయిత్సురిత్య

అశనిరితి ।

కతమో యజ్ఞ ఇతి ।

పశవ ఇతి ॥ ౬ ॥

మస్త్ర ౭ [III.ix.7]

కతమే షడిత్య

అగ్నిశ్చ పృథివీ చ వాయుశ్చాన్తరిక్షం చాఽఽదిత్యశ్చ

ద్యౌఃశ్చైతే షడ్

ఏతే హీదః సర్వం షడితి ॥ ౭ ॥

మస్త్ర ౮ [III.ix.8]

కతమే తే త్రయో దేవా ఇతి
 ఇమ ఏవ త్రయో లోకా
 ఏషు హీమే సర్వే దేవా ఇతి ।
 కతమౌ తౌ ద్వా దేవావిత్వ్య
 అన్నం చైవ ప్రాణశ్చేతి ।
 కతమోఽధ్యర్థ ఇతి ।
 యోఽయం పవత ఇతి ॥ ౮ ॥

మస్త్ర ౯ [III.ix.9]

తదాహుర్
 యదయమేక ఏవ ఏక ఇవైవ పవతే
 । ఆథ కథమధ్యర్థ ఇతి ।
 యదస్మిన్నిదః సర్వమధ్యార్థోత్
 తేనాధ్యర్థ ఇతి ।
 కతమ ఏకో దేవ ఇతి ।
 ప్రాణ ఇతి స బ్రహ్మ త్యదిత్యావక్షతే ॥ ౯ ॥

మస్త్ర ౧౦ [III.ix.10]

పృథివ్యేవ యస్యాఽఽయతనమ్
 అగ్నిర్లోకో
 మనో జ్యోతిర్
 యో వై తం పురుషం విద్యాత్సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణః,
 పరాయణమ్
 స వై వేదితా స్యాద్
 యాజ్ఞవల్క్య ।
 వేద వా అహం తం పురుషః సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణమ్
 యమాత్థ
 య ఏవాయః శారీరః పురుషః
 స ఏష ।

వదైవ

శాకల్య

తస్య కా దేవతేత్స్య

అమృతమ్

ఇతి హోవాచ ॥ ౧౦ ॥

మన్త ౧౧ [III.ix.11]

కామ ఏవ యస్యాఽఽయతనః

హృదయం తోకో

మనో జ్యోతిర్

యో వై తం పురుషం విద్యాత్సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణః,

స వై వేదితా స్యాద్

యాజ్ఞవల్క్యః ।

వేద వా అహం తం పురుషః సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణమ్

యమాత్థ

య ఏవాయం కామమయః పురుషః

స ఏష

వదైవ

శాకల్య

తస్య కా దేవతేతి ।

స్త్రీయ ఇతి హోవాచ ॥ ౧౧ ॥

మన్త ౧౨ [III.ix.12]

రూపాణ్యేవ యస్యాఽఽయతనమ్

చక్షుర్లోకో

మనో జ్యోతిర్

యో వై తం పురుషం విద్యాత్సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణః,

స వై వేదితా స్యాద్

యాజ్ఞవల్క్యః ।

వేద వా అహం తం పురుషః సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణమ్

యమాత్థ

య ఏవాసావాదిత్యే పురుషః

స ఏష

వదైవ

శాకల్య

తస్య కా దేవతేతి ।

సత్యమితి హోవాచ ॥ ౧౨ ॥

మన్త ౧౩ [III.ix.13]

ఆకాశ ఏవ యస్యాఽఽయతనః

శ్రోత్రం లోకో

మనో జ్యోతిర్

యో వై తం పురుషం విద్యాత్సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణః,

స వై వేదితా స్యాద్

యాజ్ఞవల్క్య ।

వేద వా అహం తం పురుషః సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణమ్

యమాత్థ

య ఏవాయః శ్రౌత్రః ప్రాతిశ్రుత్యః పురుషః

స ఏష

వదైవ

శాకల్య

తస్య కా దేవతేతి ।

దిశ ఇతి హోవాచ ॥ ౧౩ ॥

మన్త ౧౪ [III.ix.14]

తమ ఏవ యస్యాఽఽయతనః

హృదయం లోకో

మనో జ్యోతిర్

యో వై తం పురుషం విద్యాత్సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణః,

స వై వేదితా స్యాద్

యాజ్ఞవల్క్య ।

వేద వా అహం తం పురుషః సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణమ్

యమాత్థ

య ఏవాయం ఛాయామయః పురుషః

స ఏష

వదైవ

శాకల్య

తస్య కా దేవతేతి ।

మృత్యురితి హోవాచ ॥ ౧౪ ॥

మన్త ౧౫ [III.ix.15]

రూపాణ్యేవ యస్యాఽఽయతనమ్

చక్షుర్లోకో

మనో జ్యోతిర్

యో వై తం పురుషం విద్యాత్సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణః,

పరాయణమ్

స వై వేదితా స్యాద్

యాజ్ఞవల్క్య ।

వేద వా అహం తం పురుషః సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణం

యమాత్థ

య ఏవాయమాదర్శే పురుషః

స ఏష

వదైవ

శాకల్య

తస్య కా దేవతేత్స్య

అసురితి హోవాచ ॥ ౧౫ ॥

మన్త ౧౬ [III.ix.16]

ఆప ఏవ యస్యాఽఽయతనః

హృదయం లోకో

మనో జ్యోతిర్

యో వై తం పురుషం విద్యాత్సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణః,

పరాయణమ్

స వై వేదితా స్యాద్

యాజ్ఞవల్క్య ।

వేద వా అహం తం పురుషః సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణమ్

యమాత్థ

య ఏవాయమప్పు పురుషః

స ఏష

వదైవ

శాకల్య

తస్య కా దేవతేతి ।

వరుణ ఇతి హోవాచ ॥ ౧౬ ॥

మన్త ౧౭ [III.ix.17]

రేత ఏవ యస్యాఽఽయతనః

హృదయం లోకో

మనో జ్యోతిర్

యో వై తం పురుషం విద్యాత్సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణః,

స వై వేదితా స్వాద్

యాజ్ఞవల్క్య ।

వేద వా అహం తం పురుషః సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణమ్

యమాత్థ

య ఏవాయం పుత్రమయః పురుషః

స ఏష

వదైవ

శాకల్య

తస్య కా దేవతేతి ।

ప్రజాపతిరితి హోవాచ ॥ ౧౭ ॥

మన్త ౧౮ [III.ix.18]

శాకల్యేతి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యన్

త్వాః స్విదిమే బ్రాహ్మణా అఙ్గారావక్షయణమక్రతా3 ఇతి ॥ ౧౮ ॥

మన్త ౧౯ [III.ix.19]

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ శాకల్యో

యదిదం కురుపఞ్చాలానాం బ్రాహ్మణానత్యవాదీః

కిం బ్రహ్మ విద్వానితి ।

దిశో వేద సదేవాః సప్రతిష్ఠా ఇతి ।
యద్దిశో వేత్త సదేవాః సప్రతిష్ఠాః ॥ ౧౯ ॥

మన్త ౨౦ [III.ix.20]

కిన్దేవతోఽస్యాం ప్రాచ్యాం దిశ్యసీత్స్య
ఆదిత్యదేవత ఇతి ।
స ఆదిత్యః కస్మిన్ప్రతిష్ఠిత ఇతి ।
చక్షుషీతి ।
కస్మిన్ను చక్షుః ప్రతిష్ఠితమితి ।
రూపేష్వితి
చక్షుషా హి రూపాణి పశ్యతి ।
కస్మిన్ను రూపాణి ప్రతిష్ఠితానీతి ।
హృదయ ఇతి హోవాచ
హృదయేన హి రూపాణి జానాతి
హృదయే హ్యేవ రూపాణి ప్రతిష్ఠితాని భవన్తీత్స్య
ఏవమేవైతద్
యాజ్ఞవల్క్య ॥ ౨౦ ॥

మన్త ౨౧ [III.ix.21]

కిన్దేవతోఽస్యాం దక్షిణాయాం దిశ్యసీతి ।
యమదేవత ఇతి ।
స యమః కస్మిన్ప్రతిష్ఠిత ఇతి ।
యజ్ఞ ఇతి ।
కస్మిన్ను యజ్ఞః ప్రతిష్ఠిత ఇతి ।
దక్షిణాయామితి ।
కస్మిన్ను దక్షిణా ప్రతిష్ఠితేతి
శ్రద్ధాయామితి
యదా హ్యేవ శ్రద్ధతే
౨థ దక్షిణాం దదాతి
శ్రద్ధాయాం హ్యేవ దక్షిణా ప్రతిష్ఠితేతి
కస్మిన్ను శ్రద్ధా ప్రతిష్ఠితేతి

హృదయ ఇతి హోవాచ
 హృదయేన హి శ్రద్ధాం జానాతి
 హృదయే హ్యేవ శ్రద్ధా ప్రతిష్ఠితా భవతీత్య
 ఏవమేవైతద్
 యాజ్ఞవల్క్య ॥ ౨౦ ॥

మన్త ౨౨ [III.ix.22]

కిన్దేవతోఽస్యాం ప్రతిచ్యాం దిశ్యసీతి ।
 వరుణదేవత ఇతి ।
 స వరుణః కస్మిన్ ప్రతిష్ఠిత ఇత్య
 అప్స్వితి ।
 కస్మిన్నాష్టపః ప్రతిష్ఠితేతి
 రేతసీతి ।

కస్మిన్ను రేతః ప్రతిష్ఠితేతి
 ఇతి

హృదయ
 ఇతి
 తస్మాదపి ప్రతిరూపం జాతమాహుర్
 హృదయాదివ సృష్టో
 హృదయాదివ నిర్మిత ఇతి
 హృదయే హ్యేవ రేతః ప్రతిష్ఠితం భవతీత్య
 ఏవమేవైతద్
 యాజ్ఞవల్క్య ॥ ౨౧ ॥

మన్త ౨౩ [III.ix.23]

కిన్దేవతోఽస్యాముదీచ్యాం దిశ్యసీతి ।
 సోమదేవత ఇతి ।
 స సోమః కస్మిన్ప్రతిష్ఠిత ఇతి ।
 దీక్షాయామితి ।
 కస్మిన్ను దీక్షా ప్రతిష్ఠితేతి
 సత్య ఇతి

తస్మాదపి దీక్షితమాహుః

సత్యం వదేతి

సత్యే హ్యేవ దీక్షా ప్రతిష్ఠితేతి

కస్మిన్ను సత్యం ప్రతిష్ఠితమితి

హృదయ ఇతి హోవాచ

హృదయేన హి సత్యం జానాతి

హృదయే హ్యేవ సత్యం ప్రతిష్ఠితం భవతీత్య

ఏవమేవైతద్

యాజ్ఞవల్క్యే ॥ ౨౩ ॥

మన్త ౨౪ [III.ix.24]

కిన్దేవతోఽస్యాం ధ్రువాయాం దిశ్యసీత్య

అగ్నిదేవత ఇతి ।

సోఽగ్నిః కస్మిన్ప్రతిష్ఠిత ఇతి

వాచీతి ।

కస్మిన్ను వాక్ప్రతిష్ఠితేతి

హృదయ ఇతి ।

కస్మిన్ను హృదయం ప్రతిష్ఠితమితి

మన్త ౨౫ [III.ix.25]

అహల్లికేతి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యే

యత్రైతదన్యత్రాస్మన్మన్యావై ।

యద్ధ్యేతదన్యత్రాస్మత్స్యాచ్

ఛావనో వైనదద్యుర్

వయాః సి వైనద్విమఘ్నీరన్నితి ॥ ౨౫ ॥

మన్త ౨౬ [III.ix.26]

కస్మిన్ను త్వం చాత్మా చ ప్రతిష్ఠితౌ స్థ ఇతి ।

ప్రాణ ఇతి ।

కస్మిన్ను ప్రాణః ప్రతిష్ఠిత ఇత్య

అపాన ఇతి ।

కస్మిన్స్వపానః ప్రతిష్ఠిత ఇతి ।

వ్యాన ఇతి ।

కస్మిన్ను వ్యానః ప్రతిష్ఠిత ఇత్యే

ఉదాన ఇతి ।

కస్మిన్నుదానః ప్రతిష్ఠిత ఇతి ।

సమాన ఇతి ।

స ఏష

నేతి

నేత్యాత్మాఽగృహ్యో

న హి గృహ్యతే

ఽశీర్ష్యే

న హి శీర్ష్యతే

ఽసంజ్ఞో న హి సంజ్యతే

ఽనితో న వ్యథతే

న రిష్యత్యే

ఏతాన్యష్టావాయతనాన్య

అష్టా లోకా

అష్టా దేవా

అష్టా పురుషాః ।

స యస్తాస్సురుషాన్నిరుహ్య ప్రత్యుహ్యోత్యక్రామత్

తం త్వోపనిషదం పురుషం పృచ్ఛామి ।

తం చేన్నే న వివక్ష్యసి

మూర్ధా తే విపతిష్యతీతి ।

తః హ న మేనే శాకల్యన్

తస్య హ మూర్ధా విపపాత

అపి హస్య పరమోషిణోఽస్థీన్యపజప్రచర్

అన్యన్మన్యమానాః ॥ ౨౬ ॥

మన్త ౨౭ [III.ix.27]

అథ హోవాచ

బ్రాహ్మణా భగవంతో

యో వః కామయతే

స మా పృచ్ఛతు
 సర్వే వా మా పృచ్ఛత
 యో వః కామయతే
 తం వః పృచ్ఛామి
 సర్వాన్వా వః పృచ్ఛామీతి ।
 తే హ బ్రాహ్మణా న దధృషుః ॥ ౨౭ ॥

మన్త్ర ౨౮ [III.ix.28]

తానైతైః శ్లోకైః పప్రచ్ఛ
 యథా వృక్షో వనస్పతిన్
 తథైవ పురుషోఽమృషా
 తస్య లోమాని పర్ణాని
 త్వగస్యోత్పాటికా బహిః ॥ ౧ ॥

త్వచ ఏవాస్య రుధిరం
 ప్రస్యన్తి త్వచ ఉత్పటః
 తస్మాత్తదత్పణ్ణాత్ప్రైతి
 రసో వృక్షాదివాఽఽహతాత్ ॥ ౨ ॥

మాః సాన్యస్య శకరాణి
 కినాటః స్నావ
 తత్ఫిరమ్
 అస్థీన్యన్తరతో దారూణి
 మజ్జా మజ్జోపమా కృతా ॥ ౩ ॥

యద్వృక్షో వృక్షో రోహతి
 మూలాన్నవతరః పునః
 మర్త్యః స్విన్మృత్యునా వృక్షః
 కస్మాన్మూలాత్ప్రోహతి ॥ ౪ ॥

రేతస ఇతి మా వోచత
 జీవతస్తప్రజాయతే
 ధానారుహ ఇవ వై వృక్షో
 ఽఙ్ఘ్రసా ప్రేత్య సమ్భవః ॥ ౫ ॥

యత్సమూలమావృహేయుర్
 వృక్షమ్
 న పునరాభవేత్ |
 మర్త్యః స్విన్నృత్యునా వృక్షః
 కస్మాన్మాతాత్ప్రరోహతి || ౬ ||

జాత ఏవ న జాయతే
 కో న్వేనం జనయేత్పునః
 విజ్ఞానమానన్దం బ్రహ్మ
 రాతిర్దాతుః
 పరాయణమ్
 తిష్ఠమానస్య తద్విద ఇతి || ౭ || || ౨౮ || ఇతి నవమం
 బ్రాహ్మణమ్ ||

ఇతి బృహదారణ్యకోపనిషది తృతీయోఽధ్యాయః ||
 అథ చతుర్తోఽధ్యాయః |

ప్రథమం బ్రాహ్మణమ్
 మన్త ౧ [IV.i.1]
 ఓం జనకో హ వైదేహ ఆసాం చక్రే
 ౭థ హ యాజ్ఞవల్క్య ఆవవ్రాజ |
 తః హోవాచ
 యాజ్ఞవల్క్య
 కిమర్థమచారీః
 పశూనిచ్ఛన్నణ్వన్తానిత్య
 ఉభయమేవ
 సమ్రాడ్
 ఇతి హోవాచ || ౧ ||

మన్త ౨ [IV.i.2]
 యత్యే కశ్చిదబ్రవీత్

తచ్చుణవామేత్య

అబ్రవీన్ మే జితావ శైలినిర్వాగైవ బ్రహ్మేతి ।

యథా మాతృమాన్విత్పమానాచార్యవాన్సూప్రియాత్

తథా తప్తైలిరబ్రవీద్

వాగైవ బ్రహ్మేత్య

అవదతో హి కిఁ స్యాదిత్య

అబ్రవీత్తు తే తస్యాఽఽయతనం ప్రతిష్ఠామ్ ।

న మేఽబ్రవీదిత్య

ఏకపాద్వా ఏతత్

సమ్రాడ్

ఇతి ।

స వై నో బ్రూహి

యాజ్ఞవల్క్య ।

వాగేవాఽఽయతనమ్

ఆకాశః ప్రతిష్ఠా

ప్రజ్ఞేత్యేనదుపాసీత ।

కా ప్రజ్ఞితా

యాజ్ఞవల్క్య ।

వాగేవ

సమ్రాడ్

ఇతి హోవాచ

వాచా వై

సమ్రాడ్

బన్ధుః ప్రజ్ఞాయత

ఋగ్వేదో యజుర్వేదః సామవేదోఽథర్వాణ్గీరస ఇతిహాసః పురాణం విద్యా

ఉపనిషదః శ్లోకాః సూత్రాణ్యనువ్యాఖ్యానాని వ్యాఖ్యానానీష్టఁ

పఠతమాశితం పాయితమయం చ లోకః పరశ్చ లోకః

సర్వాణి చ భూతాని వాచైవ

సర్వాణి చ భూతాని వాచా ఏవ

సమ్రాట్

ప్రజ్ఞాయస్తే

వాగ్దే

సమ్రాట్

పరమం బ్రహ్మ

నైనం వాగ్దేహాతి

సర్వాణ్యేనం భూతాన్యభిక్షరన్తి ।

దేవో భూత్వా దేవాన్యేతి

య ఏవం విద్వానేతదుపాస్తే ।

హస్త్యుషభః సహస్రం దదామీతి హోవాచ జనకో వైదేహాః ।

స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః

పితా మేఽమన్యత

నాననుశిష్య హరేతేతి ॥ ౨ ॥

మన్త ౩ [IV.i.3]

యదేవ తే కశ్చిదబ్రవీత్తచ్చుణవామేత్స్య

అబ్రవీన్మ ఊదఙ్కః శౌల్బాయనః

ప్రాణో వై బ్రహ్మాతి ।

యథా మాతృమాన్పితృమానాచార్యవాన్బ్రూయాత్

తథా తచ్చౌల్వాయనోఽబ్రవీత్

ప్రాణో వై బ్రహ్మాత్స్య

అప్రాణతో హి కిః స్యాదిత్స్య

అబ్రవీత్తు తే తస్యాఽఽయతనం ప్రతిష్ఠామ్ ।

స మేఽబ్రవీదిత్స్య

ఏకపాద్వా ఏతత్

సమ్రాట్

ఇతి ।

స వై నో బ్రూహి

యాజ్ఞవల్క్యః ।

ప్రాణ ఏవాఽఽయతనమ్

ఆకాశః ప్రతిష్ఠా

ప్రియమిత్యేనదుపాసీత ।

కా ప్రియతా

యాజ్ఞవల్క్యః ।

ప్రాణ ఏవ

సమ్రాట్

ఇతి హోవాచ

ప్రాణస్య వై

సమ్రాట్

కామాయాయాజ్యం యాజయత్స్య

అప్రతిగృహ్యస్య ప్రతిగృహ్లాత్స్య

అపి తత్ర వధాశక్కం భవతి

యాం దిశమేతి ప్రాణస్యైవ

సమ్రాట్

కామాయ

ప్రాణో వై

సమ్రాట్

పరమం బ్రహ్మ ।

నైనం ప్రాణో జహాతి

సర్వాణ్యేనం భూతాన్యభిక్షరన్తి ।

దేవో భూత్వా దేవానప్యేతి

య ఏవం విద్వానేతదుపాస్తే ।

హస్త్యైషభః సహస్రం దదామీతి హోవాచ జనకో వైదేహః ।

స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః

పితా మేఽమన్యత

నాననుశిష్య హరేతేతి ॥ 3 ॥

మస్త్ర ౪ [IV.i.4]

యదేవ తే కశ్చిదబ్రవీత్

తచ్ఛృణవామేత్స్య

అబ్రవీన్నే బర్కుర్వాన్ష్ట్రశ్

చక్షురైస్య బ్రహ్మాతి ।

యథా మాతృమాన్పితృమానాచార్యవాన్ బ్రూయాత్

తథా తద్వాన్ష్ట్రోఽబ్రవీత్

చక్షుర్వై బ్రహ్మత్వ్య
 అపశ్యతో హి కిః స్యాదిత్వ్య
 అబ్రవీత్తు తే తస్యాఽఽయతనం ప్రతిష్ఠామ్ ।
 న మేఽబ్రవీదిత్వ్య
 ఏకపాద్యా ఏతత్
 సమ్రాడ్
 ఇతి ।
 స వై నో బ్రూహి
 యాజ్ఞవల్క్య ।
 చక్షురేవాఽఽయతనమ్
 ఆకాశః ప్రతిష్ఠా
 సత్యమిత్యేతదుపాసీత ।
 కా సత్యతా
 యాజ్ఞవల్క్య ।
 చక్షురేవ
 సమ్రాడ్
 ఇతి హోవాచ
 చక్షుషా వై
 సమ్రాట్
 పశ్యన్తమాహుర్
 అద్రాక్షీతి ।
 స ఆహోద్రాక్షమితి
 తస్సత్యం భవతి
 చక్షుర్వై
 సమ్రాట్
 పరమం బ్రహ్మ
 నైనం చక్షుర్జహాతి
 సర్వాణ్యేనం భూతాన్యభిక్షరన్తి ।
 దేవో భూత్వా దేవానప్యేతి
 య ఏవం విద్వానేతదుపాన్తే ।
 హస్తస్పృషభః సహస్రం దదామీతి హోవాచ జనకో వైదేహః ।

స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః
 పితా మేఽమన్యత
 నాననుశిష్య హరేతేతి ॥ ౪ ॥

మస్త్ర ✕ [IV.i.5]

యదేవ తే కశ్చిదబ్రవీత్
 తచ్ఛ్రుణవామేత్స్య
 అబ్రవీన్మే గర్ధభీషిపీతో భారద్వాజః
 శ్రోత్రం వై బ్రహ్మోతి
 యథా మాతృమాన్పితృమానాచార్యవానూబ్బ్రయాత్
 తథా తద్భారద్వాజోఽబ్రవీచ్
 శ్రోత్రం వై బ్రహ్మోత్స్య
 అశృణ్వతో హి కిఁ స్యాదిత్స్య
 అబ్రవీత్తు తే తస్యాఽఽయతనం ప్రతిష్ఠామ్ ।
 న మేఽబ్రవీదిత్స్య
 ఏకపాద్వా ఏతత్
 సమ్రాడ్
 ఇతి ।
 స వై నో బ్రూహి
 యాజ్ఞవల్క్య ।
 శ్రోత్రమేవాఽఽయతనమ్
 ఆకాశః ప్రతిష్ఠాఽనన్తమిత్యేనదుపాసీత ।
 కాఽనన్తతా
 యాజ్ఞవల్క్య ।
 దిశ ఏవ
 సమ్రాడ్
 ఇతి హోవాచ
 తస్మాద్వై
 సమ్రాడ్
 అపి యాం కాఞ్చ దిశం గచ్ఛతి వైవాస్యా అన్తం గచ్ఛత్స్య
 sN k add. అపి యామ్ కాఞ్చ దిశమ్ గచ్ఛతి న ఏవ అస్యాన్ అన్తమ్ గచ్ఛతి

అనన్తా హి దిశో
 దిశో వై
 సమ్రాట్
 శ్రోత్రః శ్రోత్రం వై
 సమ్రాట్
 పరమం బ్రహ్మ ।
 నైనః శ్రోత్రం జహాతి
 సర్వాణ్యేనం భూతాన్యభిక్షరన్తి ।
 దేవో భూత్వా దేవానప్యేతి
 య ఏవం విద్వానేతదుపాస్తే ।
 హస్త్యుషభః సహస్రం దదామీతి
 హోవాచ జనకో వైదేహః ।
 స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః
 పితా మేఽమన్యత
 నాననుశిష్య హరేతేతి ॥ x ॥

మన్త ౬ [IV.i.6]

యదేవ తే కశ్చిదబ్రవీత్
 తచ్ఛ్రుణవామేత్యే
 అబ్రవీన్నే సత్యకామో జాబాలో
 మనో వై బ్రహ్మాతి
 యథా మాతృమాన్పితృమానాచార్యవాన్సూప్రియాత్
 తథా తజ్జాబాలో అబ్రవీన్
 మనో వై బ్రహ్మాత్యే
 అమనసో హి కిం స్యాదిత్యే
 అబ్రవీత్తు తే తస్యాఽఽయతనం ప్రతిష్ఠామ్ ।
 న మేఽబ్రవీదిత్యే
 ఏకపాద్వా ఏతత్
 సమ్రాట్
 ఇతి ।
 స వై నో బ్రూహి

యాజ్ఞవల్క్యః ।
 మన ఏవాఽఽయతనమ్
 ఆకాశః ప్రతిష్ఠాఽఽనన్ద ఇత్యేనదుపాసీత ।
 కాఽఽనన్దతా
 యాజ్ఞవల్క్యః ।
 మన ఏవ
 సమ్రాట్
 ఇతి హోవాచ
 మనసా వై
 సమ్రాట్
 స్త్రియమభిహార్యతే
 తస్యాం ప్రతిరూపః పుత్రో జాయతే
 స ఆనన్దో ।
 మనోఽవై
 సమ్రాట్
 పరమం బ్రహ్మ
 నైనం మనో జహాతి
 సర్వాణ్యేనం భూతాన్యభిక్షరన్తి ।
 దేవో భూత్వా దేవానప్యేతి
 య ఏవం విద్వానేతదుపాస్తే ।
 హస్త్యుషభః సహస్రం దదామీతి హోవాచ జనకో వైదేహాః ।
 స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః
 పితా మేఽమన్యత
 నాననుశిష్య హరేతేతి ॥ ౬ ॥

మన్త ౭ [IV.i.7]

యదేవ తే కశ్చిదబ్రవీత్
 తచ్ఛ్రుణవామేత్య
 అబ్రవీన్నే విదగ్ధః శాకల్యో
 హృదయం వై బ్రహ్మాతి
 యథా మాతృమాన్విత్ప్రమానాచార్యవాన్సూబ్బియాత్

తథా తచ్చాకల్యోఽబ్రవీద్
 ధృదయం వై బ్రహ్మేత్స్య
 అహృదయస్య హి కిఁ స్వాదిత్స్య
 అబ్రవీత్తు తే తస్యాఽఽయతనం ప్రతిష్ఠాం ।
 న మేఽబ్రవీదిత్స్య
 ఏకపాద్వా ఏతత్
 సమ్రాట్
 ఇతి ।
 స వై నో బ్రూహి
 యాజ్ఞవల్క్య ।
 హృదయమేవాఽఽయతనమ్
 ఆకాశః ప్రతిష్ఠా
 స్థితిరిత్యేనదుపాసీత ।
 కా స్థితితా
 యాజ్ఞవల్క్య ।
 హృదయమేవ
 సమ్రాట్
 ఇతి హోవాచ
 హృదయం వై
 సమ్రాట్
 సర్వేషాం భూతానామాయతనః
 హృదయం వై
 సమ్రాట్,
 సర్వేషాం భూతానాం ప్రతిష్ఠా
 హృదయే హ్యేవ
 సమ్రాట్
 సర్వాణి భూతాని ప్రతిష్ఠితాని భవన్తి
 హృదయం వై
 సమ్రాట్
 పరమం బ్రహ్మ
 వైనః హృదయం జహోతి

సర్వాణ్యేనం భూతాన్యభిక్షరన్తి ।
 దేవో భూత్వా దేవానప్యేతి
 య ఏవం విద్వానేతదుపాస్తే ।
 హస్త్ర్పుషభః సహస్రం దదామీతి హోవాచ జనకో వైదేహః ।
 స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః
 పితా మేఽమన్యత నాననుశిష్య హరేతేతి ॥ ౭ ॥ ఇతి ప్రథమం
 బ్రాహ్మణమ్ ॥

ద్వితీయం బ్రాహ్మణమ్ ।

మన్త ౧ [IV.I.1]

జనకో హ వైదేహః కూర్చాదుపావసర్పన్నువాచ
 నమస్తేఽస్తు
 యాజ్ఞవల్క్యను మా శాధీతి ।
 స హోవాచ
 యథా వై
 సమ్రాణ్
 మహాన్తమధ్వానమేష్యన్తథం వా నావం వా
 సమాదదీతైవమేవైతాభిరుపనిషద్భిః సమాహితాత్మాఽన్యై
 అసి
 ఏవం వృన్దారక ఆఢ్యః సన్నధీతవేద ఉక్తోపనిషత్క ఇతో
 విముచ్యమానః క్వ గమిష్యసీతి ।
 నాహం తద్
 భగవన్
 వేద యత్ర గమిష్యామీత్య
 అథ వై తేఽహం తద్వజ్ఞామి యత్ర గమిష్యసీతి ।
 బ్రవీతు భగవానితి ॥ ౧ ॥

మన్త ౨ [IV.I.2]

ఇన్దో హ వై నామైష యోఽయం దక్షిణేఽక్షన్పరుషన్
 తం వా ఏతమిన్ద్ర సన్తమిన్ద్ర ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణైవ
 పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః ప్రత్యక్షద్విషః ॥ ౨ ॥

మస్త్ర 3 [IV.1.3]

అధైతద్వామేఽక్షణి పురుషరూపమ్

ఏషాఽస్య పత్నీ విరాట్

తయోరేష సః స్తావో య ఏషోఽన్తర్హృదయ ఆకాశో

ఽధైనయోరేతదన్నం య ఏషోఽన్తర్హృదయే లోహితపిణ్డో

ఽధైనయోరేతత్ప్రావరణం యదేతదన్తర్హృదయే

జాలకమివాధైనయోరేషా సృతిః సఞ్చరణీ యైషా

హృదయాదూర్ధ్వా నాడ్యుచ్చరతి ।

యథా కేశః సహస్రథా భిన్న ఏవమస్యైతా హితా నామ

నాడ్యోఽన్తర్హృదయే ప్రతిష్ఠితా భవన్త్యి

ఏవమ్ ఆస్య ఏతాన్ హితాన్ నామ నాడ్యన్ అన్తర్హృదయే ప్రతిష్ఠితాన్

భవన్తి

ఏతాభిర్వా ఏతదాస్రవదాస్రవతి

తస్మాదేష ప్రవివిక్తాహారతర ఇవైవ భవత్యస్మాచ్ఛ్చారీరాదాత్మనః

॥ 3 ॥

మస్త్ర 4 [IV.1.4]

తస్య ప్రాచీ దిక్పృఞ్చుః ప్రాణాః

దక్షిణా దిగ్దక్షిణే ప్రాణాః

ప్రతీచీ దిక్పృత్యఞ్చుః ప్రాణా

ఉదీచీ దిగుదఞ్చుః ప్రాణాః

ఊర్ధ్వా దిగూర్ధ్వాః ప్రాణాః

అవాచీ దిగవాఞ్చుః ప్రాణాః

సర్వా దిశః సర్వే ప్రాణాః ।

స ఏష నేతి నేత్యాఽత్మాగృహ్యో న హి గృహ్యతేఽశీరోఽ న హి శీర్యతే

ఽసఙ్గో న హి సఙ్కతేఽసితో న

వ్యథతే న రిష్యత్యి

వ్యథతే అసఙ్గన్ న హి సఙ్కతే అసితన్ న వ్యథతే న రిష్యతి

అభయం వై

జనక

ప్రాప్తోఽసీతి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః ।

స హోవాచ జనకో వైదేహోఽభయం త్వా గచ్ఛతాద్
 యాజ్ఞవల్క్య
 యో నో
 భగవన్న
 అభయం వేదయసే
 నమస్తేఽస్త్యై
 ఇమే విదేహో అయమహమస్మి ॥ ౪ ॥ ఇతి ద్వితీయం బ్రాహ్మణమ్ ॥
 తృతీయం బ్రాహ్మణమ్ ।

మస్త్రం [IV.Ii.1]

జనకః హ వైదేహం యాజ్ఞవల్క్యో జగామ
 స మేనే న వదిష్య ఇతి స మేనే న వదిష్య ఇత్స్య
 అథ హ యజ్ఞనకశ్చ వైదేహో యాజ్ఞవల్క్యశ్చాగ్నిహోత్రే
 సమూదాతే
 తస్మై హ యాజ్ఞవల్క్యో వరం దదౌ ।
 స హ కామప్రశ్నమేవ వస్తే ।
 తః హస్మై దదౌ ।
 తః హ సమ్రాడేవ పూర్వం పప్రచ్ఛ ॥ ౧ ॥

మస్త్రం ౨ [IV.Ii.2]

యాజ్ఞవల్క్య
 కిష్ణోఽతిరయం పురుష ఇత్స్య
 ఆదిత్యజ్యోతిః
 సమ్రాడ్
 ఇతి హోవాచాఽఽదిత్యనైవాయం జ్యోతిషాఽఽస్త్యై పల్యయతే కర్మ కురుతే
 విపల్యేతీత్స్య
 ఏవమేవైతద్
 యాజ్ఞవల్క్య ॥ ౨ ॥

మస్త్రం ౩ [IV.Ii.3]

అస్తమిత ఆదిత్యే
 యాజ్ఞవల్క్య

కిఞ్ఞోఽతిరేవాయం పురుష ఇతి ।
 చన్ద్రమా ఏవాస్య జ్యోతిర్భవతీతి చన్ద్రమసైవాయం
 జ్యోతిషాస్తే పల్యయతే కర్మ కురుతే విపత్యేతీత్స్య
 ఏవమేవైతద్
 యాజ్ఞవల్క్య ॥ 3 ॥

మన్త ౪ [IV.II.4]

అస్తమిత ఆదిత్యే
 యాజ్ఞవల్క్య
 చన్ద్రమస్యస్తమితే
 కిఞ్ఞోఽతిరేవాయం పురుష ఇత్యే
 అగ్నిరేవాస్య జ్యోతిర్భవత్యే
 అగ్నినైవాయం జ్యోతిషాఽఽస్తే పల్యయతే కర్మ కురుతే విపత్యేతీత్స్య
 ఏవమేవైతద్
 యాజ్ఞవల్క్య ॥ ౪ ॥

మన్త ౫ [IV.II.5]

అస్తమిత ఆదిత్యే
 యాజ్ఞవల్క్య
 చన్ద్రమస్యస్తమితే
 శాస్తేఽగ్నౌ
 కిఞ్ఞోఽతిరేవాయం పురుష ఇతి ।
 వాగేవాస్య జ్యోతిర్భవతీతి
 వాచైవాయం జ్యోతిషాస్తే పల్యయతే కర్మ కురుతే విపత్యేతీతి ।
 తస్మాద్దై
 సమ్రాట్
 అపి యత్ర స్వః పాణిర్న వినిర్ణాయతే
 ఽథ యత్ర వాగుచ్ఛరత్యే
 ఉపైవ తత్ర న్యేతీత్స్య
 ఏవమేవైతద్
 యాజ్ఞవల్క్య ॥ ౫ ॥

మస్త్ర ౬ [IV.Ii.6]

ఆస్తమిత ఆదిత్యే

యాజ్ఞవల్క్య

చన్ద్రమస్యస్తమితే

శాస్తేఽగ్నౌ

శాస్తాయాం వాచి

కింజ్యోతిరేవాయం పురుష ఇత్య

ఆత్మైవాస్య జ్యోతిర్భవత్య

ఆత్మనైవాయం జ్యోతిషాఽఽస్తే పల్యయతే కర్మ కురుతే విపత్యేతీతి ॥

౬ ॥

మస్త్ర ౭ [IV.Ii.7]

కతమ ఆత్మేతి ।

యోఽయం విజ్ఞానమయః ప్రాణేషు హృద్యన్తర్జ్యోతిః

విజ్ఞానమయః ప్రాణేషు హృద్యన్తర్జ్యోతిః పురుషః

పురుషన్ స సమానః సన్నుభౌ లోకావనుసఞ్చరతి ।

ధ్యాయతీవ లేలాయతీవ స హి స్వప్నో భూత్వేమం లోకమతిక్రామతి

మృత్యో రూపాణి ॥ ౭ ॥

మస్త్ర ౮ [IV.Ii.8]

స వా అయం పురుషో జాయమానః శరీరమభిసమ్పద్యమానః పాప్మభిః

సఽస్పృజ్యతే ।

స ఉత్క్రామన్మియమాణః పాప్మనో విజహతి ॥ ౮ ॥

మస్త్ర ౯ [IV.Ii.9]

తస్య వా ఏతస్య పురుషస్య ద్వే ఏవ స్థానే భవత

ఇదం చ పరలోకస్థానం చ

సన్ధ్యం తృతీయః స్వప్నస్థానమ్

తస్మిన్స్థ్యే స్థానే తిష్ఠన్నేతే ఉభే స్థానే పశ్యతీదం చ

పరలోకస్థానం చ

అథ యథాక్రమోఽయం పరలోకస్థానే భవతి

తమాక్రమమాక్రమ్యోభయాన్నాప్తున ఆనన్దా శ్చ పశ్యతి ।

పశ్యతి

స యత్ర ప్రస్వపిత్స్య

అస్య లోకస్య సర్వావతో మాత్రామపాదాయ

స్వయం విహత్య స్వయం నిర్మాయ స్వేన భాసా స్వేన జ్యోతిషా ప్రస్వపిత్స్య

అత్రాయం పురుషః స్వయం జ్యోతిర్భవతి ॥ ౯ ॥

మన్త ౧౦ [IV.Ii.10]

న తత్ర రథా న రథయోగా న పన్థానో భవన్త్య్

అథ రథాన్రథయోగాన్పుథః సృజతే ।

న తత్రాఽఽనన్దా ముదః ప్రముదో భవన్త్య్

అథాఽఽనన్దాన్ముదః ప్రముదః సృజతే ।

న తత్ర వేశాన్తాః పుష్కరిణ్యః స్రవన్తో భవన్త్య్

అథ వేశాన్తాన్పుష్కరిణీః స్రవన్తిః సృజతే

స హి కర్తా ॥ ౧౦ ॥

మన్త ౧౧ [IV.Ii.11]

తదేతే శ్లోకా భవన్తి

స్వప్నేన శారీరమభిప్రహత్యా

సుప్తః సుప్తానభిచాకశీతి ।

శుక్రమాదాయ పునరైతి స్థానః

హిరణ్యయః పురుష ఏకహః సః ॥ ౧౧ ॥

మన్త ౧౨ [IV.Ii.12]

ప్రాణేన రక్షన్సపరం కులాయమ్

బహిష్కులాయాదమృతశ్చరిత్వా

స ఈయతేఽమృతో యత్రకామః

హిరణ్యయః పురుష ఏకహః సః ॥ ౧౨ ॥

మన్త ౧౩ [IV.Ii.13]

స్వప్నాన్త ఉచ్చావచమీయమానో

రూపాణి దేవః కురుతే బహూని ।

ఉతేవ స్త్రీభిః సహ మోదమానో
జక్షదుతేవాపి భయాని పశ్యన్ ॥ ౧౩ ॥

మస్త్ర ౧౪ [IV.Ii.14]

ఆరామమస్య పశ్యన్తి
న తం పశ్యతి కశ్చనేతి ।
తం నాఽఽయతం బోధయేదిత్యాహుః ।
దుర్భిషజ్యుః హస్తై భవతి
యమేష న ప్రతిపద్యతే ॥ ౧౪ ॥

అథో ఖల్వాహుర్
జాగరితదేశ ఏవాస్యైష
యాని హ్యేవ జాగ్రత్ పశ్యతి తాని సుప్త ఇత్యత్రాయం పురుషః
స్వయం జ్యోతిర్భవతి ।
సోఽహం భగవతే సహస్రం దదామ్య
అత ఊర్ధ్వం విమోక్షాయ బ్రూహీతి ॥ ౧౪ ॥

మస్త్ర ౧౫ [IV.Ii.15]

స వా ఏష ఏతస్మిన్నమృసాదే రత్వా చరిత్వా
దృష్టైవ పుణ్యం చ పాపం చ పునః ప్రతిన్యాయం
ప్రతియోన్యార్ద్రవతి స్వప్నాయైవ
ఏవ
స యత్తత కిఞ్చిత్పశ్యత్యనన్వాగతస్తేన భవత్స్య
అసఙ్గో హ్యాయం పురుష ఇత్స్య
ఏవమేవైతద్
యాజ్ఞవల్క్యః ।
సోఽహం భగవతే సహస్రం దదామ్య
అత ఊర్ధ్వం విమోక్షాయైవ బ్రూహీతి ॥ ౧౫ ॥

మస్త్ర ౧౬ [IV.Ii.16]

స వా ఏష ఏతస్మిన్స్వప్నే రత్వా చరిత్వా దృష్టైవ పుణ్యం
చ పాపం చ పునః ప్రతిన్యాయం ప్రతియోన్యార్ద్రవతి బుద్ధాన్తాయైవ

ఆద్రవతి బుద్ధాన్తాయ ఏవ
 స యత్తత్ర కీఞ్చిత్పశ్యత్యనన్వాగతస్తేన భవత్య
 ఆసన్గో హ్యయం పురుష ఇత్య
 ఏవమేవైతద్

యాజ్ఞవల్క్యః ।
 సోఽహం భగవతే సహస్రం దదామ్య
 అత ఊర్ధ్వం విమోక్షాయైవ బ్రూహీతి ॥ ౧౬ ॥

మన్త ౧౭ [IV.Ii.17]

స వా ఏష ఏతస్మిన్బుద్ధాన్తే రత్వా చరిత్వా దృష్టైవ పుణ్యం
 చ పాపం చ పునః ప్రతిన్యాయం ప్రతియోన్యాద్రవతి స్వప్నాన్తాయైవ ॥
 ౧౭ ॥

ఆద్రవతి స్వప్నాన్తాయ ఏవ

మన్త ౧౮ [IV.Ii.18]

తద్యథా మహామత్స్య ఉభే కూలేఽనుసఞ్చరతి పూర్వం చాపరం
 వైవమేవాయం పురుష ఏతాపుభావన్తావనుసఞ్చరతి స్వప్నాన్తం చ
 బుద్ధాన్తం చ ॥ ౧౮ ॥

అన్తౌ అనుసఞ్చరతి స్వప్నాన్తమ్ చ బుద్ధాన్తమ్ చ

మన్త ౧౯ [IV.Ii.19]

తద్యథాస్మిన్నాఽకాశే శ్యేనో వా సుపర్ణో వా విపరిపత్య శ్రాన్తః
 సఽహత్య పక్షౌ సంలయాయైవ ధ్రియత
 ధ్రియతే

ఏవమేవాయం పురుష ఏతస్మా అన్తాయ ధావతి యత్ర సుప్తో న కం చన
 కామం కామయతే న కం చన స్వప్నం పశ్యతి ॥ ౧౯ ॥

స్వప్నమ్ పశ్యతి

మన్త ౨౦ [IV.Ii.20]

తా వా అస్యైతా హితా నామ నాడ్యో యథా కేశః సహస్రధా
 భిన్నస్తావతాఽణిమ్నా తిష్ఠన్తి శుక్లస్య నీలస్య పిఙ్గలస్య

హరితస్య లోహితస్య పూర్ణా ।
 నీలస్య పిఙ్గలస్య హరితస్య లోహితస్య పూర్ణాన్
 అథ యత్రైవం ఘ్నస్తీవ జినస్తీవ హస్తీవ విచ్ఛాయయతి గర్భమివ
 పతతి యదేవ జాగ్రద్భయం పశ్యతి తదత్రావిద్యయా మన్యతే
 ౭థ యత్ర దేవ ఇవ రాజేవాహమేవేదః
 సర్వోఽస్మీతి మన్యతే సోఽస్య పరమో లోకాః ॥ ౨౦ ॥

మన్త ౨౦ [IV.Ii.21]

తద్వా ఆస్యైతదతిచ్ఛన్దా అపహతపాప్మాభయః రూపమ్ ।
 తద్యథా ప్రియయా స్త్రియా సమ్పరిష్యక్తో న బాహ్యం కిం చన వేద
 నాఽఽన్తరమేవమేవాయం పురుషః ప్రాజ్ఞేనాఽఽత్మనా
 సమ్పరిష్యక్తో న బాహ్యం కిం చన వేద నాఽఽన్తరమ్ ।
 సమ్పరిష్యక్తన్ న బాహ్యమ్ కిమ్ చన వేద న అన్తరమ్
 తద్వా ఆస్యైతదాప్తకామమాత్మకామమకామం రూపమ్ శోకాన్తరమ్ ॥ ౨౧ ॥

మన్త ౨౨ [IV.Ii.22]

అత్ర పితాఽపితా భవతి మాతాఽమాతా లోకా అలోకా దేవా అదేవా వేదా అవేదా
 అత్ర స్తేనోఽస్తేనో భవతి భ్రూణహాఽభ్రూణహా
 చాణ్డాలోఽచణ్డాలః పౌల్కసోఽపౌల్కసో శ్రమణోఽశ్రమణ
 స్తాపసోఽతాపసోఽనన్వాగతం పుణ్యేనానన్వాగతం పాపేన
 అశ్రమణన్ తాపసన్ అతాపసన్ అనన్వాగతన్ పుణ్యేన అనన్వాగతన్
 పాపేన
 తీర్ణో హి తదా సర్వాఞ్ఞోఽఛకాన్తదయస్య భవతి ॥ ౨౨ ॥

మన్త ౨౩ [IV.Ii.23]

యద్వై తన్న పశ్యతి
 పశ్యన్వై తన్న పశ్యతి
 న హి ద్రష్టుర్దృష్టేర్విపరిలోపో విద్యతేఽవినాశిత్యాన్
 న తు తద్విత్తీయమస్తి
 తతోఽన్యద్విభక్తం యత్పశ్యేత్ ॥ ౨౩ ॥

మన్త ౨౪ [IV.Ii.24]

యద్వై తన్న జిప్సుతి
 జిప్సువై తన్న జిప్సుతి
 న హి సూతుర్భార్యేపరిలోపో విద్యతేఽవినాశిత్యాన్
 న తు తద్వివీతీయమస్తి
 తతోఽన్యద్విభక్తం యజ్ఞస్మైత్ ॥ ౨౪ ॥

మన్త ౨౫ [IV.Ii.25]

యద్వై తన్న రసయతే
 రసయవై తన్న రసయతే
 న హి రసయితూ రసయితేర్విపరిలోపో విద్యతేఽవినాశిత్యాన్
 న తు తద్వివీతీయమస్తి
 తతోఽన్యద్విభక్తం యద్రసయేత్ ॥ ౨౫ ॥

మన్త ౨౬ [IV.Ii.26]

యద్వై తన్న వదతి
 వదవై తన్న వదతి
 న హి వక్తుర్వక్తేర్విపరిలోపో విద్యతేఽవినాశిత్యాన్
 న తు తద్వివీతీయమస్తి
 తతోఽన్యద్విభక్తం యద్వదేత్ ॥ ౨౬ ॥

మన్త ౨౭ [IV.Ii.27]

యద్వై తన్న శృణోతి
 శృణువై తన్న శృణోతి
 న హి శ్రోతుః శ్రుతేర్విపరిలోపో విద్యతేఽవినాశిత్యాన్
 న తు తద్వివీతీయమస్తి
 తతోఽన్యద్విభక్తం యచ్ఛృణుయాత్ ॥ ౨౭ ॥

మన్త ౨౮ [IV.Ii.28]

యద్వై తన్న మనుతే
 మన్వానో వై తన్న మనుతే
 న హి మన్తుర్మతేర్విపరిలోపో విద్యతేఽవినాశిత్యాన్
 న తు తద్వివీతీయమస్తి

తతోఽన్యద్విభక్తం యన్మన్వీత ॥ ౨౮ ॥

మస్త ౨౯ [IV.Ii.29]

యద్వై తన్న స్పృశతి

స్పృశన్వై తన్న స్పృశతి

న హి స్పృష్టుః స్పృష్టేర్విపరిలోపో విద్యతేఽవినాశిత్వాన్

న తు తద్విత్తీయమస్తి

తతోఽన్యద్విభక్తం యత్స్పృశేత్ ॥ ౨౯ ॥

మస్త ౩౦ [IV.Ii.30]

యద్వై తన్న విజానాతి

విజానన్వై తన్న విజానాతి

న హి విజ్ఞాతుర్విజ్ఞాతేర్విపరిలోపో విద్యతేఽవినాశిత్వాన్

న తు తద్విత్తీయమస్తి

తతోఽన్యద్విభక్తం యద్విజానీయాత్ ॥ ౩౦ ॥

మస్త ౩౧ [IV.Ii.31]

యత్ర వా అన్యదివ స్యాత్

తత్రాన్యోఽన్యత్వశ్యేద్

అన్యోఽన్యజ్ఞప్రేద్

అన్యోఽన్యద్రసయేద్

అన్యోఽన్యద్వదేద్

అన్యోఽన్యచ్ఛృణుయాద్

అన్యోఽన్యస్మన్వీతా

న్యోఽన్యత్స్పృశేద్

అన్యోఽన్యద్విజానీయాత్ ॥ ౩౧ ॥

మస్త ౩౨ [IV.Ii.32]

సలల ఏకో ద్రష్టాద్వైతో భవత్వ్య

ఏష బ్రహ్మలోకః

సమాద్

ఇతి హైనమనుశశాస యాజ్ఞవల్క్య! ఏషాస్య

పరమా గతిర్

ఏషోస్య పరమా సమృద్

ఏషోఽస్య పరమో లోక

ఏషోఽస్య పరమ ఆనన్ద

ఏతస్యైవాఽఽనన్దస్యాన్యాని భూతాని మాత్రాముపజీవన్తి ॥ 3౨ ॥

మన్త 33 [IV.Ii.33]

స యో మనుష్యాణాః రాధః సమృద్ధో భవత్యన్యేషామధిపతిః

సర్వైర్మానుష్యకైర్భగైః సమృన్నతమః అన్యేషామ్

సమృన్నతమన్

స మనుష్యాణాం పరమ ఆనన్దో

ఽథ యే శతం మనుష్యాణామానన్దాః

స ఏకః పితృణాం జితలోకానామానన్దో

ఽథ యే శతం పితృణాం జితలోకానామానన్దాః

స ఏకో గన్ధర్వలోక ఆనన్దో

ఽథ యే శతం గన్ధర్వలోక ఆనన్దాః

స ఏకః కర్మదేవానామానన్దో యే కర్మణా దేవత్వమభిసమృద్యన్తే

ఽథ యే శతం కర్మదేవానామానన్దాః

స ఏక ఆజానదేవానామానన్దో

యశ్చ శ్రోత్రియోఽవృజినోఽకామహతో

ఽథ యే శతమాజానదేవానామానన్దాః

స ఏకః ప్రజాపతిలోక ఆనన్దో యశ్చ శ్రోత్రియోఽవృజినోఽకామహతో

అథ యే శతం ప్రజాపతిలోక ఆనన్దాః

స ఏకో బ్రహ్మలోక ఆనన్దో యశ్చ శ్రోత్రియోఽవృజినోఽకామహతో

ఽథైష ఏవ పరమ ఆనన్ద ఏష బ్రహ్మలోకః

సమ్రాడ్

ఇతి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః ।

సోఽహం భగవతే సహస్రం దదామ్య

అత ఊర్ధ్వం విమోక్షాయైవ బ్రూహీత్య

అత్ర హ యాజ్ఞవల్క్యో బిభయాంచకారః

మేధావీ రాజా సర్వేభ్యో మాఽన్తేభ్య ఉదరౌత్సిదితి ॥ 33 ॥

మస్త ౩౪ [IV.Ii.34]

స వా ఏష ఏతస్మిన్స్వప్నాన్తే రత్వా చరిత్వా దృష్టైవ పుణ్యం
చ పాపం చ పునః ప్రతిన్యాయం ప్రతియోన్యాద్రవతి బుద్ధాన్తాయైవ ॥

౩౪ ॥

మస్త ౩౫ [IV.Ii.35]

తద్యథాఽనః సుసమాహితముత్సర్జద్యాయాదేవమేవాయః శారీర ఆత్మా
ప్రాణ్ణేనాఽఽత్మనాఽన్వారూఢ ఉత్సర్జన్యాతి యత్రైతదూర్ధ్వోఽచ్చాప్ససీ
భవతి

॥ ౩౫ ॥

ఉత్సర్జమ్ యాతి యత్ర ఏతద్ ఉర్ధ్వోఽచ్చాప్ససీ భవతి

మస్త ౩౬ [IV.Ii.36]

స యత్రాయమణిమానం న్యేతి జరయా వోపతపతా వాఽణిమానం నిగచ్ఛతి
తద్యథాఽఽస్తుం వోదుమ్భరం వా పిప్పలం వా బన్ధనాత్ప్రముచ్యత
ఏవమేవాయం పురుష ఏభ్యోఽక్లేభ్యః సమ్ప్రముచ్య పునః ప్రతిన్యాయం
ప్రతియోన్యాద్రవతి ప్రాణాయైవ ॥ ౩౬ ॥

ప్రాణాయ ఏవ

మస్త ౩౭ [IV.Ii.37]

తద్యథా రాజానమాయస్తముగ్రాః ప్రత్యేనసః సూతగ్రామణ్యోఽన్వైః
పానైరవసథైః ప్రతికల్పన్తే
అయమాయాత్యయమాగచ్ఛతీత్య
ఏవః హైవంవిదః సర్వాణి భూతాని ప్రతికల్పన్త
ఇదం బ్రహ్మోఽఽయాతీదమాగచ్ఛతీతి ॥ ౩౭ ॥

మస్త ౩౮ [IV.Ii.38]

తద్యథా రాజానం ప్రయియాసస్తముగ్రాః ప్రత్యేనసః
సూతగ్రామణ్యోఽభిసమాయన్త్య
ఏవమేవేమమాత్మానమస్తకాలే సర్వే ప్రాణా అభిసమాయన్తి
యత్రైతదూర్ధ్వోఽచ్చాప్ససీ భవతి ॥ ౩౮ ॥ ఇతి తృతీయం

బ్రాహ్మణమ్ ॥

చతుర్థం బ్రాహ్మణమ్ ।

మన్త ౧ [IV.iv.1]

స యత్రాయమాత్మాఽబల్యం న్యేత్య సమ్మోహమివ న్యేత్య
అధైనమేతే ప్రాణా అభిసమాయన్తి
స ఏతాన్దైజోమాత్రాః సమభ్యాదదానో హృదయమేవాన్వవక్రామతి
స యత్రైష చాక్షుషః పురుషః పరాఙ్పూర్వావర్తతే
ఽథారూపజ్ఞో భవతి ॥ ౧ ॥

మన్త ౨ [IV.iv.2]

ఏకీభవతి న పశ్యతీత్యాహుర్
ఏకీభవతి న జిప్సుతీత్యాహుర్
ఏకీభవతి న రసయతీత్యాహుర్
ఏకీభవతి న వదతీత్యాహుర్
ఏకీభవతి న శృణోతీత్యాహుర్
ఏకీభవతి న మనుత ఇత్యాహుర్
ఏకీభవతి న స్పృశతీత్యాహుర్
ఏకీభవతి న విజానాతీత్యాహున్
తస్య హైతస్య హృదయస్యాగ్రం ప్రద్యోతతే
తేన ప్రద్యోతేనైష ఆత్మా నిష్క్రామతి
చక్షుష్టో వా మూర్ధ్నో వాఽన్యేభ్యో వా శరీరదేశేభ్యన్
తముత్క్రామన్తం ప్రాణోఽనూత్క్రామతి
ప్రాణమనూత్క్రామన్తః సర్వే ప్రాణా అనూత్క్రామన్తి ।
సవిజ్ఞానో భవతి
సవిజ్ఞానమేవాన్వవక్రామతి ।
తం విద్యాకర్మణీ సమన్వారభేతే పూర్వప్రజ్ఞా చ ॥ ౨ ॥

మన్త ౩ [IV.iv.3]

తద్యథా తృణజలాయుకా తృణస్యాన్తం
గత్వాఽన్యమాక్రమమాక్రమ్యాత్మానముపసః హరత్స్య
ఏవమేవాయమాత్మేదః శరీరం నిహత్యావిద్యాం

గమయిత్వాఽన్యమాక్రమమాక్రమ్యాఽఽత్మానముపసః హరతి ॥ 3 ॥

మస్త్ర ౪ [IV.iv.4]

తద్యథా పేశస్కారీ పేశసో మాత్రామ్ అపాదాయాన్యన్నవతరం
 కల్యాణతరః రూపం తనుత
 ఏవమేవాయమ్ ఆత్మేదః శరీరం నిహత్యావిద్యాం
 గమయిత్వాఽన్యన్నవతరం కల్యాణతరః రూపం కురుతే
 పిత్ర్యం వా గాన్ధర్వం వా దైవం వా ప్రాజాపత్యం వా బ్రాహ్మం
 వాఽన్యేషాం వా భూతానామ్ ॥ ౪ ॥

బ్రాహ్మమ్ వా ప్రాజాపత్యమ్ వా దైవమ్ వా అన్యేభ్యస్ వా భూతేభ్యస్k గాన్ధర్వమ్ వా
 దైవమ్ వా ప్రాజాపత్యమ్ వా బ్రాహ్మమ్
 వాన్యేషామ్ వా భూతానామ్

మస్త్ర ౫ [IV.iv.5]

స వా అయమాత్మా బ్రహ్మ విజ్ఞానమయో మనోమయః
 ప్రాణమయశ్చక్షుర్మయః శ్రోత్రమయః పృథివీమయ ఆపోమయో
 వాయుమయ ఆకాశమయస్తేజోమయోఽతేజోమయః కామమయోఽకామమయః
 క్రోధమయోఽక్రోధమయో ధర్మమయోఽధర్మమయః సర్వమయన్
 శ్రోత్రమయన్ ఆకాశమయన్ వాయుమయన్ తేజోమయన్ ఆపోమయన్
 పృథివీమయన్ క్రోధమయన్ అక్రోధమయన్ హర్షమయన్ అహర్షమయన్
 k శ్రోత్రమయన్ పృథివీమయన్ ఆపోమయన్ వాయుమయన్
 ఆకాశమయన్ తేజోమయన్ అతేజోమయన్ కామమయన్ అకామమయన్
 క్రోధమయన్ అక్రోధమయన్ ధర్మమయన్ అధర్మమయన్ సర్వమయః
 తద్యదేతదిదమ్మయోఽదోమయ ఇతి యథాకారీ యథాచారీ తథా భవతి ।
 సాధుకారీ సాధుర్భవతి
 పాపకారీ పాపో భవతి
 పుణ్యః పుణ్యేన కర్మణా భవతి పాపః పాపేన ।
 అథో ఖల్వాహుః
 కామమయ ఏవాయం పురుష ఇతి
 స యథాకామో భవతి
 తత్కృతుర్భవతి

యత్కృతుర్భవతి
తత్కర్మ కురుతే
యత్కర్మ కురుతే
తదభిసంపద్యతే ॥ ౫ ॥

మన్త ౬ [IV.iv.6]

తదేష శ్లోకో భవతి ।
తదేవ సక్షః సహ కర్మణైతి
లింగం మనో యత్ర నిషక్తమస్య ।
ప్రాప్యోస్తం కర్మణస్తస్య
యత్కింశ్చాహ కరోత్యయమ్ ।
తస్మాల్లోకాత్పునరైత్యే
అస్మై లోకాయ కర్మణే
ఇతి ను కామయమానో
౭థాకామయమానో యో౭కామో నిష్కామ భవతి ఆప్తకామ
ఆత్మకామో న తస్య ప్రాణా ఉత్కామన్తి
k తస్య ప్రాణాన్ ఉత్కామన్తి
బ్రహ్మైవ సన్భ్రహ్మ్యేతి ॥ ౬ ॥

మన్త ౭ [IV.iv.7]

తదేష శ్లోకో భవతి
యదా సర్వే ప్రముచ్యన్తే
కామా యే౭స్య హృది శ్రితాః ।
అథ మర్త్యే౭మృతో భవత్యే
అత్ర బ్రహ్మ సమశ్చుత ఇతి ॥
తద్యథా౭హినిర్ణయసి వత్మికే మృతా ప్రత్యస్తా శయాతైవమేవేదః
శరీరః శేతే
౭థాయమశరీరో౭మృతః ప్రాణో
బ్రహ్మైవ తేజ ఏవ
k తేజస్ ఏవ
సో౭హం భగవతే సహస్రం దదామీతి హోవాచ జనకో వైదేహః ॥ ౭ ॥

మస్త్ర ౮ [IV.iv.8]

తదేతే శ్లోకా భవన్తి ।
 అణుః పథా వితతః పురాణో
 మాః స్పృష్టోఽనువిత్తో మయైవ ।
 తేన ధీరా ఆపియన్తి బ్రహ్మవిదః
 స్వర్గం లోకమిత ఊర్ధ్వం విముక్తాః ॥ ౮ ॥

మస్త్ర ౯ [IV.iv.9]

తస్మిణ్శుక్లముత సీలమాహుః
 పిఙ్గలః హరితం లోహితం చ ।
 ఏష పథా బ్రహ్మణా హోనువిత్తన్
 తేనైతి బ్రహ్మవిత్పుణ్యకృత్తైజసశ్చ ॥ ౯ ॥

మస్త్ర ౧౦ [IV.iv.10]

అన్ధం తమః ప్రవిశన్తి
 యేఽవిద్యాముపాసతే ।
 తతో భూయ ఇవ తే తమో
 య ఉ విద్యాయాః రతాః ॥ ౧౦ ॥

మస్త్ర ౧౧ [IV.iv.11]

అనన్ధా నామ తే లోకా
 అన్ధేన తమసాఽఽవృతాః
 తాఃస్తే ప్రేత్యాభిగచ్ఛన్వ్యే
 అవిద్వాః సోఽబుధో జనాః ॥ ౧౧ ॥

మస్త్ర ౧౨ [IV.iv.12]

ఆత్మానం చేద్విజానీయాద్
 ఆయమస్మీతి పూరుషః
 కిమిచ్ఛన్కస్య కామాయ
 శరీరమనుసంజ్ఞ్వరేత్ ॥ ౧౨ ॥

మస్త్ర ౧౩ [IV.iv.13]

యస్యానువిత్తః ప్రతిబుద్ధ ఆత్మా
 ౭స్మిన్సన్దేహ్యా గహనే ప్రవిష్టః ।
 స విశ్వకృత్
 స హి సర్వస్య కర్తా
 తస్య లోకః
 స ఉ లోక ఏవ ॥ ౧౩ ॥

మన్త ౧౪ [IV.iv.14]

ఇహోవ సన్తో౭థ విద్మస్తద్వయం
 న చేదవేదిర్మహతీ వినష్టిః ।
 యే తద్విదురమృతాస్తే భవన్స్య
 అథేతరే దుఃఖమేవాపియన్తి ॥ ౧౪ ॥

మన్త ౧౫ [IV.iv.15]

యదైతమనుపశ్యత్స్య
 ఆత్మానం దేవమజ్ఞానా ।
 ఈశానం భూతభవ్యస్య
 న తతో విజగుప్సతే ॥ ౧౫ ॥

మన్త ౧౬ [IV.iv.16]

యస్మాదర్వాక్సంవత్సరో
 ౭హోభిః పరివర్తతే ।
 తద్దేవా జ్యోతిషాం జ్యోతిర్
 ఆయుర్హోషాసతే౭మృతమ్ ॥ ౧౬ ॥

మన్త ౧౭ [IV.iv.17]

యస్మిన్పఞ్చ పఞ్చజనా
 ఆకాశశ్చ ప్రతిష్ఠితః ।
 తమేవ మన్య ఆత్మానం
 విద్వాన్బ్రహ్మమృతో౭మృతమ్ ॥ ౧౭ ॥

మన్త ౧౮ [IV.iv.18]

ప్రాణస్య ప్రాణముత చక్షుషశ్చక్షుర్

ఉత శ్రోత్రస్య శ్రోత్రం
మనసో యే మనో విదుః ।
తే నిచిక్యర్పాహ్మ పురాణమగ్ర్యమ్ ॥ ౧౮ ॥

మస్త్ర ౧౯ [IV.iv.19]

మనసైవానుద్రష్టవ్యం
నేహ నానాఽస్తి కిం చన ।
మృత్యోః స మృత్యుమాప్నోతి
య ఇహ నానేవ పశ్యతి ॥ ౧౯ ॥

మస్త్ర ౨౦ [IV.iv.20]

ఏకధైవానుద్రష్టవ్యమ్
ఏతదప్రమయం ధ్రువమ్ ।
విరజః పర ఆకాశాద్
అజ ఆత్మా మహాస్థగవః ॥ ౨౦ ॥

మస్త్ర ౨౧ [IV.iv.21]

తమేవ ధీరో విజ్ఞాయ
ప్రజ్ఞాం కుర్వీత బ్రాహ్మణః ।
నానుధ్యాయాద్బ్రహ్మజ్ఞుభ్దాన్
వాచో విగ్లాపనః హి తద్
ఇతి ॥ ౨౧ ॥

మస్త్ర ౨౨ [IV.iv.22]

స వా ఏష మహానజ ఆత్మా యోఽయం
విజ్ఞానమయః ప్రాణేషు
య ఏషోఽన్తర్హృదయ ఆకాశన్
తస్మిళ్ళోఽతే సర్వస్య వశీ సర్వస్యేశానః సర్వస్యాధిపతిః
స న సాధునా కర్మణా భూయాన్నో ఏవాసాధునా కనీయానేష
సర్వేశ్వర

అద్ధా మర్క ౧ eSha sarveshvaras
eSha bhUtAdhipatireSha bhUtapAla eSha

seturvidharaNa eShAM lokAnAmasambhedAya .
tametaM vedAnuvachanena brAhmaNA vividiShanti
yaj nena dAnena tapasA.anAshakenaitameva viditvA munirbhavaty
viditvA munis bhavati
etameva pravrajino lokamichChantaH pravrajanty
etaddha sma vai tatpUrve vidvAఙsaH prajAM na kAmayante
kiM prajaya kariShyAMo yeShAM no.ayamAtmA.aya.n loka iti .
te ha sma putraiShaNAYAshcha vittaiShaNAYAshcha lokaiShaNAYAshcha
vyutthAyAtha bhikShAcharyaM charanti
yA hyeva putraiShANA sA vittaiShANA
yA vittaiShANA sA lokaiShaNobhe hyete eShaNe eva bhavataH .
sa eSha neti netyAtmA.agRihyo na hi gRihyate
.ashIryo na hi shIryate
.asa Ngo na hi sajyate
.asito na vyathate na riShyaty
etamu haivaite na tarata ity
ataH pApamakaravamityataH kalyANamakaravamityubhe
u haivaiSha ete tarati
nainaM kRitAkRite tapataH .. 22 ..

mantra 23 [ఈవి ఐచ్ఛ ౨౩]

tadetadRichAbhyuktam .
eSha nityo mahimA brAhmaNasya
na vardhate karmaNA no kanIyAn .
tasyaiva syAt padavittaM viditvA
na lipyate karmaNA pApakeneti .
tasmAdevaMvichChAnto dAnta uparatastitikShuH samAhit
bhUtvA.a.atmanyevA.a.atmAnaM pashyati
sarvamAtmAnaM pashyati
nainaM pApMA tarati
sarvaM pApmAnaM tarati

nainaM pApmA tapati
sarvaM pApmAnaM tapati
vipApo virajo.avichikitso brAhmaNo bhavati
eSha brahmalokaH
samrAD
iti hovAcha yAj navalkyaH .
so.ahaM bhagavate videhAndadAmi mAm chApi saha dAsyAyeti .. 23 ..

mantra 24 [ఈవి ఐవ్ ౨౪]

sa vA eSha mahAnaja AtmA.annAdo vasudAno
vindate vasu
ya evaM veda .. 24 ..

mantra 25 [ఈవి ఐవ్ ౨౫]

sa vA eSha mahAnaja AtmA.ajaro.amaro.amRito.abhaya
brahmAbhayaM vai
brahmAbhayaఁ hi vai brahma bhavati ya evaM veda .. 25 .. iti
chaturthaM brAhmaNam .

pa nchamaM brAhmaNam

mantra 1 [ఈవి వ్ ౧]

atha ha yAj navalkyasya dve bhArye babhUvaturmaitreyI cha kAtyAyanI cha
tayorha maitreyI brahmavAdinI babhUva
strIpraj naiva tarhi kAtyAyany
atha ha yAj navalkyo.anyadvRittamupAkariShyan .. 1 ..

mantra 2 [ఈవి వ్ ౨]

maitreyIti hovAcha yAj navalkyaH
pravrajiShyanvA are.ahamasmAtsthAnAdasmi .
hanta te.anayA katyAyAnyA.antaM karavANI .. 2 ..

mantra 3 [ఈవి వ్ ౩]

sa hovAcha maitreyI
yannu ma iyaM
bhagoH
sarvA pRithivI vittena pUrNA syAt
syAM nvahaM tenAmRitA.a.aho3 neti
neti hovAcha yAj navalkyo
yathaivopakaraNavatAM jIvita.n
tathaiva te jIvitaꣳ syAd
amRitatvasya tu nA.a.ashA.asti vitteneti .. 3 ..

mantra 4 [ॐVI ॐI ५]

sa hovAcha maitreyI
yenAhaM nAmRitA syA.n
kimahaM tena kuryAm .
yadeva bhagavAnveda
tadeva me brUhIti .. 4 ..

mantra 5 [ॐVI ॐI ४]

sa hovAcha yAj navalkyaH
priyA vai khalu no bhavatI satI
priyamavRidhad
dhanta tarhi
bhavaty
etad vyAkhyAsyAmi te
vyAchakShANasya tu me nididhyAsasveti .. 5 ..

mantra 6 [ॐVI ॐI ६]

sa hovAcha
na vA are patyuH kAmAya patiH priyo bhavaty
Atmanastu kAmAya patiH priyo bhavati .
na vA are jAyAyai kAmAya jAyA priyA bhavaty
Atmanastu kAmAya jAyA priyA bhavati .

na vA are putrANAM kAmAya putrAH priyA bhavanty

Atmanastu kAmAya putrAH priyA bhavanti .

na vA are vittasya kAmAya vittaM priyaM bhavaty

Atmanastu kAmAya vittaM priyaM bhavati ..

na vA are pashUnA.n kAmAya pashavaH priyA bhavanti

Atmanastu kAmAya pashavaH priyA bhavanti .

na vA are brahmaNaH kAmAya brahma priyaM bhavaty

Atmanastu kAmAya brahma priyaM bhavati .

na vA are kShatrasya kAmAya kShatraM priyaM bhavaty

Atmanastu kAmAya kShatraM priyaM bhavati .

na vA are lokAnAM kAmAya lokAH priyA bhavanty

Atmanastu kAmAya lokAH priyA bhavanti .

na vA are devAnAM kAmAya devAH priyA bhavanty

Atmanastu kAmAya devAH priyA bhavanti .

na vA are vedAnA.n kAmAya vedAH priyA bhavanty

Atmanastu kAmAya vedAH priyA bhavanti .

na vA are bhUtAnAM kAmAya bhUtAni priyANi bhavanty

Atmanastu kAmAya bhUtAni priyANi bhavanti .

na vA are sarvasya kAmAya sarvaM priyaM bhavaty

Atmanastu kAmAya sarvaM priyaM bhavaty

AtmA vA are draShTavyaH shrotavyo mantavyo nididhyAsitavyo

maitreyy

Atmani khalvare dRiShTe shrute mate vij nAta idaꣳ sarvaM

viditam .

mantra 7 [ॐVI १I ७]

brahma taM parAdAd

yo.anyatrA.a.atmano brahma veda

kShatraM taM parAdAd

yo.anyatrA.a.atmanaH kShatraM veda

lokAstaM parAduH

yo.anyatrA.a.atmano lokAnveda

devAstaM parAduH

yo.anyatrAtmano devAnveda

vedAstaM parAdur

yo.anyatrAtmano vedAnveda

bhUtAni taM parAdur

yo.anyatrA.a.atmano bhUtAni veda

sarvaM taM parAdAd

yo.anyatrA.a.atmanaH sarvaM ved

edaM brahmedaM kShatramime lokA ime devA ime veda imAni

bhUtAnIdaఁ sarvaM yadayamAtmA .. 7 ..

mantra 8 [ఉవిష్ఠా]

sa yathA dundubherhanyamAnasya na bAhyA nChabdA nChaknuyAd
grahaNaya

dundubhestu grahaNena dundubhyAghAtasya vA shabdo gRihItaH .. 8 ..

mantra 9 [ఉవిష్ఠా]

sa yathA sha Nkhasya dhmAyamAnasya na bAhyA nChabdA nChaknuyAd
grahaNaya

sha Nkhasya tu grahaNena sha Nkhadhmasya vA shabdo gRihItaH .. 9 ..

mantra 10 [ఉవిష్ఠా]

sa yathA vINAyai vAdyamAnAyai na bAhyA nChabdA nChaknuyAdgrahaNaya
vINAyai tu grahaNena vINAvAdasya vA shabdo gRihItaH .. 10 ..

mantra 11 [ఉవిష్ఠా]

sa yathA.a.ardraidhAgenerabhyAhitasya pRithagdhUmA vinishcharanty

evaM vA are.asya mahato bhUtasya niHshvasitametadyadRigvedo

yajurvedaH sAmavedo.atharvA Ngirasa itihAsaH purANaM

vidyA upaniShadaH shlokaH sUtrANyanuvyAkhyAnAni vyAkhyAnAni

iShTaఁ hutamAshitaM pAyitamayaM cha lokaH parashcha lokaH

sarvANi cha bhUtAnyasyaivaitAni sarvANi niHshvasitAni .. 11 ..

sAmavedas atharvA Ngirasas itihAsas purANam vidyAs

upaniShadas shlokAs sUtrANi anuvyAkhyAnAni vyAkhyAnani dattam ॥

iShTam hutam Ashitam pAyitam ayam cha lokas paras cha

lokas sarvANi cha bhUtAni asya eva etAni sarvANi nishvasitAni ॥
niHshvasitAni

mantra 12 [శ్లో ౧౨]

sa yathA sarvAsAmapAఁ samudra ekAyanam

evaఁ sarveShAఁ sparshAnAM tvagekAyanam

evaఁ sarveShAM gandhAnAM nAsikaikAyanam

evaఁ sarveShAఁ rasAnAM jihvaikAyanam

evaఁ sarveShAఁ rUpANAM chakShurekAyanam

evaఁ sarveShaM shabdAnAM shrotramekAyanam

evaఁ sarveShAఁ sa NkalpAnAM mana ekAyanam

evaఁ sarvAsAM vidyAnAఁ hRidayamekAyanam

evaఁ sarveShAM karmaNAఁ hastAvekAyanam

evaఁ sarveShAmAnandAnAmupastha ekAyanam

evaఁ sarveShAM visargANAM pAyurekAyanam

evaఁ sarveShAmadhvanAM pAdAvekAyanam

evaఁ sarveShAM vedAnAM vAgekAyanam .. 12 ..

mantra 13 [శ్లో ౧౩]

sa yathA saindhavaghano.anantaro.abAhyaH kRitsno rasaghana evai

vaM vA are.ayamAtmAnantaro.abAhyaH kRitsnaH praj nAnaghana

evaitebhyo

bhUtebhyAH samutthAya tAnyevAnuvinayaShyatiti

praj nAnaghanas eva etebhyas bhUtebhyas samutthAya tAni eva anuvinayati

na pretya sa nj nA.astItiare bravImIti hovAcha yAj navalkyaH .. 13 ..

mantra 14 [శ్లో ౧౪]

sA hovAcha maitreyy

atraiva mA bhagavAnmohAntamApIpipan
na vA ahamimaM vijAnAmIti
sa hovAcha
na vA are.ahaM mohaM bravImy
avinAshI vA are.ayamAtmA.anuchChittidharmA .. 14 ..

mantra 15 [ॐ॥ ॐ॥ ॐ॥]

yatra hi dvaitamiva bhavati
taditara itaraM pashyati
taditara itaraM jighrati
taditara itaraꣳ rasayate
taditara itaramabhivadati
taditara itaraꣳ shRiNoti
taditara itaraM manute
taditara itaraꣳ spRishati
taditara itaraM vijAnAti .
yatra tvasya sarvamAtmaivAbhUt
tatkena kaM pashyet
tatkena kaM jighret
tatkena kaꣳ rasayet
tatkena kamabhivadet
tatkena kaꣳ shRiNuyAt
tatkena kaM manvIta
tatkena kaꣳ spRishet
tatkena kaM vijAnIyAdyenedaꣳ sarva.n vijAnAti
ta.n kena vijAnIyAt
sa eSha neti netyA.atmAgRihyo na hi gRihyate
.ashIryo na hi shIryate
.asa Ngo na hi sajyate
.asito na vyathate na riShyati .
vij nAtAramare kena vijAnIyAdityuktAnushAsanAsi

maitreyy

etAvadare khalvamRitatvamiti hoktvA yAj navalkyo
vijahAra .. 15 ..iti pa nchamaM brAhmaNam ..

ShaShThaM brAhmaNam .

mantra 1 [ఈవి ఐ | ఠ]

atha vaꣳ shaH

pautimAShyo gaupavanAd
gaupavanaH pautimAShyAt

pautimAShyo gaupavanAd
gaupavanaH kaushikAt

kaushikaH kauNDinyAt

kauNDinyaH shANDilyAch

ChANDilyaH kaushikAchcha gautamAchcha
gautamaH .. 1 ..

mantra 2 [ఈవి ఐ | ఠ]

AgniveshyAd

agniveshyo gArgyAd

gArgyo gArgyAd

gArgyo gautamAd

gautamaH saitavAt

saitavaH pArAsharyAyaNAt

pArAsharyAyaNo gArgyAyaNAd

gArgyAyaNa uddAlakAyanAd

uddAlakAyano jAbAlAyanAj

jAbAlAyano mAdhyandinAyanAn

mAdhyandinAyanaH saukarAyaNAt

saukarAyaNaH kAShAyaNAt

kAShAyaNaH sAyakAyanAt

sAyakAyanaH kaushikAyaneH

kaushikAyaniH .. 2 ..

mantra 3 [ఈవి ఐ ౩]

ghRitakaushikAd

ghRitakaushikaH pArAsharyAyaNAt

pArAsharyAyaNaH pArAsharyAt

pArAsharyo jAtUkarNyAj

jAtUkarNya AsurAyaNAchcha yAskAchchA

.a.asurAyaNastraivaNes

traivaNiraupajandhaner

aupajandhanirAsurer

AsurirbhAradvAjAd

bhAradvAja AtreyAd

Atreyo mANter

mANTirgautamAd

gautamo gautamAd

gautamo vAtsyAd

vAtsyaH shANDilyAch

ChANDilyaH kaishoryAtkApyAt

kaishoryaH kApyaH kumArahAritAt

kumArahArito gAlavAd

gAlavo vidarbhhIkauNDinyAd

vidarbhhIkauNDinyo vatsanapAto bAbhravAd

vatsanapAdbAbhrava pathaH saubharAt

panthAH saubharo.ayAsyAdA NgirasAd

ayAsya A Ngirasa AbhUtetvAShTrAd

AbhUtistvAShTro vishvarUpAttvAShTrAd

vishvarUpastvAShTro.avshvibhyAm

ashvinau dadhIcha AtharvaNAd

dadhya N NAtharvaNo.atharvaNo daivAd

atharvA daivo mRityoH prAdhvaꣳsanAn

mRityuH prAdhvaꣳ sanaH pradhvaꣳ sanAt
pradhvaꣳ sana ekarSher
ekarShirviprachitteH
viprachittirvyaShTer
vyaShTiH sanAroH
sanAruH sanAtanAt
sanAtanaH sanagAt
sanagaH parameShThinaH
parameShThI brahmaNo
brahma svayambhu
brahmaNe namaH .. 3 .. iti ShaShThaM brAhmaNam ..
.. iti bRihadAraNyakopaniShadi chaturtho.adhyAyaH ..
atha pa nchamo.adhyAyaH .
prathamaM brAhmaNam . [V| ఙ| ఠ]
OM pUrNamadaH
pUrNamidaM
pUrNAtpUrNamudachyate .
pUrNasya pUrNamAdAya
pUrNamevAvashiShyate .
OM3 khaM brahma
khaM purANa.n
vAyuraM kham
iti ha smA.a.aha kauravyAyaNIputro .
vedo.ayamM
brAhmaNA vidur
vedainena yadveditavyam .. 1 .. iti prathamaM brAhmaNam ..
dvitIyaM brAhmaNam .
mantra 1 [V| ఙ| ఠ]
trayAH prAjApatyAH prajApatau pitari brahmacharyamUShur

devA manuShyA asurA
uShitvA brahmacharyaM devA Uchur
bravItu no bhavAniti .
tebhyo haitadakSharamuvAcha
da iti
vyaj nAsiShTA3 iti .
vyaj nAsiShmeti hochur
dAmyateti na Atthety
omiti hovAcha
vyaj nAsiShTeti .. 1 ..

mantra 2 [VI శ్లో ౨]

atha hainaM manuShyA Uchur
bravItu no bhavAniti .
tebhyo haitadevAkSharamuvAcha
da iti
vyaj nAsiShTA3 iti .
vyaj nAsiShmeti hochur
datteti na Atthety
omiti hovAcha
vyaj nAsiShTeti .. 2 ..

mantra 3 [VI శ్లో ౩]

atha hainamasurA Uchur
bravItu no bhavAniti .
tebhyo haitadevAkSharamuvAcha
da iti
vyaj nAsiShTA3 iti .
vyaj nAsiShmeti hochur
dayadhvamiti na Atthety
omiti hovAcha
vyaj nAsiShTeti .

satyaM brahmeti

satyaꣳ hyeva brahma .. 1 .. iti caturthaM brAhmaNam ..

pa nchamaM brAhmaNam .

mantra 1 [ॐ | VI | ౧]

apa evedamagra Asus

tA ApaH satyamasRijanta

satyaM brahma

brahma prajApatim

prajApatirdevAꣳ s

te devAH satyamevopAsate

tadetattryakSharaꣳ

satyamiti .

sa ityekamakSharam

tItyekamakSharam

yamityekamakSharam .

prathamottame akShare satyam

madhyato.anRitam tadetadanRitamubhayataH

satyena parigRihItaꣳ

satyabhUyameva bhavati .

nainaMvidvAꣳ samanRitaꣳ hinasti .. 1 ..

mantra 2 [VI | ॐ | ౨]

tadyattatsatyamasau sa Adityo .

ya eSha etasminmaNDale puruSho yashchAyaM dakShiNe.akShan

puruShas

tAvetAvanyo.anyasminpratiShThitau

rashmibhireSho.asminpratiShThitaH

prANairayamamuShmin

sa yadotkramiShyanbhavati

shuddhamevaitanmaNDalaM pashyati

nainamete rashmayaH pratyAyanti .. 2 ..

mantra 3 [VI ౧౩]

ya eSha etasminmaNDale puruShas

tasya bhUriti shira

ekaఙ్ shira

ekametadakSharaM

bhuva iti bAhU

dvau bAhU

dve ete akShare

svariti pratiShThA

dve pratiShThe dve ete akShare .

tasyopaniShadahaariti .

hanti pApmAnaM jahAti cha

ya evaM veda .. 3 ..

mantra 4 [VI ౧౪]

yo.ayaM dakShiNe.akShanpuruShas

tasya bhUriti shiraH

ekaఙ్ shira

ekametadakSharam

bhuva iti bAhU

dvau bAhU

dve ete akShare

svariti pratiShThA

dve pratiShThe

dve ete akShare .

tasyopaniShadahamiti .

hanti pApmAnaM jahAti cha

ya evaM veda .. 4 .. iti paj nchamaM brAhmaNam ..

ShaShThaM brAhmaNam [VI ౧౫]

manomayo.ayaM puruSho
bhAHsatyas
tasminnantarhRidaye yathA vrIhirvA yavo vA
sa eSha sarvasya sarvasyeshAnaH
sarvasyAdhipatiH
sarvamidaM prashAsti yadidaM ki ncha .. 1 .. iti ShaShThaM
brAhmaNam ..

saptamaM brAhmaNam . [V। 5। ౧]

vidyud brahmetyAhur
vidAnAdvidyud
vidyatyenaM pApmano
ya evaM veda
vidyudbrahmeti .
vidyuddhyeva brahma .. 1 .. iti saptamaM brAhmaNam ..
aShTamaM brAhmaNam . [V। 5। ౨]

vAchaM dhenumupAsIta .
tasyAshchatvAraH stanAH
svAhAkAro vaShaTkAro hantakAraH svadhAkAras
tasyai dvau stanau devA upajIvanti
svAhAkAraM cha vaShaTkAraM cha
hantakAraM manuShyAH
svadhAkAraM pitaraH .
tasyAH prANa RiShabho
mano vatsaH .. 1 .. ityaShTamaM brAhmaNam ..

navamaM brAhmaNam . [V। 5। ౩]

ayamAgnirvaishvAnaro yo.ayamantaH puruShe
yenedamannaM pachyate yadidamadyate .
tasyaiSha ghoSho bhavati
yametatkarNAvapidhAya shRiNoti .

sa yadotkramiShyanbhavati
nainaM ghoShaꣳ shRiNoti .. 1 .. iti navamaM brAhmaNam ..
dashamaM brAhmaNam . [V॥१०॥]
yadA vai puruSho.asmAllokAtpraiti
sa vAyumAgachChati
tasmai sa tatra vijihIte yathA rathachakrasya kha.n
tena sa Urdhva Akramate .
sa AdityamAgachChati
tasmai sa tatra vijihIte yathAlambarasya kham
tena sa Urdhva Akramate .
sa chandramasamAgachChati
tasmai sa tatra vijihIte yathA dundubheH kham
tena sa Urdhva Akramate .
sa lokamAgachChatyashokamahimam
tasminvasati shAshvatIH samAH .. 1 .. iti dashamaM brAhmaNam ..
ekAdashaM brAhmaNam . [V॥११॥]
etadvai paramaM tapo yadvyAhitastapyate
paramaꣳ haiva lokaM jayati
ya evaM vedaitadvai paramaM tapo yaM pretamaraNyaꣳ haranti
paramaꣳ haiva lokaM jayati
ya evaM vedaitadvai paramaM tapo yaM pretamagnAvabhyAdadhati
paramaꣳ haiva lokaM jayati
ya evaM veda .. 11 .. iti ekAdashaM brAhmaNam ..
dvAdashaM brAhmaNam . [V॥१२॥]
annaM brahmetyeka Ahus
tanna tathA
pUyati vA annamRite prANAt
prANo brahmetyeka Ahus
tanna tathA

shuShyati vai prANa Rite.annAd
ete ha tveva devate
ekadhAbhUyaM bhUtvA
paramatAM gachChatas
taddha smA.a.aha prAtRidaH pitaram
kiꣳ svidevaivaM viduShe sAdhu kuryAm
kimevAsmA asAdhu kuryAmiti .
sa ha smAha pANinA
mA
prAtRida
kastvenayorekadhAbhUyaM bhUtvA paramatAM gachChatIti .
tasmA u haitaduvAcha
vIty
annaM vai vi
anne hImAni sarvANi bhUtAni viShTAni .
ramiti
prANo vai raM
prANe hImAni sarvANi bhUtAni ramante .
sarvANi ha vA asmin bhUtAni vishanti
sarvANi bhUtAni ramante
ya evaM veda .. 12 .. iti dvAdashaM brAhmaNam ..
trayodashaM brAhmaNam
mantra 1 [VI ऋ३।०]
uktham
prANo vA uktham
prANo hIdaꣳ sarvamutthApayaty
uddhAsmA dhasmAdukthavidvIrastiShThaty
ukthasya sAyujyaꣳ salokatAM jayati
ya evaM veda .. 1 ..
mantra 2 [VI ऋ३।१]

yajuH

prANo vai yajuH

prANe hImAni sarvANi bhUtAni yujyante .

yujyante hAsmai sarvANi bhUtAni shraiShThyAya

yajuShaH sAyujyaꣳ salokatAM jayati

ya evaM veda .. 2 ..

mantra 3 [VI క్షీఞ్చ ౩]

sAma

prANo vai sAma

prANe hImAni sarvANi bhUtAni samya nchi .

samya nchi hAsmai sarvANi bhUtAni shraiShThyAya kalpante

sAmnaH sAyujyaꣳ salokatAM jayati

ya evaM veda .. 3 ..

mantra 4 [VI క్షీఞ్చ ౪]

kShatram

prANo vai kShatram

prANo hi vai kShatram

trAyate hainaM prANaH kShaNitoH .

pra kShatramatramapnoti

kShatrasya sAyujyaꣳ salokatAM jayati

ya evaM veda .. 4 .. iti trayodashaM brAhmaNam ..

chaturdashaM brAhmaNam .

mantra 1 [VI క్షీవ్ ౧]

bhUmirantarikShaM dyaurityaShTAvakSharANy

aShTAKsharaꣳ ha vA ekaM gAyatryai padam

etadu haivAsyA etat

sa yAvadeShu triShu lokeShu

tAvaddha jayati yo.asyA etadevaM padaM veda .. 1 ..

mantra 2 [VI श्लो २]

Richo yajUꣳ Shi sAmAnItyaShTAvakSharANy
aShTAKSharaꣳ ha vA ekaM gAyatryai padam.
etadu haivAsyA etat
sa yAvatIyaM trayI vidyA
tAvaddha jayati
yo.asyA etadevaM padaM veda .. 2 ..

mantra 3 [VI श्लो ३]

prANo.apAno vyAna ityaShTAvakSharANi
aShTAKSharaꣳ ha vA ekaM gAyatryai padam
etadu haivAsyA etat
sa yAvadidaM prANi
tAvaddha jayati
yo.asyA etadevaM padaM veda
athAsyA etadeva turIyaM darshataM padaM parorajA ya eSha tapati
yadvai chaturthaM tatturIyam
darshataM padamiti
dadRisha iva hyeSha
parorajA iti
sarvamu hyevaiSha raja uparyupari tapaty
evaꣳ haiva shriyA yashasA tapati
yo.asyA etadevaM padaM veda .. 3 ..

mantra 4 [VI श्लो ४]

saiShA gAyatryetasmīꣳ sturIye darshate pade parorajasi
pratiShThitA
tadvai tatsatyē pratiShThitaM
chakShurvai satyam
chakShurhi vai satyam

tasmAdyadidAnIM dvau vivadamAnAveyAtAm
aham adarsham
ahamashrauShamiti
ya eva evaM brUyAd
aham adarshamiti
tasmA eva shraddadhyAma .
tadvai tatsatyam bale pratiShThitam
prANo vai balam
tatprANe pratiShThitam
tasmAdAhur
balaꣳ satyAdogIya ity
evaM veShA gAyatryadhyAtmaM pratiShThitA .
sa haiShA gayAꣳ statre
prANA vai gayAs
tatprANAꣳ statre
tadyadgayAꣳ statre
tasmAd gAyatrI nAma .
sa yAmevAmUꣳ sAvitrImanvAhaiShaiva sa .
sa yasmA anvAha
tasya prANAꣳ strAyate .. 4 ..

mantra 5 [VI ఊవ్ ౫]

tAꣳ haitAmeke sAvitrImanuShTubhamanvAhur
vAganuShTub
etadvAchamanubrUma iti .
na tathA kuryAd
gAyatrImevAnubrUyAd .
yadi ha vA apyevaMvidbahviva pratigRihNAti
na haiva tadgAyatryA ekaM chana padaM prati .. 5 ..

mantra 6 [VI ఊవ్ ౬]

sa ya imAꣳ strIMllokAnpUrNAnpratigRihNIyAt

so.asyA etatprathamaM padamApnuyAd.
 atha yAvatIyaM trayI vidyA
 yastAvatpratigRihNIyAt
 so.a.asyA etaddvitIyaM padamApnuyAd
 atha yAvadidaM prANi
 yastAvatpratigRihNIyAt
 so.asyA etattRitIyaM padamApnuyAd
 athAsyA etadeva turIyaM darshataM padam
 parorajA ya eSha tapati
 naiva kena chanApyam
 kuta u etAvatpratigRihNIyAt .. 6 ..

mantra 7 [VI ३१। ७]

tasyA upasthAnam
 gAyatry
 asyekapadI dvipadI tripadI chatuShpady
 apadasi
 na hi padyase .
 namaste turIyAya darshatAya padAya parorajase
 .asAvado mA prApaditi
 yaM dviShyAd
 asAvasmai kAMo mA samRiddhIti vA
 na haivAsmai sa kAmaH samRiddhyate yasmA evamupatiShThate
 .ahamadaH prApamiti vA .. 7 ..

mantra 8 [VI ३१। ८]

etaddha vai tajjanako vaideho buDilamAshvatarAshvimuvAcha
 yannu ho tadgAyatrIvidabrUthA
 atha kathaꣳ hastI bhUto vahasIti .
 mukhaꣳ hyasyAH
 samrAN
 na vidAM chakAreti hovAcha .

tasyA agnireva mukham
yadi ha vA api bahvivAgnAvabhyAdadhathi
sarvameva tatsandahaty
evaఁ haivaivaMvid
yadyapi bahviva pApaM kurute
sarvameva tatsampsAya shuddhaH pUto.ajaro.amRitaH
sambhavati .. 8 .. iti chaturdashaM brAhmaNam ..

pa nchadashaM brAhmaNam . [V | ౧ | ౧]

hiraNmayena pAtreNa
satyasyApihitaM mukham .

tattvam

pUShann

apAvRiNu

satyadharmAya dRiShTaye .

pUShann

ekarShe

yama

sUrya

prAjApatya

vyUha rashmIn .

samUha tejo

yatte rUpa.n

kalyANatama.n

tatte pashyAmi .

yo.asAvasau puruShaH

so.ahamasmi .

vAyuranilamamRitam

athedaM bhasmAntaఁ sharIram .

OM3 krato

smara

kRitaꣳ smara

krato

smara

kRitaꣳ smara .

agne

naya supathA rAye.asmAn

vishvAni

deva

vayunAni vidvAn.

yuyodhyasmajjuhurANameno

bhUyiShThAM te nama uktiM vidhema .. 1 .. iti pa nchadashaM

brAhmaNam ..

.. iti bRihadAraNyakopaniShadi pa nchamo.adhyAyaH ..

atha ShaShTho.adhyAyaH .

prathamaM brAhmaNam

mantra 1 [V ४३। ०। ०]

OM yo ha vai jyeShThaM cha shreShThaM cha veda

jyeShThashcha shreShThashcha svAnAM bhavati .

prANo vai jyeShThashcha shreShThashcha .

jyeShThashcha shreShThashcha svAnAM bhavaty

api cha yeShAM bubhUShati

ya evaM veda .. 1 ..

mantra 2 [V ४३। ३। २]

yo ha vai vasiShThAM veda

vasiShThaH svAnAM bhavati .

vAgvai vasiShThA .

vasiShThaH svAnAM bhavatyapi cha yeShAM bubhUShati ,

ya evaM veda .. 2 ..

mantra 3 [V ళి ఇ ౩]

yo ha vai pratiShThAM veda
pratitiShThati same
pratitiShThati durge .
chakShurvai pratiShThA
chakShuShA hi same cha durge cha pratitiShThati .
pratitiShThati same
pratitiShThati durge
ya evaM veda .. 3 ..

mantra 4 [V ళి ఇ ౪]

yo ha vai sampadaM veda
saఁ hAsmai padyate
yaM kAmaM kAmayate .
shrotraM vai sampach
Chotre hIme sarve vedA abhisampannAH .
saఁ hAsmai padyate
yaM kAmaM kAmayate
ya evaM veda .. 4 ..

mantra 5 [V ళి ఇ ౫]

yo ha vA AyatanaM vedA.a.ayatanaఁ svAnAM bhavati
AyatanaM janAnAm .
mano vA Ayatanam
Ayatanaఁ svAnAM bhavaty
AyatanaM janAnAm
ya evaM veda .. 5 ..

mantra 6 [V ళి ఇ ౬]

yo ha vai prajAtiM veda
prajAyate ha prajayA pashubHI
reto vai prajAtiH .

prajAyate ha prajayA pashubhir
ya evaM veda .. 6 ..

mantra 7 [V ఈ ఇ అ]

te heme prANA
ahañ shreyase vivadamAnA
brahma jagmustaddhochuH
ko no vasiShTha iti .
taddhovAcha

స్ట్ ఏదితిఁ ఉన ఇన్దిచ ఏత్క అద్దా మర్క ౧ tad dha uvAcha
yasminvA utkrAnta idañ sharIraM pApIyo manyate
sa vo vasiShTha iti .. 7 ..

mantra 8 [ఏ ఈ అ]

vAgghochchakrAma .
sA saMvatsaraM proShyA.A.AgatyovAcha
kathamashakata madRite jIvitumiti .
te hochuR
yathA.akalA
avadanto vAchA
prANantaH prANena
pashyantashchakShuShA
shRiNvantaH shrotreNa
vidvAñ so manasA
prajAyamAnA retasaivamajIviShmeti .
pravivesha ha vAk .. 8 ..

mantra 9 [V ఈ ఇ అ]

chakShurhochchakrAma .
tatsaMvatsaraM proShyA.a.agatyovAcha
kathamashakata madRite jIvitumiti .
te hochur

yathAndhA
apashyantashchakShuShA
prANantaH prANena
vadanto vAchA
shRiNvantaH shrotreNa
vidvAఙ so manasA
prajAyamAnA retasaivamajIviShmeti .
pravivesha ha chakShuH .. 9 ..

mantra 10 [V ళ్శా ఇ ౧౦]

shrotraఙ hochchakrAma .
tatsaMvatsaraM proShyA.a.agatyovAcha
kathamashakata madRite jIvitumiti .
te hochur
yathA badhirA
ashRiNvantaH shrotreNa
prANantaH prANena
vadanto vAchA
pashyantashchakShuShA
vidvAఙ so manasA
prajAyamAnA retasaivamajIviShmeti .
pravivesha ha shrotram .. 10 ..

mantra 11 [V ళ్శా ఇ ౧౧]

mano hochchakrAma .
tatsaMvatsaraM proShyA.a.agatyovAcha
kathamashakata madRite jIvitumiti .
te hochur
yathA mugdhA
avidvAఙ so manasA
prANantaH prANena
vadanto vAchA

pashyantashchakShuShA
shRiNvantaH shrotreNa
prajAyamAnA retasaivamajIviShmeti .
pravivesha ha manaH .. 11 ..

mantra 12 [V ३१ अ ०२]

reto hochchakrAma .
tatsaMvatsaraM proShyA.a.agatyovAcha
kathamashakata madRite jIvitumiti .

te hochur

yathA klIbA

aprajAyamAnA retasA

prANantaH prANena

vadanto vAchA

pashyantashchakShuShA

shRiNvantaH shrotreNa

vidvAꣳ so manasaivamajIviShmeti .

pravivesha ha retaH .. 12 ..

mantra 13 [V ३१ अ ०३]

atha ha prANa utkramiShyan

yathA mahAsuhayaH saindhavaH paDvIshasha NkUnsaMvRihed

evaꣳ haivemAnprANAnsaMvavarha .

te hochur

mA

bhagava

utkramIr

na vai shakShyAmastvadRite jIvitumiti .

tasyo me baliM kuruteti

tatheti .. 13 ..

mantra 14 [V ३१ अ ०४]

sA ha vAguvAcha
 yadvA ahaM vasiShThA.asmi
 tvaM tadvasiShTho.asIti .
 yad vA ahaM pratiShThAsmi
 tvaM tatpratiShTho.asIti chakShur
 yadvA ahaఁ sampadasmi
 tvaM tat sampadasIti shrotram .
 yad vA ahamAyatanamasmi
 tvaM tadAyatanamasIti mano
 yadvA ahaM prajAtirasmi
 tvaM tat prajAtirasIti retas
 tasyo me kimannam
 kiM vAsa iti .
 yadidaM ki nchA.a.ashvabhya
 A kRimibhya
 A kITapata Ngebhyas
 tatte.annam
 Apo vAsa iti .
 na ha vA asyAnannaM jagdhaM bhavati
 nAnannaM pratigRihItaM ya evametadanasyAnnaM veda .
 tad vidvAఁ saH shrotriyA ashiShyanta AchAmanty
 ashitvA.a.achAmanty
 etameva tadanamanagnaM kurvanto manyante .. 14 .. iti prathamaM
 brAhmaNam ..
 dvitIyaM brAhmaN
 mantra 1 [V ళః ళః]
 shvetaketurha vA AruNeyah pa nchAlAnAM pariShadamAjagAma .
 sa AjagAma jaivaliM pravAhaNaM parichArayamANam .
 tamudIkShyAbhyuvAda
 kumArA3 iti .

sa bhoH 3 iti pratishushrAva
anushiShTo.anvasi pitrety
omiti hovAcha .. 1 ..

mantra 2 [V ళః ళః ౨]

vettha yathemAH prajAH prayatyo vipratipadyantA3 iti .
neti hovAcha .

vettho yathemaM lokaM punarApadyantA3 iti .
neti haivovAcha .

vettho yathA.asau loka evaM bahubhiH punaHpunaH prayadbhirna
sampUryatA3 iti
neti haivovAcha .

vettho yatithyAmAhutyAఙ hutAyAmApaH puruShavAcho bhUtvA
samutthAya vadantI3 iti .
neti haivovAcha .

vettho devayAnasya vA pathaH pratipadaM pitRiyANasya vA
yatKRitvA devayAnaM vA panthAnaM pratipadyante pitRiyANaM vA
.api hi na RiShervachaH shrutam
dve sRitI ashRiNavaM pitRiNAm
ahaM devAnAmuta martyAnAm
tAbhyAmidaM vishvamejatsameti
yadantarA pitaraM mAtaraM cheti .
nAhamata ekaM chana vedeti hovAcha .. 2 ..

mantra 3 [V ళః ళః ౩]

athainaM vasatyopamantrayAM chakre
.anAdRitya vasatiM kumAraH pradudrAva .

sa AjagAma pitaram

taఙ hovAcheti vAva kila no bhavAnpurA.anushiShTAnavocho iti .

kathaఙ ,

sumedha iti .

pa ncha mA prashnAnrAjanyabandhuraprAkShIt

tato naika nchana vedeti .

katame ta iti

ima iti ha pratIkAnyudAjahAra .. 3 ..

mantra 4 [V ళ| ళ| ళ]

sa hovAcha

tathA nastvam

tAta

jAnIthA yathA

yadahaM ki ncha veda

sarvamahaM tattubhamavochoam .

prehi tu

tatra pratItya

brahmacharyaM vatsyAva iti .

bhavAneva gachChatviti .

sa AjagAma gautamo yatra pravAhaNasya jaivalerAsa .

tasmA AsanamAhRityodakamahArayAM chakArAtha hAsmA

arghyaM chakAra .

taఁ hovAcha

varaM bhagavate gautamAya dadma iti .. 4 ..

mantra 5 [V ళ| ళ| ళ]

sa hovAcha

pratij nAto ma eSha varo

yAM tu kumArasyAnte vAchamabhAShathAs

tAM me brUhIti .. 5 ..

mantra 6 [V ళ| ళ| ళ]

sa hovAcha

daiveShu vai

gautama

tadvareShu

mAnuShANAM brUhIti .. 6 ..

mantra 7 [V ३३३ ३३३ ३]

sa hovAcha

vij nAyate hAsti hiraNyasyApAttaM goashvAnAM dAsInAM pravArANAM
paridhAnasya

mA no bhavAnbahoranantasyAparyantasyAbhyavadAnyo bhUditi .

sa vai

gautama

tIrthenechChAsA ity

upaimyahaM bhavantamiti vAchA ha smaiva pUrva upayanti .

sa hopAyanakIrtyovAsa .. 7 ..

mantra 8 [V ३३३ ३३३ ८]

sa hovAcha

tathA nastvam

gautama

mA.aparAdhAstava cha pitAmahA

yatheyaM vidyetaH pUrvaM na kasmiñ shchana brAhmaNa uvAsa

tAM tvahaM tubhyaM vakShyAmi

ko hi tvaivaM bruvantamarhati pratyAkhyAtumiti .. 8 ..

mantra 9 [V ३३३ ३३३ ९]

asau vai loko.agnir

gautama .

tasyA.a.aditya eva samid

rashmayo dhUmo

.ahararchir

disho.a NgArA

avAntaradisho visphuli NgAs

tasminnetasminnagnau devAH shraddhAM juhvati

tasyA Ahutyai somo rAjA sambhavati .. 9 ..

mantra 10 [V ఈ | ఈ | ౧౦]

parjanya vA agnir

gautama .

tasya saMvatsara eva samid

abhrANi dhUmo

vidyudarchir

ashanira NgArA

hrAdunayo visphuli NgAs

tasminnetasminnagnau devAH somaఁ rAjAnaM juhvati

tasyA Ahutyai vRiShTiH sambhavati .. 10 ..

mantra 11 [V ఈ | ఈ | ౧౧]

ayaM vai loko.agnir

gautama .

tasya pRithivyeva samid

agnirdhUmo

rAtrirarchish

chandramA a NgArA

nakShatrANi viShphuli NgAs

tasminnetasminnagnau devA vRiShTiM juhvati

tasyA AhutyA annaఁ sambhavati .. 11 ..

mantra 12 [V ఈ | ఈ | ౧౨]

puruSho vA agnir

gautama .

tasya vyAttameva samit

prANo dhUmo

vAgarchish

chakShura NgArAH

shrotraM visphuli NgAs

tasminnetasminnagnau devA annaM juhvati

tasyA Ahutyai retaH sambhavati .. 12 ..

mantra 13 [V ఈ ఈ ౧౩]

yoShA vA Agnir

gautama .

tasyA upastha eva samil

lomAni dhUmo

yonirarchir

yadantaH karoti

te.a NgArA

abhinandA visphuli NgAs

tasminnetasminnagnau devA reto juhvati

tasyA Ahutyai puruShaH sambhavati .

sa jIvati yAvajjIvaty

atha yadA mriyate . 13 ..

mantra 14 [V ఈ ఈ ౧౪]

athainamagnaye haranti .

tasyAgnirevAgnirbhavati

samitsamid

dhUmo dhUmo

.archirarchir

a NgArA a NgArA

visphuli NgA visphuli NgAs

tasminnetasminnagnau devAH puruShaM juhvati

tasyA Ahutyai puruSho bhAsvaravarNaH sambhavati .. 14 ..

mantra 15 [V ఈ ఈ ౧౫]

te ya evametadvidur

ye chAmI araNye shraddhAఁ satyamupAsate

te.archirabhisambhavanty

archiSho.aho

.ahna ApUryamANapakSham
ApUryamANapakShAdyAnShaNmAsAnuda N NAditya eti
masebhyo devalokam
devalokAdAdityam
AdityAdvaidyutam
tAnvaidyutAnpuruSho mAnasa etya brahmalokAn
gamayati
te teShu brahmalokeShu parAH parAvato vasanti .
teShAM na punarAvRittiH .

mantra 16 [V ౪౯| ౪౯| ౧౬]

atha ye yaj nena dAnena tapasA lokA njayanti
te dhUmamabhisambhavanti
dhUmAdrAtriఁ ,
rAtrerapakShIyamANapakSham
apakShIyamANapakShAdyAnShaNmAsAndakShiNAditya eti
masebhyaH pitRilokam
pitRilokAchchandram
te chandraM prApyAnnaM bhavanti
tAఁstatra devA yathA somaఁ rAjAnam
ApyAyasva
apakShIyasvety
evamenAఁstatra bhakShayanti .
teShAM yadA tatparyavaity
athamevA.a.akAshamabhiniShpadyante
AkAshAdvAyum
vAyorvRiShTim
vRiShTeH pRithivIm
te pRithivIM prApyAnnaM bhavanti
te punaH puruShAgnau hUyante
tato yoShAgnau jAyante

te lokAnpratyuthAyinasta evamevAnuparivartante

.atha ya etau panthAnau na vidus

te KITAH

pata NgA

yadidaM dandashUkam .. 16 .. iti dvitIyaM brAhmaNam ..

tRitIyaM brAhmaNam

mantra 1 [V ళః ళః ౧]

sa yaH kAmayate

mahatprApnuyAmity

udagayana ApUryamANapakShasya puNyAhe

dvAdashAhamupasadvratI bhUtvaudumbare kaఁse chamase vA

sarvauShadhaM phalAnIti sambhRitya

parisamuhya

parilipyAgnimupasamAdhAya

paristIryA.a.avRitA.a.ajyaఁ saఁskRitya

puఁsA nakShatreNa manthaఁ sannIya

juhuti .

yAvanto devAstvayi

jAtavedas

tiryA ncho ghnanti puruShasya kAmAn

tebhyo.ahaM bhAgadheyaM juhomi

te mA tRiptAH sarvaiH kAmaistarpayantu

svAhA .

yA tirashchI nipadyate

.ahaM vidharaNI iti

tAM tvA ghRitasya dhArayA

yaje saఁrAdhanImahaఁ .

svAhA .. 1 ..

mantra 2 [V ళః ళః ౨]

jyeShThAya svAhA
shreShThAya svAhety
agnau hutvA
manthe saꣳsravamavanayati .
prANaya svAhA
vasiShThAyai svAhety
agnau hutvA
manthe saꣳsravamavanayati .
vAche svAhA
pratiShThAyai svAhety
agnau hutvA
manthe saꣳsravamavanayati .
chakShuShe svAhA
sampade svAheti
agnau hutvA
manthe saꣳsravamavanayati .
shrotrAya svAhA.a.ayatanAya svAhety
agnau hutvA
manthe saꣳsravamavanayati .
manase svAhA
prajAtyai svAhety
agnau hutvA
manthe saꣳsravamavanayati .
retase svAheti
agnau hutvA
manthe saꣳsravamavanayati .. 2 ..
mantra 3 [V ३३ | ३३ | 3]
agnaye svAhety
agnau hutvA
manthe saꣳsravamavanayati .

somAya svAhety
agnau hutvA
manthe saँ sravamavanayati .
bhUH svAhety
agnau hutvA
manthe saँ sravamavanayati .
bhuvaH svAhety
agnau hutvA
manthe saँ sravamavanayati .
svaH svAhety
agnau hutvA
manthe saँ sravamavanayati .
bhUrbhuvah svah svAhety
agnau hutvA
manthe saँ sravamavanayati .
brahmaNe svAhety
agnau hutvA
manthe saँ sravamavanayati .
kShatrAya svAhety
agnau hutvA
manthe saँ sravamavanayati .
bhUtAya svAhety
agnau hutvA
manthe saँ sravamavanayati .
bhaviShyate svAhety
agnau hutvA
manthe saँ sravamavanayati .
vishvAya svAhety
agnau hutvA
manthe saँ sravamavanayati .
sarvAya svAhety

agnau hutvA

manthe saꣳ sravamavanayati .

prajApataye svAhety

agnau hutvA

manthe saꣳ sravamavanayati .. 3 ..

mantra 4 [V ఈ ఈ ఉ]

athainamabhimRishati

bhramadasi

jvaladasi

pUrNamasi

prastabdhmasy

ekasabhamasi

hi NkRitamasi

hi NkriyamANamasy

udgIthamasy

udgIyamAnamasi

shrAvitamasi

pratyAshrAvitamasy

ardre sandIptamasi

vibhUraSi

prabhUraSi

annamasi jyotirasi

స్ట్ క్ వరితతో ఓర్దినేః annam asi jyotis asi

nidhanamasi

saMvargo.asIti .. 4 ..

mantra 5 [V ఈ ఈ ఇ య]

athainamudyachChaty

amaꣳ sy

Amaꣳ hi te mahi .

sa hi rAjeshAno.adhipatiH

sa mAꣳ rAjeshano.adhipatiM karotviti .. 5 ..

mantra 6 [V ఇలా ఈ ఇలా ౬]

athainamAchAmati

tatsaviturvareNyam .

madhu vAtA RitAyate

madhu kSharanti sindhavaH .

mAdhvIrnaH santvoShadhIH .

bhUH svAhA .

bhargo devasya dhImahi

madhu naktamutoShaso

madhumatpArthivaꣳ rajaH .

madhu dyaurastu naH pitA .

bhuvaH svAhA .

dhiyo yo naH prachodayAt .

madhumAnno vanaspatir

madhumAꣳ astu sUryaH .

mAdhvIrgAvo bhavantu naH .

svaH svAheti .

sarvAM cha sAvitrImanvAha

sarvAshcha madhumatIr

ahamevedaꣳ sarvaM bhUyAsam .

bhUrbhuvaH svaH svAhety

antata Achamya

pANI prakShAlya

jaghanenAgniM prAkShirAH saMvishati .

prAtarAdityamupatiShThate

dishAmekapuNDarIkamasi

ahaM manuShyANAmekapuNDarIkaM bhUyAsamiti .

yathetametya

jaghanenAgnimAsIno vaꣳ shaM japati .. 6 ..

mantra 7 [V ఈ ఉచ్చా ౭]

taఁ haitamUddAlaka AruNirvAjasaneyAya yAj navalkyAyAntevAsina
uktvovAchApi ya enaఁ shuShke sthANau niShi nchej
shuShke sthANau niShi nchet
jAyerā nChAkhAH
praroheyuH palAshAnIti .. 7 ..

mantra 8 [V ఈ ఉచ్చా ౮]

etamu haiva vAjasaneyo yAj navalkyo madhukAya pai NgyAyAntevAsina
uktvovAchApi ya enaఁ shuShke sthANau niShi nchej
sthANau niShi nchet
jAyerā nChAkhAH
praroheyuH palAshAnIti .. 8 ..

mantra 9 [V ఈ ఉచ్చా ౯]

etamu haiva madhukaH pai NgyashchUIAya
bhAgavittaye.antevAsina uktvovAchApi ya enaఁ shuShke sthANau
niShi nchej
jAyerā nChAkhAH
praroheyuH palAshAnIti .. 9 ..

mantra 10 [V ఈ ఉచ్చా ౧౦]

etamu haiva cUlo bhAgavittirjAnakaya AyasthUNAyAntevAsina
uktvovAchApi ya enaఁ shuShke sthANau
niShi nchej
yas enam shuShke sthANau niShi nchet
jAyerā nChAkhAH
praroheyuH palAshAnIti .. 10 ..

mantra 11 [V ఈ ఉచ్చా ౧౧]

etamu haiva jAnakirayasthUNaH satyakAmAya
jAbAlAyAntevAsina uktvovAchApi ya enaఁ shuShke sthANau

niShi nchej

jAyerA nChAkhAH

praroheyuH palAshAnIti .. 11 ..

mantra 12 [V ऋ ऌ ०२]

etamu haiva satyakAmo jAbAlo.antevAsibhya uktvovAchApi ya enaꣳ
shuShke sthANau niShi nchej

jAyerA nChAkhAH

praroheyuH palAshAnIti .

tametaM nAputrAya vA.anantevAsine vA brUyAt .. 12 ..

mantra 13 [V ऋ ऌ ०३]

chaturaudumbaro bhavaty

audumbaraH sruva

audumbarashchamasa

audumbara idhma

audumbaryA upamanthanyau .

dasha grAmyANi dhAnyAni bhavanti

vrIhiyavAstilamAShA aNupriya Ngavo godhUmAshcha masUrAshcha

khalvAshcha khalakulAshcha

tAnpiShTAndadhani madhuni ghRita upasi nchaty

Ajyasya juhوتي .. 13 .. iti tRitIyaM brAhmaNam ..

chaturthaM brAhmaNam

mantra 1 [V ऋ ऌ ०]

eShAM vai bhUtAnAM pRithivI rasaH

pRithivyA Apo

.apAmoShadhaya

oShadhInAM puShpANi

puShpANAM phalAni

phalAnAM puruShaH

puruShasya retaH .. 1 ..

mantra 2 [V ళా ఇవ్ ౨]

sa ha prajApatirIkShA.nchakre
hantAsmai pratiShThAM kalpayAnIti
sa striయాఁ sasRije .
tAఁ sRiShTvA.adha upAsta
tasmAtstriyamadha upAsIta
sa etaM prA nchaM grAvANamAtmana eva samudapArayat
tenainAmabhyasRijat .. 2 ..

mantra 3 [V ళా ఇవ్ ౩]

tasyA vedirupastho
lomAni barhish
charmAdhiShavaNe
samiddho madhyatastau muShkau .
sa yAvAnha vai vAjapeyena yajamAnasya loko bhavati
tAvAnasya loko bhavati
ya evaM vidvAnadhopathAsaM charaty
AsAఁ strINAఁ sukRitaM vRi Nkte
.atha ya idamavidvAnadhopathAsaM charaty
A.asya striయాH sukRitaM vRi njate .. 3 ..

mantra 4 [V ళా ఇవ్ ౪]

etaddha sma vai tadvidvAnuddAlaka AruNirAhaitaddha sma
vai tadvidvAnnAko maudgalya Ahaitaddha sma vai
tadvidvAn kumArahArita Aha
etad dha sma vai tad vidvAn kumArahAritas Aha
bahavo maryA brAhmaNayanA nirindriya visukRito.asmAllokAtprayanti
ya idamavidvAఁso.adhopathAsaM charantIti .
bahu vA idaఁ suptasya vA jAgrato vA retaH skandati .. 4 ..

mantra 5 [V ళా ఇవ్ ౫]

tadabhimRished
anu vA mantrayeta
yanme.adya retaH pRithivImaskAntsId
yadoShadhIrapyasarad
yadapaH .
idamahaM tadreta Adade
punarmAmaitvindriyam
punastejaH
punarbhagaH .
punaragnirdhiShNyA
yathAsthAnaM kalpantAmity
anAmikA NguShThAbhyAmAdAyAntareNa stanau vA bhruvau vA
nimRijyAt
.. 5 ..

mantra 6 [V ३११ अ० ६]

atha yadyudaka AtmAnaM pashyet
tadabhimantrayeta
mayi teja indriyaM yasho draviNaꣳ sukRitamiti .
shrIrha vA eShA strINAM yanmalodvAsAs
tasmAnmalodvAsasaM yashasvinImabhikramyopamantrayeta .. 6 ..

mantra 7 [V ३११ अ० ७]

sA chedasmai na dadyAt
kAmamenAmavakriNIyAt
sA chedasmai naiva dadyAt
kAmamenAM yaShTyA vA pANinA vopahatyAtikrAmed
indriyeNa te yashasA yasha Adada
ity
ayashA eva bhavati .. 7 ..

mantra 8 [V ३११ अ० ८]

sA chedasmai dadyAd
indriyeNa te yashasA yasha AdadhAmIti
yashasvinAveva bhavataH .. 8 ..

mantra 9 [V ఈ ఇష్ ౯]

sa yAmichChet
kAmayeta meti
tasyAmarthaM niShThAya
mukhena mukhaఁ sandhAyopasthamasyA abhimRishya
japed
a NgAda NgAtsambhavasi
hRidayAdadhijAyase .
sa tvama NgakaShAyo.asi
digdhaviddhamiva mAday
emAmamUM mayIti .. 9 ..

mantra 10 [V ఈ ఇష్ ౧౦]

atha yAmichChen
na garbhaM dadhIteti
tasyAmarthaM niShThAya
mukhena mukhaఁ sandhAyAbhiprANyApAnyAd
indriyeNa te retasA reta Adada
ityaretA eva bhavati .. 10 ..

mantra 11 [V ఈ ఇష్ ౧౧]

atha yAmichChed
dadhIteti
tasyAmarthaM niShThAya
mukhena mukhaఁ sandhAyApAnyAbhiprANyAd
indriyeNa te retasA reta AdadhAmIti
garbhiNyeva bhavati .. 11 ..

mantra 12 [V ఈ ఇష్ ౧౨]

atha yasya jAyAyai jAraH syAt
taM ched dviShyAd
AmapAtre.agnimupasamAdhAya
pratilomaꣳ sharabarhistIrtvA
tasmimnetAH sharabhRiShTIH pratilomAH sarpiShA.aktA juhuyAn
mama samiddhe.ahauShIH
prANApAnau ta Adade
.asAviti .
mama samiddhe.ahauShIH
putrapashUꣳ sta Adade
.asAviti .
mama samiddhe.ahauShIr
iShTAsukRite ta Adade
.asAviti .
mama samiddhe.ahauShIr
AshAparAkAshau ta Adade
.asAviti .
sa vA eSha nirindriyo visukRito.asmAllokAtpraiti
yamevaMvidbrAhmaNaH shapati .
tasmAdevaMvitChrotriyasya dAreNa nopahAsamichChed
uta hyevaMvitparo bhavati .. 12 ..

mantra 13 [V ३१३ ३३]

atha yasya jAyAmArtavaM vindet
tryahaM kaꣳ se na pibedahataVAsA
nainAM vRiShalo
na vRiShalyupahanyAt apahanyAt
trirAtrAnta Aplutya vRiInavaghAtayet .. 13 ..

mantra 14 [V ३१३ ३४]

sa ya ichChet

putro me shuklo jAyeta
vedamanubruvIta
sarvamAyuriyAditi
kShIraudanaM pAchayitvA sarpiShmantamashnIyAtAm
Ishvarau janayitavai .. 14 ..

mantra 15 [V ఈ ఇష్ ౧౪]

atha ya ichChet
putro me kapilaH pi Ngalo jAyeta
dvau vedAvanubruvIta
sarvamAyuriyAditi
dadhyodanaM pAchayitvA sarpiShmantamashnIyAtAm
Ishvarau janayitavai .. 15 ..

mantra 16 [V ఈ ఇష్ ౧౬]

atha ya ichChet
putro me shyAmo lohitAkSho jAyeta
trInvedAnanubruvIta
sarvamAyuriyAdity
udaudanaM pAchayitvA sarpiShmantamashnIyAtAm
Ishvarau janayitavai .. 16 ..

mantra 17 [V ఈ ఇష్ ౧౭]

atha ya ichChed
duhitA me paNDitA jAyeta
sarvamAyuriyAditi
tilaudanaM pAchayitvA sarpiShmantamashnIyAtAm
Ishvarau janayitavai .. 17 ..

mantra 18 [V ఈ ఇష్ ౧౮]

atha ya ichChet
putro me paNDito vigItaH samiti NgamaH shushrUShitAM

vAchaM bhAShItA jAyeta
sarvAnvedAnanubruvIta
sarvamAyuriyAditi
mAꣳsaudanaM pAchayitvA sarpiShmantamashnIyAtAm
Ishvarau janayitavai .
aukSheNa vA.a.arShabheNa vA .. 18 ..

mantra 19 [V च ३। ञ १। ०९]

athAbhiprAtareva sthAlIpAkAvRitA.a.ajya.n cheShTitvA
sthAlIpAkasyopaghAtaM juhoty
agnaye svAhA
.anumataye svAhA
devAya savitre satyaprasavAya svAheti
hutvoddhRitya prAshnAti .
prAshyetarasyAH prayachChati .
prakShAlya pANI
udapAtraM pUrayitvA
tenainAM trirabhyukShaty
uttiShThAto
vishvAvaso
.anyAmichCha prapUrvyAꣳ
saM jAyAM patyA saheti .. 19 ..

mantra 20 [V च ३। ञ १। १०]

athainAmabhipadyate
.amo.ahamasmi
sA tvaꣳ
sA tvamasy
amo.ahaꣳ
sAmAhamasmi
Riktvam
dyauraham

pRithivI tvam .

tAvehi saꣳrabhAvahai

saha reto dadhAvahai

puꣳse putrAya vittaya iti .. 20 ..

mantra 21 [V ఈ ఇవ్ ౨౦]

athAsyA UrU vihApayati

vijihIthAM dyAvApRithivI iti .

tasyAmarthaM niShThAya

mukhena mukhaꣳsandhAya

trirenAmanulomAmanumArShTi

viShNuryoniM kalpayatu

tvaShTA rUpANi piꣳshatu

Asi nchatu prajApatir

dhAtA garbhaM dadhAtu te .

garbhaM dhehi

sinIvAli

garbhaM dhehi

pRithuShTuke .

garbhaM te Ashvinau devAv

AdhattAM puShkarasrajau .. 21 ..

mantra 22 [V ఈ ఇవ్ ౨౧]

hiraNmayI araNI

yAbhyAM nirmanthatAmAshvinau

taM te garbhaꣳhavAmahe

dashame mAsi sUtaye .

yathA.agnigarbhA pRithivI

yathA dyaurindreNa garbhiNI

vAyurdishAM yathA garbha

evaM garbhaM dadhAmi te

.asAviti .. 22 ..

mantra 23 [V ఈ ఇష్ ౨౩]

soShyantImadbhirabhyukShati
yathA vAyuH puShkariNIఁ
sami Ngayati sarvataH .
evA te garbha ejatu
sahAvaitu jarAyuNA .
indrasyAyaM vrajaH kRitaH
sArgalaH saparishrayaH .
tam

Indra

nirjahi

garbheNa sAvarAఁ saheti .. 23 ..

mantra 24 [V ఈ ఇష్ ౨౪]

jAte.agnimupasamAdhAyA Nka AdhAya
kaఁse pRiShadAjyaఁ sannIya
pRiShadAjyasyopaghAtaM juhoty
asminsahasraM puShyAsam
edhamAnaH sve gRihe .
asyopasandyAM mA chChaitIt
prajayA cha pashubhishcha
svAhA .

mayi prANAఁ stvayi manasA juhomi

svAhA .

yat karmaNA.atyarIricham
yadvA nyUnamihAkaram .
agniShTatsviShTakRidvidvAn
sviShTaఁ suhutaM karotu naH
svAheti .. 24 ..

mantra 25 [V ఈ ఇష్ ౨౫]

athAsya dakShiNaM karNamabhinidhAya
vAgvAgiti trir
atha
dadhi madhu ghRitaꣳ sannIyAnantarhitena jAtarUpeNa prAshayati .
bhUste dadhAmi
bhuvaste dadhAmi
svaste dadhAmi
bhUrbhuvaH svaH sarvaM tvayi dadhAmIti .. 25 ..

mantra 26 [V శ్లో ౩౧ ౨౬]

athAsya nAma karoti
vedo.asIti .
tadasyaitadguhyameva nAma bhavati .. 26 ..

mantra 27 [V శ్లో ౩౧ ౨౭]

athainaM mAtre pradAya stanaM prayachChati
yaste stanaH shashayo yo mayobhUr
yo ratnadhA vasuvidyaH sudatro
yena vishvA puShyasi vAryANi
sarasvati
tamiha dhAtave kariti .. 27 ..

mantra 28 [V శ్లో ౩౧ ౨౮]

athAsya mAtaramabhimantrayate .
ilA.asi maitrAvaruNI
vIre vIramajIjanat .
sA tvaM vIratI bhava
yA.asmAnvIratato.akaraditi .
taM vA etamAhur
atipitA batAbhUr
atipitAmaho batAbhUH .

paramAM bata kAShThAM prApayachChriyA yashasA brahmavarchasena
ya evaMvido brAhmaNasya putro jAyata iti .. 28 .. iti chaturthaM
brAhmaNam ..

pa nchamaM brAhmaNam

mantra 1 [V ४३। १। ०]

atha vaꣳ shaH .

pautimASHIputraH kAtyAyanIputrAt
kAtyAyanIputro gautamIputrAd
gautamIputro bhAradvAjIputrAd
bhAradvAjIputraH pArAsharIputrAt
pArAsharIputra aupasvastIputrAd
aupasvastIputraH pArAsharIputrAt
pArAsharIputraH kAtyAyanIputrAt
kAtyAyanIputraH kaushikIputrAt
kaushikIputra AlambIputrAchcha vaiyAghrapadIputrAchcha
vaiyAghrapadIputraH kANvIputrAchcha kApIputrAchcha
kApIputraH .. 1 ..

mantra 2 [V ४३। १। १]

AtreyIputrAd

AtreyIputro gautamIputrAd
gautamIputro bhAradvAjIputrAd
bhAradvAjIputraH pArAsharIputrAt
pArAsharIputro vAtsIputrAd
vAtsIputraH pArAsharIputrAt
pArAsharIputro vArkAruNIputrAd
vArkAruNIputro vArkAruNIputrAd
vArkAruNIputra ArtabhAgIputrAd
ArtabhAgIputraH shau NgIputrAch
chau NgIputraH sA NkRitIputrAt

sA NkRitIputra AlambAyanIputrAd
 AlambAyanIputra AlambIputrAd
 AlambIputro jAyantIputrAj
 jAyantIputro mANDUkAyanIputrAn
 mANDUkAyanIputro mANDUkIputrAn
 mANDUkIputraH shANDilIputrAch
 ChANDilIputro rAthItarIputrAd
 rAthItarIputro bhAlukIputrAd
 bhAlukIputraH krau nchikIputrAbhyA.n
 krau nchikIputrau vaidabhRitIputrAd
 vaidabhRitIputraH kArshakeyIputrAt
 kArshakeyIputraH prAchInayogIputrAt
 prAchInayogIputraH sA njIvIputrAt
 sA njIvIputraH prAshnIputrAdAsurivAsinaH
 prAshnIputra AsurAyaNAd
 AsurAyaNa Asurer
 AsuriH .. 2 ..

mantra 3 [V ౪౩ | ౩]

yAj navalkyAd
 yAj navalkya UddAlakAd
 UddAlako.aruNAd
 aruNa upavesher
 upaveshiH kushreH
 kushrirvAjashravaso
 vAjashravA jIhvAvato bAdhyogAj
 jIhvAvAnbAdhyogo.asitAdvArShagaNAd
 asito vArShagaNo haritAtkashyapAdd
 haritaH kashyapaH shilpAtkashyapAch
 ChilpaH kashyapaH kashyapAnnaidhruveH
 kashyapo naidhruvirvAcho

vAgambhiNyAH
ambhiNyAdityAd
AdityAnImAni shuklAni yajUꣳShi vAjasaneyena
yAj navalkyenA.a.akhyayante .. 3 ..
mantra 4 [V ఈ 1 వ ౪]
samAnamA sA njIvIputrAt
sa njivIputro mANDUkAyaner
mANDUkAyanirmANDavyAn
mANDavyaH kautsAt
kautso mAhitther
mAhitthirvAmakakShAyaNAd
vAmakakShAyaNaH shANDilyAch
ChANDilyo vAtsyAd
vAtsyaH kushreH
kushriryaj navachaso rAjastambAyanAd
yaj navachA rAjastambAyanasturAtkAvaSheyAt
turaH kAvaSheyaH prajApateH
prajApatirbrahmaNo
brahma svayambhu .
brahmaNe namaH .. 4 .. iti pa nchamaM brAhmaNam ..
iti bRihadAraNyakopaniShadi ShaShTho.adhyAyaH ..
iti vAjasaneyake bRihadAraNyakopaniShatsamAptA ..

షున్దేర్ ఃఅత్తన్దది సున్దేర్హ్ అత్ హోత్త్రైవ్ ఓమ్

.. Brihadaranyaka Upanishad ..

Searchable pdf was typeset using XeTeXgenerateactualtext feature of Xe_{La}TeX 0.99996

on August 20, 2017

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

